

การตรวจรายงานการประชุม สภาอรัญรัฐธรรมนุญ ๒๕๕๐

คณะกรรมการการวิสามัญฉบับที่กเจตนาารมณ
จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม

การตรวจรายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐

คณะกรรมการการวิสามัญขึ้นทีกเจตนาารมณเ จลหมายเทศุ และตรวจรายงานการประชุม
สภาาร่างรัฐธรรมนูญ

เรื่อง

การตรวจรายงานการประชุมสภาสร้างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๕๐

ปีที่พิมพ์

สิงหาคม ๒๕๕๐

จำนวนหน้า

๒๖๐ หน้า

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์
จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม
สำนักกรรมการสิทธิการ ๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๕๔

ออกแบบปก/ศิลปกรรม

นายนิธิทัศน์ องค์ศรีวิชัย
กลุ่มงานผลิตเอกสาร
สำนักประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๓๕๔ ๕๐๑๘-๒๒

พิมพ์ที่

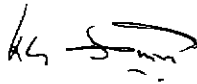
สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๖๔๔ ๕๓๐๙

คำนิยม

ข้าพเจ้าในฐานะประธานคณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตเจตนารมณ์
จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม รู้สึกชื่นชมและขอยกย่องคณะอนุ
กรรมการตรวจรายงานการประชุม และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้
แทนราษฎรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบทำหน้าที่ตรวจรายงานการประชุมทุกท่าน
ที่ได้จัดทำหนังสือแนวทางการตรวจรายงานการประชุมขึ้น ทำให้คณะอนุกรรมการฯ
สามารถประหยัดเวลาในการตรวจรายงานการประชุมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
เพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต ไม่เคยมีการตรวจรายงานการประชุมครั้ง
ใดเสร็จทันภายในสมัยประชุมสภาเลย และเมื่อได้ทราบว่าหนังสือการตรวจรายงาน
การประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ฉบับนี้ ถูกจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรก ทำให้
ข้าพเจ้ารู้สึกถึงความสำคัญของหนังสือฉบับนี้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการตรวจ
รายงานการประชุมในช่วงการแปรญัตติรายมาตราของร่างรัฐธรรมนูญที่สมาชิกสภา
ร่างรัฐธรรมนูญได้รับรองแล้วนั้น จะสามารถนำไปใช้เผยแพร่เป็นเอกสารอ้างอิงทาง
ประวัติศาสตร์ และทางวิชาการได้ต่อไปในอนาคต โดยนำไปประกอบกับการอ่าน
บัณฑิตเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่จะใช้พร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อประโยชน์อย่างใหญ่หลวงก็คือ จะเป็นเครื่องมือช่วยป้องกัน
ไม่ให้เกิดการใช้การตีความรัฐธรรมนูญไม่ผิดเพี้ยน หรือไม่ถูกบิดเบือนไปจาก
เจตนารมณ์ของสภาร่างรัฐธรรมนูญโดยนักการเมืองหรือนักวิชาการที่ไม่สุจริตอีกต่อไป

ข้าพเจ้าหวังว่าหนังสือการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ฉบับนี้ จะเป็นเครื่องมืออันสำคัญ ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับการตรวจรายงานการประชุมของรัฐสภาไทยในอนาคต

(นายเดโช สวานานนท์)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตนารมณ จดหมายเหตุ
และตรวจรายงานการประชุม

คำนำ

รายงานการประชุมในสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือในรัฐสภา เป็นการจารึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในที่ประชุมแต่ละครั้ง สิ่งสำคัญอย่างยิ่งของรายงานการประชุม คือ การแสดงออกและการต่อสู้ทางความคิดภูมิความรู้พื้นฐานของผู้อภิปราย การเตรียมตัวก่อนมาอภิปราย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนความเป็นตัวตนและภูมิหลังของผู้อภิปราย

รายงานการประชุมในสภาจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการตรวจสอบรายงานการประชุมให้ถูกต้องตรงกับการพูดและหลักภาษาให้มากที่สุด ขณะเดียวกันต้องรักษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้มากที่สุดด้วย สภาร่างรัฐธรรมนูญจึงแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม โดยมีนายเดโช สวานานนท์ เป็นประธานผู้รับผิดชอบ และได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุม ที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย ศัพท์เทคนิคเฉพาะด้านกฎหมาย และภาษาต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ตรวจรายงานการประชุม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านต่างให้ความสำคัญและร่วมการพิจารณาตรวจรายงานการประชุมทุกครั้งอย่างเต็มความสามารถ

จากการตรวจรายงานการประชุมครั้งแรก ๆ คณะอนุกรรมการ
ตรวจรายงานการประชุมต้องใช้เวลาในการตรวจรายงานการประชุมนานถึง
๕ - ๖ ชั่วโมง ทำให้คณะอนุกรรมการฯ ต้องมาพิจารณาหาแนวทางในการ
ตรวจรายงานการประชุม เพื่อให้ใช้เวลาในการตรวจน้อยลง แต่ยังคง
วัตถุประสงค์ของการตรวจรายงานการประชุมไว้อย่างครบถ้วนด้วย จึงจัดทำ
แนวทางการตรวจรายงานการประชุมขึ้น ทำให้คณะอนุกรรมการฯ สามารถ
ประหยัดเวลาในการตรวจรายงานการประชุมได้อย่างมาก และสามารถใช้
เวลาที่เหลือในการพิจารณาจัดทำคู่มือแนวทางการตรวจรายงานการประชุมให้
สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นด้วย แม้ในระหว่างแรกที่แนวทางการตรวจยังไม่สมบูรณ์
เมื่อได้รับความร่วมมือร่วมใจจากฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการฯ
และสำนักรายงานการประชุมและชวเลข ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร นำแนวทางการตรวจรายงานการประชุมที่คณะ
อนุกรรมการฯ จัดทำเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาข้อความในรายงานการ
ประชุมให้ก่อนในเบื้องต้น ทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คู่มือแนวทางการตรวจรายงานประชุมฉบับนี้ถูกจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรก
แต่คณะอนุกรรมการฯ มิได้มุ่งหวังไว้เพียงการใช้ประโยชน์เฉพาะงานใน
ภารกิจของสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ชุดนี้เท่านั้น คณะอนุกรรมการฯ
หวังให้เป็นสมบัติและแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร เพื่อใช้ในการตรวจรายงานการประชุมรัฐสภาไทยในอนาคต และ
เพื่อเป็นเครื่องมืออันสำคัญของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับรายงานการประชุม
รวมถึงคณะกรรมการวิสามัญตรวจรายงานการประชุมทุกคณะที่รัฐสภาจะ
แต่งตั้งในอนาคตต่อไปด้วย

ผู้หลักผู้ใหญ่ได้เคยมีคำกล่าวถึง “การพูด” มาแต่โบราณว่า “ก่อนพูด
เราเป็นนายคำพูด แต่หลังพูดคำพูดจะมาเป็นนายเรา” โดยเฉพาะคำพูดที่เกิด
ขึ้นในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมของรัฐสภาส่งผลต่อการใช้การตีความ
กฎหมายหรือกิจกรรมสำคัญในรัฐสภา ความสำคัญของรายงานการประชุมจึง
เป็นจารึกแห่งประวัติศาสตร์สู่อนุชนรุ่นหลังที่จะใช้ในการวิเคราะห์ถึงตัวตน
ของผู้อภิปราย รายงานการประชุมจึงต้องมีความถูกต้องในทุกด้าน กระบวนการ
ตรวจสอบรายงานการประชุมต้องมีมาตรฐานที่น่าเชื่อถือ แนวทางการตรวจ
รายงานการประชุมฉบับนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานของ
รัฐสภาในอนาคตต่อไป

(นายคมสัน โพธิ์คง)

ประธานคณะกรรมการติดตามการตรวจรายงานการประชุม

สารบัญหนังสือ
การตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐

	หน้า
คำนิยม	
โดย : เดโช สวานานนท์	๓
คำนำ	
โดย : คมสัน โพธิ์คง	๕
หลักเกณฑ์การตรวจและเผยแพร่รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐	๑๑
จริยธรรมการใช้ถ้อยคำในการอภิปรายในรัฐสภา	
โดย : อัคนันท์ ตรังคิณินาถนิริมา (อภิชัย ตรังคิณินาถ)	๓๓
การนำรายงานการประชุมไปใช้ในการบันทึกเจตนารมณ์ในการร่างรัฐธรรมนูญ	
โดย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วรรณปัญญานันต์	๕๑
ศัพท์สำนวนที่ใช้อภิปรายในสภาร่างรัฐธรรมนูญ	
โดย : รองศาสตราจารย์วัชรวิ ตระกูลงาม	๖๗
รายงานการประชุม : มุมมองด้านกฎหมาย	
โดย : วันไชย เยี่ยมสมถะ	๗๙
ศัพท์วิทยาศาสตร์ที่น่าสนใจ	
โดย : ปทุมาวดี ศรีสว่าง	๑๐๑

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการรัฐสภาไทย

โดย : บุญเรือง บุรภักดี

๑๐๗

ศัพท์ทางกฎหมายที่ปรากฏในที่ประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ

โดย : แววดา สุขวานิชวิชัย

๑๓๗

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะเลขานุการในคณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุม สภาาร่างรัฐธรรมนูญ

โดย : ธัญญรัตน์ ม่วงศิริ

๑๗๑

ปิตินันต์ สอนดี

ภาคผนวก ก

: หลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานที่ใช้ในการตรวจ

๒๐๑

รายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐

๑. หลักเกณฑ์การทับศัพท์คำภาษาอังกฤษ

๒. หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ

๓. หลักเกณฑ์การเว้นวรรค

ภาคผนวก ข

: คณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตกเจตนาธรรมณ์

๒๕๑

จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม

ที่ปรึกษา ผู้อำนวยการ นักวิชาการ

เลขานุการประจำคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ

และเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ

๑. คณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุม

๒. คณะอนุกรรมการบัณฑิตกเจตนาธรรมณ์

๓. คณะอนุกรรมการจัดทำจดหมายเหตุ

๔. คณะอนุกรรมการจัดทำฐานข้อมูลและเผยแพร่

๕. เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ

หลักเกณฑ์การตรวจและเผยแพร่ รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ หมายถึง บันทึกรายละเอียด คำอภิปรายและการดำเนินการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญแต่ละคราว รวมทั้งรายชื่อสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่มาประชุม ลาประชุม ขาดประชุม และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนในแต่ละเรื่อง โดยถือเป็นเอกสารหลักฐานทางราชการที่ต้องเก็บรักษาไว้สืบไป

๑. แนวทางการตรวจและเผยแพร่งานการประชุมสภา

- ๑.๑ เพื่อเป็นหลักฐานในการค้นคว้า
- ๑.๒ เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิง
- ๑.๓ เพื่อประโยชน์ในการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมาย
- ๑.๔ เพื่อเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์
- ๑.๕ เพื่อเผยแพร่เป็นประโยชน์ในทางวิชาการ

๒. แนวทางการพิจารณาตรวจรายงานการประชุม มีดังต่อไปนี้

๒.๑ พิจารณาตรวจรายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งรายงานการประชุมที่เปิดเผย และรายงานการประชุมลับ ให้ถูกต้องตามจริงที่ได้มีการอภิปรายไว้ในการประชุมสภา

๒.๒ ดำเนินการแก้ไข เพิ่มเติม รายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ ให้ถูกต้องตามการอภิปรายที่เกิดขึ้นจริงของผู้อภิปรายแต่ละท่านให้มากที่สุด ได้แก่ ตัวสะกด การันต์ วรรณยุกต์ วรรคตอน ยศ ชื่อ สกุล การทับศัพท์จากภาษาต่างประเทศ รวมทั้งข้อความที่พิมพ์ผิด ตก ซ้ำ คำ ข้อความที่อ่านแล้วไม่ได้ใจความ เหตุการณ์ ถ้อยคำ สำนวน และรูปแบบ โดยพยายามรักษาไว้ซึ่งความถูกต้องตามหลักภาษาไทยและไวยากรณ์

๒.๓ คณะกรรมาธิการหรือคณะอนุกรรมาธิการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุม จะพิจารณาศึกษารายงานการประชุม โดยวิธีการอ่านทีละหน้าตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย โดยตรวจสอบร่วมกับสื่อบันทึกภาพหรือเสียงเพื่อความชัดเจนถูกต้อง และใช้การหารือให้ที่ประชุมพิจารณาร่วมกันลงมติตัดสินเรื่องหรือข้อความที่เป็นปัญหา

๒.๔ ในการตรวจรายงานการประชุมครั้งใด ถ้ามีผู้อภิปรายกล่าวถ้อยคำหรือข้อความที่ได้มีการถอนหรือถูกประธานสภาสั่งให้ถอน ถ้อยคำหรือข้อความนั้นแล้ว ให้คณะกรรมาธิการหรือคณะอนุกรรมาธิการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุม พิจารณาร่วมกันว่าสมควรตัดคำหรือข้อความดังกล่าวออกหรือไม่ หากเห็นสมควรตัดออก ให้บันทึกว่า “มีการถอนคำพูด” หรือ “ถูกสั่งให้ถอนคำพูด” แล้วแต่กรณี ไว้ในรายงานการประชุมสภาครั้งนั้น ส่วนถ้อยคำหรือข้อความที่ตัดออกให้บันทึกไว้ใน

รายงานการประชุมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุมด้วย ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๒๖

๒.๕ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุมสภาจะดำเนินการตรวจรายงานการประชุมลับพร้อมกับรายงานการประชุมที่เปิดเผยในคราวเดียวกัน โดยเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ที่ประชุมคณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ และจัดทำผลการพิจารณาเสนอต่อที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้การรับรองหรือไม่รับรองต่อไป

๒.๖ เมื่อคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุม ตรวจรายงานการประชุมครั้งใดแล้วเสร็จ ให้คณะกรรมการที่มาประชุมทั้งหมดลงลายมือชื่อไว้ท้ายรายงานการประชุมทุกชุด แล้วส่งกลับคืนยังสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการแก้ไขตามขั้นตอน

๓. เกณฑ์การพิจารณาตรวจรายงานการประชุมสภา

๓.๑ เกี่ยวกับคำโดยทั่วไป

๓.๑.๑ ข้อความโดยทั่วไป ใช้หลักเกณฑ์การตรวจแก้ไขตัวสะกด การันต์โดยถือตาม

๓.๑.๑.๑ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ฉบับพิมพ์ล่าสุด

- ๓.๑.๑.๒ พจนานุกรม ฉบับมติชน
- ๓.๑.๑.๓ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและประกาศ
ราชบัณฑิตยสถานเรื่อง กำหนดชื่อ
ประเทศ ดินแดน เขตการปกครอง
- ๓.๑.๑.๔ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและ
ประกาศราชบัณฑิตยสถานเรื่อง การ
เขียนชื่อจังหวัด เขต อำเภอ
- ๓.๑.๑.๕ พจนานุกรมอังกฤษ - ไทย ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน ฉบับพิมพ์ล่าสุด
- ๓.๑.๑.๖ อ่านอย่างไรและเขียนอย่างไร ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน
- ๓.๑.๑.๗ Webster's New World Portable Large
Print Dictionary
- ๓.๑.๑.๘ Oxford Advanced Learner's Dictionary
of Current English
- ๓.๑.๑.๙ Black's Law Dictionary / Bryan A.
Garner, editor in chief
- ๓.๑.๒ ศัพท์ภาษาต่างประเทศ ใช้ทับศัพท์เป็นอักษรไทย

โดยถือตาม

- ๓.๑.๒.๑ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
ฉบับพิมพ์ล่าสุด
- ๓.๑.๒.๒ พจนานุกรม ฉบับมติชน

๓.๑.๒.๓ คำที่เขียนทับศัพท์จากภาษาต่างประเทศ
ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
พ.ศ. ๒๕๒๕ และรายชื่อจังหวัดใน
ประเทศไทย ถอดเป็นอักษรโรมัน ฉบับ
แก้ไขเพิ่มเติม

๓.๑.๒.๔ ศัพท์ต่างประเทศที่ใช้คำไทยแทนได้
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

๓.๑.๒.๕ หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่
กำหนดโดยราชบัณฑิตยสถาน

๓.๑.๓ ศัพท์เฉพาะทาง ได้แก่ ศัพท์นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์
การเมือง การปกครอง เทคโนโลยีสารสนเทศ และชื่อธาตุ ให้โดยถือตาม

๓.๑.๓.๑ ศัพท์นิติศาสตร์ อังกฤษ - ไทย ไทย -
อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

๓.๑.๓.๒ ศัพท์รัฐศาสตร์ อังกฤษ - ไทย ไทย -
อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

๓.๑.๓.๓ ศัพท์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี
สารสนเทศ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

๓.๑.๓.๔ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการ
บัญญัติชื่อธาตุ และเรื่องศัพท์บัญญัติชื่อแร่

๓.๑.๔ ตัวอย่างและคำย่อให้ถือตาม “หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ”
ที่ราชบัณฑิตยสถานกำหนดไว้ (<http://www.royin.go.th>) คือ ตัวอย่างต้องมีจุดกำกับเสมอ ตัวอย่างตั้งแต่ ๒ ตัวขึ้นไป ให้จุดที่ตัวสุดท้ายเพียงจุดเดียว

ตัวอย่าง : สสร.

สส.

สว.

พรบ.

ปปช.

ยกเว้น ชื่อเดือน และ ปี ซึ่งใช้มาก่อนแล้ว

ตัวอย่าง : ม.ย.

เม.ย.

พ.ศ.

๓.๑.๕ หากผู้อภิปรายกล่าวคำที่เป็นชื่อเฉพาะของคน สัตว์
สิ่งของ หน่วยงาน องค์กร (คำวิสามานยนาม) ผิดไปจากภาษาทางการ
ให้คงความไว้ตามที่ผู้อภิปรายกล่าว แต่เพิ่มวงเล็บข้อความที่ใช้เป็น
ทางการหรือคำวิสามานยนามที่ถูกต้องเป็นอักษรตัวเอียงไว้ด้านหลังคำนั้น
ทั้งนี้ ให้รวมทั้งคำกล่าวของนักวิชาการในสาขาต่าง ๆ ที่ถือเป็นทฤษฎี
ทางวิชาการด้วย

ตัวอย่าง : อำเภอมานตาพูด (ตำบลมานตาพูด)

สมาคมสตรีบัณฑิตทางกฎหมาย

(สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย)

Power lead to corruption absolute power

corrupt absolutely (Power tends to

corrupt, and absolute power

corrupts absolutely)

๓.๑.๖ การใส่อนุมาตราของกฎหมาย ให้ใส่เครื่องหมายวงเล็บเมื่อผู้อภิปรายกล่าวถึงอนุมาตราของกฎหมายไม่ว่าผู้อภิปรายจะกล่าวคำว่า "วงเล็บ" หรือคำว่า "อนุมาตรา" หรือ "อนุ" ด้วยหรือไม่ก็ตาม เช่น

ตัวอย่าง : มาตรา ๖๘ (๒)

๓.๑.๗ ชื่อหรือคำต่าง ๆ ที่ผู้อภิปรายกล่าวแบบย่อคำ ให้ถอดความเป็นไปตามข้อความที่ผู้อภิปรายพูดทุกประการโดยไม่ใช้เครื่องหมายไปยาลน้อย (๗) ในรายงานการประชุม ยกเว้น โปรดเกล้าฯ และ ทูลเกล้าฯ

ตัวอย่าง : กรรมการธิการกว้าง
ท่านรอง

๓.๑.๘ คำซ้ำที่เป็นวลีหรือคำที่กล่าวซ้ำมากกว่า ๒ ครั้ง ให้ถอดความโดยซ้ำคำนั้นตามจำนวนครั้งที่ผู้อภิปรายกล่าว ไม่ให้ซ้ำไ้มย้มก (๗)

ตัวอย่าง : แต่ละประเด็น แต่ละประเด็น
ส่วนมาก ส่วนมาก มาก
พูดคนละจุด จุด จุดไป

๓.๒ เกี่ยวกับจำนวน

๓.๒.๑ จำนวน ที่เขียนเป็นตัวเลข ให้ใช้เป็นเลขไทยทั้งหมด

ตัวอย่าง : ๑ ๒ ๓ ๔

๑๑

๕๗๒

๓.๒.๒ การเขียน จำนวน ลำดับที่ หรือข้อความอื่น ๆ ที่แสดงลำดับที่ ให้เขียนเป็นตัวเลข

ตัวอย่าง : ประการที่ ๒

ประเด็นที่ ๓

ข้อที่ ๑

วันที่ ๒๑

๓.๒.๓ ถ้า จำนวน อยู่หน้า นาม หรือ มีลักษณะนามรองรับ

ให้เขียนเป็นตัวเลข

ตัวอย่าง : ชาย ๑ คน

คน ๒ คน

หลัก ๔ ประการ

คณะกรรมการ ๑๓ คณะ

๗๖ จังหวัด

๒ อัน นี้

ประมาณ ๓๐ เปอร์เซนต์

ร้อยละ ๘๐

๓.๒.๔ ถ้า จำนวน อยู่หลังนาม หรือหลังลักษณะนาม หรือ

ไม่มีลักษณะนามรองรับ รวมทั้ง จำนวน ที่พิจารณาอุปประโยคแล้วถือเป็น

“ส่วนน” ให้เขียนเป็น ตัวหนังสือ

ตัวอย่าง : ประมาณสิบกว่าคน

ประมาณหนึ่งพันสองร้อยล้านกว่า

สามสี่คน

ร้อยสองร้อย

ชายคนหนึ่ง

พวกเราร้อยคน

หนึ่งในสาม

คณะกรรมการทั้งสิ้น

๓.๒.๕ จำนวน ตั้งแต่หลักแสนขึ้นไป ให้ใช้เป็นตัวเลขปนกับตัวหนังสือ ยกเว้น จำนวน ที่มีหน่วยทั้งหน้าและหลังจุดทศนิยมเป็นเศษที่ชัดเจน ให้ใช้เป็นตัวเลขทั้งหมด

ตัวอย่าง : ๕๐,๐๐๐ ชื่อ

๔ แสนคน

๒ ล้านบาท

๑๕ ล้าน ๒ แสนชุด

๖,๒๐๐ ล้านครัวเรือน

๑๕.๗ ล้านคน

๒,๕๖๔ บาท

๔๕,๐๑๑,๓๑๑ คน

๑๖,๔๔๒,๓๗๗.๕๐ บาท

๗,๐๐๐ หน่วยเลือกตั้ง

๓.๒.๖ ถ้า จำนวน เป็นข้อความในกฎหมายหรือกฎ ได้แก่ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา และประกาศ ระเบียบ คำสั่ง ให้เขียนเป็นตัวหนังสือ

ตัวอย่าง : ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่ง

อันเดียวจะแบ่งแยกมิได้

ประธานองคมนตรีคนหนึ่ง และองคมนตรีอื่น

อีกไม่เกินสิบแปดคน

อายุไม่ต่ำกว่า สิบแปดปี มีจำนวนไม่เกิน

สองพันคน

ภายใต้บังคับมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

๓.๓ เกี่ยวกับชื่อบุคคล

๓.๓.๑ การกล่าวพระนามของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ให้ใช้อย่างถูกต้องตามที่เป็นทางการ

ตัวอย่าง : องค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ให้แก้ไขเป็น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๓.๓.๒ การพิมพ์ชื่อบุคคล โดยเฉพาะบุคคลที่มี ยศฐานันดรศักดิ์ ราชทินนาม ให้ถือตาม ประกาศพระบรมราชโองการ ประกาศหรือคำสั่งแต่งตั้ง

ตัวอย่าง : พลตำรวจโท ธรรมนิทย์ ปิตะนีละบุตร

นายช.ชัยนาท ศรีเสมาเมือง

๓.๓.๓ การพิมพ์ชื่อบุคคลที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ให้ใช้ตามความประสงค์ของผู้อภิปราย โดยถือตามบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาสร้างรัฐธรรมนูญที่ใช้ลงชื่อก่อนเข้าประชุมสภา (แนบไว้ด้านหลังรายงานการประชุม เพื่อใช้ตรวจสอบสมาชิกที่มา ลา ขาด ตามข้อบังคับการประชุม)

ตัวอย่าง : นายบรรณิณี เศรษฐบุตร

นายเดโช สนวนานนท์

ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม

๓.๓.๔ หากผู้อภิปรายเรียกขานชื่อบุคคลในระหว่างการประชุมสภา ไม่ถูกต้องตามยศ ฐานันดรศักดิ์ ราชทินนาม หรือตำแหน่งทางวิชาการที่เป็นจริง ให้คงไว้ตามที่ผู้อภิปรายกล่าว ยกเว้นจะมีการขอแก้ไขรายงานการประชุมสภาตามเกณฑ์ที่กำหนด

๓.๔ เกี่ยวกับการทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศ (ให้ใช้เกณฑ์นี้รวมถึงคำภาษาบาลีด้วย)

๓.๔.๑ ให้ทับศัพท์ภาษาต่างประเทศเป็นตัวอักษรไทย และให้วงเล็บคำภาษาต่างประเทศนั้น ๆ ไว้หลังอักษรไทยที่ใช้ทับศัพท์ด้วย

ตัวอย่าง : คะแนนโหวต (Vote)

คอนเท็กซ์ (Context)

๓.๔.๒ การวงเล็บคำภาษาต่างประเทศไว้หลังตัวอักษรไทยให้ใส่ไว้เฉพาะการพูดคำนั้นเป็นครั้งแรกเท่านั้น โดยหากมีการพูดซ้ำคำภาษาต่างประเทศคำเดิมในที่ประชุมครั้งนั้นอีก ไม่ต้องใส่วงเล็บซ้ำ

๓.๔.๓ ศัพท์ภาษาต่างประเทศที่เป็น “คำย่อ” ให้ถอดความตามตัวอักษรตามที่ผู้อภิปรายกล่าวย่อไว้ หรือ ถ้าเป็น “ตัวย่อ” ให้ใส่ตัวย่อภาษาต่างประเทศที่ถูกต้อง และวงเล็บ คำย่อ และ ตัวย่อ นั้น พร้อมทั้ง คำเต็ม และ ตัวศัพท์เต็ม ไว้ด้วย

ตัวอย่าง : โค (Co - Cooperate)

โออีซีเอฟ (OECF - Overseas Economic
Cooperation Fund)

โอทอป (OTOP - One Tambon One Product)

วีไอพี (VIP - Very Important Person)

๓.๔.๔ การเรียกชื่อธาตุต่าง ๆ ให้ทับศัพท์ตามการกล่าวของผู้อภิปราย โดยด้วยย่อของธาตุที่มีตัวเลขห้อยท้ายให้ใช้เป็นเลขอารบิก ตัวอย่าง : คาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Dioxide)
ซีโอทู (CO₂)

๓.๔.๕ ชื่อประเทศ เมืองหลวง ที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ตรวจดูตัวสะกดให้ถูกต้อง ถัดตาม “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและประกาศราชบัณฑิตยสถาน เรื่อง กำหนดชื่อประเทศ ดินแดน เขตการปกครอง และเมืองหลวง” หากเป็นชื่อประเทศ เมืองหลวงที่รู้จักกันดีอยู่แล้วไม่ต้องวงเล็บคำภาษาต่างประเทศไว้ ยกเว้นเป็นชื่อประเทศ เมืองหลวงที่ไม่เป็นที่รู้จักกันดีโดยทั่วไป

๓.๔.๖ หากศัพท์ภาษาต่างประเทศคำใด มีความไม่ชัดเจนจากการถอดความ ให้ฝ่ายเลขานุการนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุม เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาคำที่เหมาะสมและไม่ผิดความหมายตามรูปประโยคที่ผู้อภิปรายกล่าวไว้

๔. การขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุม

๔.๑ การแก้ไขในส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ รายงานการประชุมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุมแล้ว หากตรวจพบความผิดพลาดของข้อความส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญ ได้แก่ ตัวเลข จำนวน ตัวสะกด ชื่อบุคคล ให้เลขานุการแก้ไขได้ โดยขอหารือประธานคณะกรรมการหรือ

ประธานคณะกรรมการสิทธิการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุม และไม่ต้องนำกลับมารับรองในที่ประชุมอีก

๔.๒ การขอแก้ไขโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๔.๒.๑ ขอแก้ไขรายงานการประชุมในระหว่างการประชุมพิจารณาของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถขอแก้ไขโดยทำหนังสือชี้แจงเพื่อขอแก้ไขข้อความยื่นต่อประธานคณะกรรมการหรือขอเข้าร่วมประชุมชี้แจงต่อคณะกรรมการด้วยตนเอง และเป็นอำนาจของที่ประชุมคณะกรรมการ ในกรณีที่มีการขอแก้ไขข้อความที่เป็นสาระสำคัญ หรือข้อความที่เป็นกรณีขัดแย้ง ซึ่งจะต้องตรวจสอบกับสื่อบันทึกภาพและเสียง แล้วใช้มติที่ประชุมพิจารณาว่าสมควรแก้ไขตามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้องขอหรือไม่

๔.๒.๒ ขอแก้ไขรายงานการประชุมหลังจากที่ผ่านการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการตรวจรายงานการประชุมแล้ว ก่อนนำเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรรับรอง ให้จัดทำสำเนาไว้ ๓ ฉบับ ณ ที่ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ประกาศกำหนดไว้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ วัน ทั้งนี้ ให้แนบ “บันทึกการขอแก้ไขรายงานการประชุม” ไว้เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตรวจดูได้ด้วย หากต้องการแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมให้ตรงตามที่เป็นจริง สมาชิกจะต้องยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการที่รับผิดชอบตรวจรายงานการประชุมสภา ถ้าคณะกรรมการพิจารณาแล้วมีมติไม่แก้ไขเพิ่มเติมตามที่ได้รับ

การร้องขอ สมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญมีสิทธิยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อขอให้สภาาร่างรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๒๗

๔.๓ การขอแก้ไขภายหลัง เมื่อได้วางสำเนารายงานการประชุมไว้เพื่อให้สมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญตรวจดูแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมภายหลังโดยคณะกรรมการการขอแก้ไขเอง หรือสมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญขอให้แก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม คณะกรรมการการจะต้องแถลงต่อที่ประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญถึงการขอแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวในคราวที่สภาาร่างรัฐธรรมนูญพิจารณารับรองรายงานการประชุมนั้นด้วย ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๒๗

๔.๔ การแก้ไขรายงานการประชุมลับ กรณีที่สภาาร่างรัฐธรรมนูญมีมติให้เปิดเผยรายงานการประชุมลับเรื่องใด รายงานการประชุมลับครั้งนั้นจะนำไปรวมกับรายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญที่เปิดเผยในครั้งเดียวกัน เพื่อให้สมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญขอแก้ไข และจะนำเข้าบรรจุในระเบียบวาระการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อผ่านการรับรองในคราวเดียวกัน

๕. การรับรองรายงานการประชุมสภา

๕.๑ เมื่อคณะกรรมการการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุม ตรวจจายงานการประชุมแล้วเสร็จ และลงลายมือชื่อไว้ท้ายรายงานการประชุมทุกชุดแล้ว จะนำส่งต้นฉบับคืนยังสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อ

ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการแก้ไขดำเนินการแก้ไขตามขั้นตอน พร้อมทั้งเสนอความเห็นตามลำดับชั้นจนถึงประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาอนุญาตให้บรรจุระเบียบวาระการประชุม และเมื่อประธานสภาลงนามอนุญาต ให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมเพื่อรับรองรายงานการประชุมในการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๕.๒ เมื่อบรรจุรายงานการประชุมเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญแล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญจะจัดวางสำเนารายงานการประชุมสภา จำนวน ๓ ชุด ต่อรายงานการประชุม ๑ ครั้ง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ วัน ณ ที่ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ประกาศกำหนดไว้ เพื่อให้สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญตรวจดู พร้อมทั้งปิดประกาศแจ้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญให้ทราบโดยทั่วกันด้วย

๕.๓ กรณีที่รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งใดมีรายงานการประชุมลับ ให้เว้นการเสนอรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญครั้งนั้น โดยยังไม่ต้องบรรจุเข้าระเบียบวาระไว้ก่อน จนกว่าสภาร่างรัฐธรรมนูญจะมีมติให้เปิดเผย หรือไม่เปิดเผยรายงานการประชุมลับเรื่องนั้น ๆ

๕.๔ เมื่อคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายตรวจรายงานการประชุมสภาได้พิจารณาตรวจรายงานการประชุมลับแล้วเสร็จ จะจัดส่งต้นฉบับ พร้อมทั้งรายงานผลการพิจารณาเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยรายงานการประชุมลับของคณะกรรมการกลับมายังสำนักงานเลขาธิการสภาผู้

แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภากร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินการต่อไป

๕.๕ เมื่อประธานสภากร่างรัฐธรรมนูญอนุญาตให้บรรจกระเบียบวาระการประชุมสภากร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สภากร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาและมีมติเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยรายงานการประชุมลับดังกล่าวแล้ว เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภากร่างรัฐธรรมนูญ จะต้องทำหนังสือยืนยันมติของสภากร่างรัฐธรรมนูญแจ้งให้ประธานคณะกรรมการสิทธิการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุมทราบ

๕.๖ กรณีที่สภากร่างรัฐธรรมนูญมีมติให้เปิดเผยรายงานการประชุมลับครั้งใดให้นำรายงานการประชุมลับนั้นกลับไปแทรกในรายงานการประชุมสภากร่างรัฐธรรมนูญครั้งนั้น ๆ เพื่อให้สภากร่างรัฐธรรมนูญให้การรับรองต่อไป

๕.๗ กรณีสภากร่างรัฐธรรมนูญลงมติไม่ให้เปิดเผยรายงานการประชุมลับ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภากร่างรัฐธรรมนูญจะนำต้นฉบับ สำเนา และแถบบันทึกภาพ และเสียงรายงานการประชุมลับทั้งหมด ไปเก็บรักษาในที่จัดเก็บเอกสารลับโดยเฉพาะ

๕.๘ เมื่อสภากร่างรัฐธรรมนูญได้รับรองรายงานการประชุมสภาครั้งใดแล้ว ประธานสภากร่างรัฐธรรมนูญจะลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หากรายงานการประชุมที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานสภายังไม่ได้ลงลายมือชื่อไว้หรือรายงานการประชุมสภาที่ยังไม่ได้มีการรับรอง เพราะเหตุที่อายุของสภาสิ้นสุดลง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภา

ร่างรัฐธรรมนูญจะบันทึกเหตุอันไว้ และเป็นผู้ลงนามรับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น

๕.๙ กรณีที่เป็นการประชุมลับ เมื่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุมพิจารณาตรวจรายงานการประชุมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ที่ประชุมคณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาศึกษารายละเอียดแล้วมีมติตัดสินว่าควรที่จะเปิดเผยหรือไม่ โดยประธานคณะกรรมการจะรายงานผลการพิจารณาต่อที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และการเปิดเผยรายงานการประชุมลับจะเป็นไปตามมติของสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๖. การเผยแพร่รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๖.๑ รายงานการประชุมสภาที่ผ่านการรับรองจากสภาร่างรัฐธรรมนูญ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการให้แล้วเสร็จเป็นรูปเล่มหรือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถนำออกเผยแพร่เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถรับรู้ ตรวจสอบ และเข้าถึงข้อมูล ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารได้ภายใน ๑๕ วัน หลังจากประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเรียบร้อยแล้ว โดยในขั้นต้นให้จัดทำสำเนาเผยแพร่วางไว้ ณ สถานที่ซึ่งเปิดเผยภายในรัฐสภาด้วย

๖.๒ การจัดพิมพ์รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญเผยแพร่เป็นรูปเล่ม เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการ

ประชุม ทั้งนี้ นอกจากรายงานการประชุมลับที่มีได้มีมติของสภาให้เปิดเผย และข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ที่มีการกล่าวหรือปรากฏในการประชุม และสภามีมติห้ามโฆษณา ข้อความดังกล่าว

๖.๓ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์รายงานการประชุมสภาสร้างรัฐธรรมนูญ ให้ดำเนินการดังนี้

๖.๓.๑ สำเนารายงานการประชุมสภาสร้างรัฐธรรมนูญ จากต้นฉบับซึ่งสภาสร้างรัฐธรรมนูญได้ให้การรับรอง และประธานสภาสร้างรัฐธรรมนูญได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานแล้ว นำส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมาธิการที่เกี่ยวข้องกับงานจดหมายเหตุ หอสมุดรัฐสภา รวมทั้งปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการบริหารจดหมายเหตุรัฐสภา ด้วยการนำส่งต้นฉบับให้แก่พิพิธภัณฑ์และจดหมายเหตุของรัฐสภาต่อไป

๖.๓.๒ จัดพิมพ์รายงานการประชุมสภาสร้างรัฐธรรมนูญ ทั้งหมด (ตั้งแต่เริ่มประชุมเป็นครั้งแรกจนถึงครั้งสุดท้ายของการประชุม) เป็นรูปเล่มสิ่งพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๕๐ วัน ภายหลังจากหมดวาระของสภาสร้างรัฐธรรมนูญแล้ว และให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาสร้างรัฐธรรมนูญดำเนินการเผยแพร่รายงานการประชุมสภาสร้างรัฐธรรมนูญ ให้แก่หน่วยงานและกลุ่มบุคคลดังต่อไปนี้

๖.๓.๒.๑ สมาชิกสภาสร้างรัฐธรรมนูญ

๖.๓.๒.๒ คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญส่วนที่มีไปสมาชิกสภาสร้างรัฐธรรมนูญ

- ๖.๓.๒.๓ ศูนย์บรรณสารและสารสนเทศ สถาบัน
พระปกเกล้า
- ๖.๓.๒.๔ หอสมุดแห่งชาติ และสาขาของ
หอสมุดแห่งชาติ
- ๖.๓.๒.๕ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และสาขาของ
หอจดหมายเหตุแห่งชาติ
- ๖.๓.๒.๖ ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด
จังหวัดละ ๑ ชุด
- ๖.๓.๒.๗ ห้องสมุดกลางของสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐ
- ๖.๓.๒.๘ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์, ห้องสมุดคณะ
นิติศาสตร์ และห้องสมุดคณะที่เกี่ยวข้อง
กับการสื่อสารมวลชน ของสถาบัน
อุดมศึกษาของรัฐ
- ๖.๓.๒.๙ ห้องสมุดประจำกระทรวงศึกษาธิการ
- ๖.๓.๒.๑๐ ห้องสมุดประจำสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกา
- ๖.๓.๒.๑๑ ห้องสมุดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
- ๖.๓.๒.๑๒ ห้องสมุดประจำสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- ๖.๓.๒.๑๓ ห้องสมุดประจำสำนักงานศาลฎีกา,
ห้องสมุดประจำสำนักงานศาลอุทธรณ์
และศาลอุทธรณ์ภาค.

ห้องสมุดประจำสำนักงานศาลแพ่ง,
ห้องสมุดประจำสำนักงานศาลอาญา,
ห้องสมุดประจำสำนักงานศาลยุติธรรม,
๖.๓.๒.๑๔ ห้องสมุดประจำสำนักงานศาลปกครอง
สูงสุด, ห้องสมุดประจำสำนักงานศาล
ปกครองกลาง, ห้องสมุดประจำ
สำนักงานศาลปกครองภาค, ห้องสมุด
ประจำสำนักงานศาลปกครอง

๖.๓.๒.๑๕ ห้องสมุดประจำสำนักงานศาลทหาร
สำหรับหน่วยงานราชการนอกเหนือจากนี้
ให้ทำเป็นหนังสือราชการแจ้งเวียนให้ทราบ
หากหน่วยงานใดแสดงความประสงค์
เพื่อขอรับรายงานการประชุมสภาร่าง
รัฐธรรมนูญ ให้เป็นอำนาจของ
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติ
หน้าที่เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ
พิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตต่อไป

๗. เกณฑ์การทำงานของเลขานุการในคณะกรรมการที่ได้รับมอบ
หมายให้รับผิดชอบตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ และ
เกณฑ์ปฏิบัติของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๗.๑ ก่อนการประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุมทุกครั้ง ฝ่ายเลขานุการจะตรวจอ่านรายงานการประชุมสกร่วมกับสื่อบันทึกภาพและเสียงเพื่อความชัดเจนถูกต้องแล้วจัดทำสรุปข้อมูลการตรวจอ่าน เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุม เพื่อขอหารือให้ที่ประชุมรับรองและพิจารณาลงมติตัดสินใจในกรณีข้อความเป็นปัญหา โดยเสนอเป็น “บันทึกการขอแก้ไขรายงานการประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญ” แบ่งเป็น ๔ เรื่อง ได้แก่

๗.๑.๑ แบบที่ ๑ การแก้ไขเกี่ยวกับคำโดยทั่วไป

๗.๑.๒ แบบที่ ๒ การแก้ไขเกี่ยวกับจำนวน

๗.๑.๓ แบบที่ ๓ การแก้ไขเกี่ยวกับคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ

๗.๑.๔ แบบที่ ๔ การแก้ไขเกี่ยวกับชื่อนบุคคล

ทั้งนี้ ให้มีทั้งข้อความเดิมและข้อความที่ขอแก้ไข เรียงตามลำดับหน้าและลำดับบรรทัด โดยเลขานุการคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจรายงานการประชุมเป็นผู้ลงนามกำกับการตรวจสอบในบันทึกขอแก้ไขนี้ด้วย

๗.๒ ข้อสรุปและมติของคณะอนุกรรมการในการตรวจแก้ไขรายงานการประชุม ให้ฝ่ายเลขานุการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจัดทำสรุปการขอแก้ไขใน “บันทึกการขอแก้ไขรายงานการประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญ” โดยประธานคณะอนุกรรมการเป็นผู้ลงนาม เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการที่รับผิดชอบตรวจรายงานการประชุม เมื่อคณะกรรมการ

พิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการที่มาประชุมทั้งหมดลงนามรับรอง เพื่อเสนอต่อประธาน สภาร่างรัฐธรรมนูญ ให้จัดเข้าระเบียบวาระเพื่อรับรองในที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

๗.๓ เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญรับรองรายงานการประชุมแล้ว ให้ อยู่ในการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ตามที่กำหนดไว้ต่อไป

จริยธรรมการใช้ถ้อยคำในการอภิปรายในรัฐสภา

อัคนันท์ ตรังคินีนาถนิธิมา

(อภิชัย ตรังคินีนาถ)

“การนำเสนอบทความในครั้งนี้เป็นคำแนะนำด้วยประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำในการอภิปรายในรัฐสภา ดังนั้น หากจะมีข้อความใดพาดพิงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดบ้าง หวังว่าจะไม่ถึงสักัน ทั้งนี้เพราะเป็นการนำเสนอบทความโดยมิได้มีผลประโยชน์อื่นใดแอบแฝงเป็นแต่เพียงการมุ่งหวังให้เกิดความภูมิใจและสำเนียงถึงการปฏิบัติหน้าที่ในรัฐสภาอันเป็นเขตพระราชฐานที่ศักดิ์สิทธิ์ การเปล่งวาจาต่าง ๆ ควรที่จะเป็นมธุรสวาจาดีกว่าจะมาชกปากกันเท่านั้น”

ความนำ

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเข้าสู่ยุคของสังคมข่าวสารและโลกาภิวัตน์นั้น ก่อให้เกิดการแข่งขันช่วงชิงเอาเปรียบกันมากขึ้น นำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ไร้จริยธรรมและศีลธรรมในทุกวงการและสาขาอาชีพ ไม่เว้นแม้แต่กรณีของการใช้ถ้อยคำเพื่ออภิปรายในรัฐสภา ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเปล่งวาจาในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ หากขาดความระมัดระวังก็จะเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี จะเป็นเยี่ยงอย่างแก่คนรุ่นหลังไม่ได้ ไม่ควรใช้คำพูดในทางกระทบกระทั่งเบียดเบียนเปรียบ เพราะ

การเปล่งวาจาดังกล่าว นอกจากจะแสดงถึงพื้นเพของผู้พูดแล้ว จะยังได้รับการบันทึกไว้ในรายงานการประชุมสภา และในฐานะกรรมาธิการที่ทำหน้าที่โดยตรงในการตรวจรายงานการประชุมสภา จึงมีเจตนากรณีที่พยายามรักษาคำพูดของผู้ที่อภิปรายไว้อย่างที่สุด ดังนั้น เพื่อให้มีการบันทึกความทรงจำอันเป็นประวัติศาสตร์ที่ดี และจะเป็นการยกระดับคุณภาพของสมาชิกรัฐสภา ผู้อภิปรายควรกล่าวแต่มธุรสวาจาและปฏิบัติหน้าที่โดยเปี่ยมด้วยจิตสำนึกของควมมีคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ลูกหลานไทยต่อไปในอนาคต

ความหมายของคำว่า “จริยธรรมและคุณธรรม”

คำว่า “จริยธรรม” ประกอบด้วย คำว่า “จริย” ซึ่งแปลว่า “พึงประพฤติ พึงปฏิบัติ พึงดำเนิน” กับคำว่า “ธรรม” ซึ่งมีความหมายหลายอย่าง จึงอาจแปลได้ว่า “ธรรมที่พึงประพฤติปฏิบัติ” หรือ “หลักดำเนินชีวิตของมนุษย์” ดังนั้น “จริยธรรม” ในความหมายเบื้องต้นจึงหมายถึง “ศีลธรรม” หรือ “กฎศีลธรรม” ซึ่งเป็นธรรมในระดับศีล อันนับว่าเป็นธรรมะขั้นต้นของการดำเนินชีวิตเท่านั้น แต่ความหมายที่แท้จริงของคำว่า “จริยธรรม” มีความหมายยิ่งกว่าศีลธรรมหากหมายถึงหลักการดำเนินชีวิตที่จะต้องพัฒนาไปตามลำดับถึงขั้นขั้นพันทุกข์ หมดกิเลสทั้งปวง (จำนง ทองประเสริฐ, ๒๕๕๐ : ๑๓-๑๔)

กล่าวโดยสรุป ความหมายของจริยธรรมดังกล่าว จึงหมายถึง การประพฤติปฏิบัติในภาพรวมของคนในสังคม และสามารถแยกพิจารณาได้เป็นประเภทต่าง ๆ เช่น จริยธรรมของนักการเมือง จริยธรรม

ของข้าราชการและพนักงานของรัฐ จริยธรรมของพ่อแม่ จริยธรรมของลูก จริยธรรมของครูอาจารย์ จริยธรรมของนายจ้าง จริยธรรมของลูกจ้าง เป็นต้น ซึ่งการประพฤติปฏิบัตินั้นเป็นแบบอย่างที่ดีงาม มีเหตุผลและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ในกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มวิชาชีพนั้น (สุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ, ๒๕๔๐ : ๗)

จริยธรรม (Ethics and meta-ethics or moral) เป็นผลหรือภาพสะท้อนของแนวความคิด ความรู้สึก ความเชื่อและเหตุผลของมนุษย์ที่หลากหลายไม่แน่นอน เพื่อที่จะแยกแยะสิ่งถูก ผิด ความดี ความชั่ว อันหมายถึง

- ๑) ระบบคุณค่าของความเป็นชนบประเพณีในการดำเนินชีวิตของมนุษย์
- ๒) หลักหรือแนวทางการประพฤติปฏิบัติ
- ๓) ระบบคุณธรรมที่มีจุดมุ่งหมาย

เพื่อทำให้เกิดความดีงาม แต่มีความแตกต่างจากกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ซึ่งเป็นตัวกำหนดว่า อะไรควรประพฤติปฏิบัติ ส่วนค่านิยมนั้นเป็นเพียงสิ่งที่คนนิยมปฏิบัติกัน (พระเมธีธรรมภรณ์, ๒๕๓๙ : ๑๒)

คุณธรรม (Virtue) เป็นส่วนหนึ่งของจริยธรรม อันหมายถึง หลักที่มนุษย์ยึดถือเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๒ : ๑๒๐) ซึ่งอิงศาสนาเป็นหลักตัดสินพิจารณาความถูกต้องนั้น ๆ โดยมีลักษณะที่เรียกว่า ค่านิยม ซึ่งในแต่ละสังคมจะแตกต่างกัน การสร้างและพัฒนาจริยธรรม คุณธรรมให้มีระบบที่มีมูลค่ามากขึ้นนั้น ต้องอาศัยทฤษฎีต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ทางสังคม จิตวิเคราะห์ การ

พัฒนาการทางปัญญา กรอบงานของ Progetan จริยธรรม ๖ ชั้นตอนของ Kohlberg

Dewey ได้กล่าวเน้นถึงเรื่องจริยธรรมว่า จริยธรรมไม่สามารถแยกออกจากชีวิตในสังคมมนุษย์ トラบใดที่ยังอยู่ร่วมกัน และมีความเร็วเป็นอาวุธที่ใช้ทำลายล้างซึ่งกัน ในประเด็นเดียวกัน Kant ได้ชี้ให้เห็นต่อว่า จริยธรรมเป็นการทำคุณงามความดี มีประโยชน์หรือมีคุณค่า เมื่อยึดกฎระเบียบเป็นหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานมากกว่าการใช้ความรักหรือการเอาแต่ใจของตัวเอง (egoism) เป็นสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่า "จริยธรรมช่วยสนับสนุนให้เกิดคุณธรรม"

คุณธรรมและจริยธรรม รวมกันแล้วจึงหมายถึง สภาพคุณงามความดี การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม การใช้หลักธรรมทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวการกระทำ สำหรับนักการเมืองและข้าราชการทั้งหลายนั้น มีโอกาสอันดียิ่งที่ ได้รับพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่าพระองค์ท่านได้ทรงชี้ให้เห็นถึงหลักคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบและปฏิบัติงานอย่างหาที่สุดมิได้

ความหมายของจริยธรรมจะเพิ่มความสำคัญและเกิดประโยชน์กับสังคมมากขึ้น เมื่อแยกพิจารณาเกี่ยวกับจริยธรรมของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ อาทิ จริยธรรมของนักการเมือง ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในสังคม เป็นผู้ดูแลรักษากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของคนในสังคม เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เหนือกว่าบุคคลกลุ่มอื่นในสังคม ได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนของ

คนในสังคม บริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้คนในสังคมมีความสุขและเจริญก้าวหน้า การประพฤติปฏิบัติใด ๆ ของนักการเมืองย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างกว้างขวาง แตกต่างจากการประพฤติปฏิบัติของประชาชนทั่ว ๆ ไป ดังนั้น จริยธรรมของนักการเมืองจึงมีความสำคัญมาก และเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักการเมืองสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม (สุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ, ๒๕๕๐ : ๘-๙)

จริยธรรมและคุณธรรมกับนักการเมือง

นักการเมืองไทยทั้งผู้แทนราษฎร และวุฒิสมาชิก เป็นบุคคลสำคัญที่ประชาชนภูมิใจ ยกย่อง ยอมรับนับถือ ไว้วางใจเลือกมาเพื่อให้เป็นตัวแทนหรือภาพสะท้อนทั้งด้านความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ เหตุผลของความเป็นมนุษย์ของพวกเขาที่หลากหลาย สำหรับแยกแยะสิ่งถูก ผิด ความดี ความไม่ดี ซึ่งคนส่วนใหญ่ในสังคมไทยยอมรับ เรียกว่า มีหลักจริยธรรม นอกจากนี้ จากภาพลักษณ์ของนักการเมืองในอดีตของไทยแสดงให้เห็นถึงการเป็นบุคคลที่มีความเป็นผู้นำหรือตัวแทนที่ดีของประชาชนและประเทศชาติ ได้ยึดถือแนวทางที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา ที่เรียกว่า มีคุณธรรม และการที่นักการเมืองมีทั้งจริยธรรมหรือศีลธรรม ย่อมมีผลต่อเนื่องถึงผลที่เกิดตามมาคือ การมีจิตสำนึกที่ละอายต่อพฤติกรรมกรรมการแสดงออก ทั้งการใช้ถ้อยคำ ภาษา และกิริยาอาการที่ไร้ปรากฏออกมา ตลอดจนการแสดงความสามารถต่อตนเอง ผู้รับฟังและสถานที่

จริยธรรมในการใช้ถ้อยคำในรัฐสภา

การปฏิบัติภารกิจในการประชุมสภา ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญ และเป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่งของนักการเมืองในฐานะสมาชิกรัฐสภา จึงย่อมที่จะต้องมีการอภิปรายและถกเถียงร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การแสดงออกทั้งการเปล่งวาจาหรือการใช้ถ้อยคำในการอภิปรายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองในฐานะของสมาชิกรัฐสภาภายในรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นสถานที่อันทรงเกียรติของประชาชนและประเทศชาติ ต้องระมัดระวังให้อยู่ในขอบเขตของความสุภาพเรียบร้อย ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการแสดงออกถึงความเคารพในสถานที่ซึ่งตั้งอยู่ภายในเขตพระราชฐานแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ในกรอบของการมีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามอีกด้วย

นับแต่อดีตที่ผ่านมาการอภิปรายของสมาชิกรัฐสภามักได้รับเอกสิทธิ์คุ้มครองในการที่จะกล่าวข้อความอย่างใดในรัฐสภาได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกฟ้องร้องเป็นคดีในศาล แต่ภายในรัฐสภานั้นเอง ก็มีระเบียบอันเป็นประเพณีที่เคารพนับถืออย่างเคร่งครัดในการประพฤติปฏิบัติและการกล่าวถ้อยคำให้เป็นไปด้วยความสุภาพเรียบร้อยดังเช่นสุภาพชน และสมาชิกอาจถูกบังคับให้ถอนคำพูดหรือให้ขอโทษเมื่อได้กล่าวถ้อยคำอันไม่สมควรออกไปก็ได้ เอกสิทธิ์นี้เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่จะได้มีการอภิปรายกันโดยความจริงใจ อันเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน ซึ่งเป็นหลักประกันคุ้มครองเสรีภาพของชุมชน

อย่างไรก็ตาม การอภิปรายโดยมีการละเมิดเอกสิทธิ์ดังกล่าวนับได้ว่ามีน้อยเต็มที แตกต่างจากการใช้ถ้อยคำในการอภิปรายกันในปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ทางด้านวัตถุนิยมและวัฒนธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้าสู่ประเทศไทย จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ โดยที่สังคมไทยไม่สามารถตั้งรับได้ทัน ทำให้นักการเมืองไทยในปัจจุบันบางท่านนิยมเลียนแบบสังคมที่พัฒนาแล้ว ต่างใช้ถ้อยแถลงอภิปรายและแสดงพฤติกรรมในรัฐสภา ที่มีสภาพไม่แตกต่างจากพ่อค้าแม่ค้าในตลาดสด ทั้งใช้คำส่อเสียด คำเปรียบเปรย ประชด คำจาบจ้วง คำไม่สุภาพ คำศัพท์ต่างชาติ (เช่น ทูเรต สภาผู้ม้วย โครตเหง้า โคตรจ้อ โคตรโกง โกงทั้งโคตร เปิดตุต เช็คบิล บล็อก ท้ายส์ ฮั้ว สะบัดตุต ชังเต หงิกแตก ขนตอ สะแต้วแห้ว ไช้ก๊อก ดวงจู้ เด็กหนวด อมพระมาพุด ชันแตก ป้า เป็นต้น) การใช้ถ้อยคำดังกล่าว เพื่อปะทะคารมซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างอารมณ์ความรู้สึกร่วมให้ผู้รับฟังมีผลทำให้บรรยากาศในรัฐสภามีแต่ความรุนแรง เม็ดร้อน เสมือน “การสาดน้ำมันในกองไฟที่ถูกจุดขึ้นจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ให้ปะทุขึ้นอย่างรุนแรงยิ่งขึ้น”

การอภิปรายโดยใช้ถ้อยคำในลักษณะดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่สื่อให้เห็นถึงการแสดงออกของอารมณ์ที่รุนแรงและขาดความเป็นสุภาพชน ยังมีการอภิปรายอีกลักษณะหนึ่งซึ่งมีรูปแบบการพูดที่บางครั้งดูเหมือนเป็นการใช้ถ้อยคำที่สุภาพและให้เกียรติกัน แต่ในความเป็นจริงแล้วกลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม เช่น การกล่าวกับประธานในที่ประชุมว่า “ท่านประธานที่เคารพ...” การกล่าวเช่นนี้ แม้ว่าจะเป็นคำที่ดูเหมือนสุภาพ แต่จะสื่อออกมาในทางตรงกันข้ามทันที หากน้ำเสียงและ

สำเนียงที่ไ้ใจงใจให้เป็นไปในลักษณะดูตัน กระโหกโหกซาก กระแทก กระตัน แสดงถึงอารมณ์และจิตสำนึกของผู้พูดว่าขาดความจรงใจในการสื่อตามความหมายของการเปล่งวาจาตั้งกล่าว หากแต่เป็นการแสดงถึงการขาดความเคารพ และจรงใจไม่ให้เกียรติประธานในที่ประชุม อันเป็น สิ่งไม่สมควรกระทำอย่างยิงในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกผู้ทรงเกียรติภายในรัฐสภา

นอกจากนี้ นักการเมืองรุ่นใหม่ ส่วนใหญ่ยังคงนิยมใช้ ถ้อยคำ หรือการอภิปราย พฤติกรรมในรัฐสภาเป็นเครื่องมือหาเสียงทางการเมือง หรือเป็นกลไกสำคัญ เพื่อช่วยสร้างภาพและชื่อเสียงและปกป้องผลประโยชน์ตนเองแล้ว โดยที่ ผู้พูดเล็งเห็นว่า วิธีการต่าง ๆ ข้างต้นคือ ความ สดพลอในความเป็นอิสระ เสรีด้วยระบบปากนั้น ไม่ต้องลงทุนหรือเสียค่า ใช้จ่ายใด ๆ อีกทั้งยังมีผลดีกลับคืนสู่ตัวผู้พูดคือ ประชาชนสามารถมองเห็นบทบาท การแสดงดังกล่าวได้โดยง่ายอย่างชัดเจน เพียงแค่อาศัย เทคนิคการใช้ถ้อยคำหรือการอภิปรายที่สามารถสร้างอารมณ์ร่วมให้ผู้รับ ฟังเกิดความรู้สึกร่วมในลักษณะ ที่เรียกว่า เฝ็ดร้อนถึงพริกถึงขิง ถึงรากถึงโคน เพื่อสร้างโอกาสให้ตนเองเป็นจุดสนใจ โดดเด่นในรัฐสภา อันสืบเนื่องมา จากการพัฒนาด้านการสื่อสาร โทรคมนาคมที่สูงขึ้น จึงเป็นเหตุทำให้ การ ประชุมในรัฐสภาแต่ละครั้งมีการถ่ายทอดสื่อสาธารณะทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ผลที่เกิดตามมาคือ รัฐสภาจึงมีสภาพไม่แตกต่างจากตลาดสด มี สส. และ สว. เปรียบเสมือนพ่อค้าแม่ค้าที่ต้องการเอาชนะซึ่งกัน ต่าง หันมาใช้วาจาเพื่อการค้าขายและกระตุ้น ผลักดันการใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล แสดงให้เห็นว่า นักการเมืองไทยบางท่านในปัจจุบัน ขาดจิตสำนึก ความ

รับผิดชอบต่อการใช้ด้วยคำหรือพฤติกรรมนั้นๆ ตลอดจนการพัฒนา
นักการเมืองรุ่นใหม่ในอนาคต สำหรับหลักจริยธรรมหรือคุณธรรมในการ
ใช้ด้วยคำหรือการอภิปรายในรัฐสภาอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์นั้นเกิดการ
เสื่อมความศรัทธาได้

ดังนั้น คำส่อเสียด คำไม่สุภาพ คำจาบจ้วง คำกระทบกระทั่ง คำ
เปรียบเปรยด้วยภาษาตลาด ซึ่งผู้พูด ส่วนใหญ่นิยมใช้ตามลักษณะนิสัย
ของผู้พูด โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ฟังที่เป็นหัว
คะแนนเห็นหรือประชาชนระดับชาวบ้านหรือระดับล่างที่ไม่มีความรู้มาก
นักฟัง แล้วเข้าใจง่ายๆ ทะลุเข้าไปถึงกันบึงของความรู้สึกของผู้ฟัง และ
ต่อเนื่องถึง การเกิดความนิยม ความพอใจ สะใจ และชมชอบว่า เก่ง
กล้าเป็นปาก เป็นเสียง อย่างไรก็ตาม ประเด็นถ้อยคำ ภาษาที่ใช้นั้นมี
ความสำคัญและเกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยมประเพณี และ
จะปฏิเสธไม่ได้ว่า คะแนนเสียงในการเลือกตั้งจะไม่เพิ่มขึ้น เรียกว่า การ
ไม่คำนึงถึงหลักจริยธรรมหรือคุณธรรมของนักการเมืองยุคโลกาภิวัตน์นั่นเอง

นักการเมืองสมัยใหม่มักใช้การอภิปรายเป็นโอกาสในการดำเนิน
กลยุทธ์ “วาทะกับโอกาสที่ได้แสดงออกต่อสื่อสาธารณะ” ทั้งนี้เพราะ

๑) เป็นการแสดงบทบาทในเวทีที่ถ่ายทอดด้วยสื่อสาธารณะ มี
ผลทำให้ประชาชนได้รู้จักและจดจำง่าย อันเป็นที่มาของคะแนนนิยม หรือ
การได้รับเลือกตั้งต่อไป หากตัวแทนประชาชนใช้การเลือกตั้งเป็นกลไก
หรือเครื่องมือในระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า สื่อ ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุ
หนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ เป็นกลไกสำคัญต่อการครอบงำประชาชนชาวไทย

อันหมายถึง ที่มาของ การเน้นธุรกิจหรือผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่า ประเทศชาติหรือส่วนรวม การใช้ถ้อยคำ ถ้อยแถลงอภิปรายแสดงถึง อารมณ์มากกว่าเหตุผลที่มีการไตร่ตรองถึงผลตามมา ไม่สนใจต่อความ รับผิดชอบต่อสังคม หรือการเป็นตัวแทนที่มีรูปแบบตัวอย่างที่ดีสำหรับลูก หลานหรือนักการเมืองรุ่นใหม่ในอนาคต

๒) เป็นการลงทุนหรือแสวงหาประโยชน์ส่วนตน โดยไม่ต้อง เสียค่าใช้จ่าย

๓) เป็นการชี้ถึงความสามารถในบทบาทเป็นตัวแทนที่เด่นและ ดั่งหรือปกป้อง คุ่มครองประโยชน์หรือความถูกต้องได้หรือคุณค่าทาง จิตใจของความเป็นผู้ชนะที่ยิ่งใหญ่ได้

๔) ตามใจประชาชนชาวไทยที่เป็นฐานเสียง ซึ่งส่วนใหญ่เป็น กลุ่มแรงงาน เกษตรกรมีระดับการศึกษาหรือความรู้ไม่มากนัก ไม่ชอบ ศัพท์หรือภาษาวิชาการ คำแปลที่ยุ่งยาก นิยมใช้คำเปรียบเปรย กระแทบ กระแทกที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกและเข้าใจง่าย ๆ

๕) สร้างค่านิยม ความเชื่อถือ ความประทับใจ ความเป็นผู้นำ ของนักการเมืองรุ่นใหม่ ให้กับผู้ฟัง อันเนื่องจาก ความเข้าใจผิดของผู้พูด เอง ที่คิดว่าการใช้ถ้อยคำ ด้วยภาษาจากต่างประเทศ เป็นการชี้ให้เห็น ถึง ความทันสมัย คุณค่าด้านความเก่ง วิสัยทัศน์กว้างไกล ระดับความรู้ หรือการศึกษา ความโดดเด่นที่สังคมชั้นสูงส่วนใหญ่ยอมรับ

บทบาทภาพลักษณ์ของนักการเมืองและการแก้ปัญหา

ในทำนองเดียวกันกับ สังคมภายในและนอกรัฐสภา ต่างยอมรับ การพูดหรือใช้ถ้อยคำของนักการเมือง เช่น การให้สัมภาษณ์สื่อ การอภิปรายในสภา เป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งต่อการแสดงถึง บทบาทการเป็นตัวแทนประชาชน และรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้ง ๆ ที่ธรรมชาติของตนนั้นอยู่ในสภาพที่เรียกว่า พูดได้แต่ไม่เป็น การพูดที่ดี ให้คนรับฟังสนใจ ศรัทธา เชื่อถือนั้น ควรได้รับการพัฒนาฝึกฝน โดยต้องคำนึงถึง ประเด็นอันเป็นสาระ ลำดับเรื่อง กาลเทศะ ระดับผู้ฟัง ที่หลากหลาย รูปแบบการพูดจากภูมิความรู้ที่ตนเอง การเชิญชวน ชี้แนะ ใช้คำคม คำขวัญ คำเปรียบเปรย ในทางตรงข้าม นักการเมืองไทยบ่อยครั้งต่างนิยมใช้ถ้อยคำด้วย คำประชดประชัน หลีกเลี่ยงความจริง ปลุกเร้าอารมณ์ บ้างก็มีคำสร้อยพ่วงท้ายฟุ่มเฟือยอย่างเคยชิน เช่น การมุงการเมือง การบงการบ้าน ทำให้กะบ้านกะเมือง นายตำรวจตำรวจ นายอำเภอำเภ แทนการเรียกตรง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย ต้องการสร้างความเชื่อ ความตั้งใจติดตามและวาดมโนภาพหรือคิดอย่างต่อเนืองของผู้รับฟัง ที่เรียกว่า มีความคิดเห็นคล้อยตามในที่สุด ซึ่งเป็นการสร้างภาพให้กับผู้ฟังนั่นเองมากกว่าที่จะเป็นการกล่าวถึงด้วยความจริงใจ โดยอาศัยเคล็ดลับของการใช้ถ้อยคำเชื่อมโยงให้ผู้ฟังมีความรู้สึกร่วมหรือใช้จิตวิทยาในระดับสูงนั่นเอง

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ทำให้ภาพลักษณ์ของการอภิปราย ในการประชุมสภาของสมาชิกรัฐสภาในปัจจุบัน มีความตกต่ำลงไปมาก ในสายตาประชาชน โดยได้รับการกล่าวถึงหรือยกตัวอย่างในแง่ลบต่าง ๆ เช่น กรณีของ พระพยอม กัลยาโณ ที่ได้กล่าวถึง สส. ในการเทศนา หัวข้อเรื่อง คุณธรรมสำหรับนักการเมือง ว่า “เดี๋ยวนี้ สส. สาดโคลนใส่ กันอย่างน่าละอาย ตกงกันว่าจะไม่สาดโคลนกัน แต่ก็ยังไม่หยุดทะเลาะกัน เพราะอะไร ผัวเมียคู่หนึ่งที่มีันทะเลาะกัน ก็เพราะมันไม่อายุเพื่อนบ้าน สส. นี้ถ้าอายุประชาชนสักหน่อยว่าการทะเลาะกันมันเป็นสมบัติของคนไม่ดี คนที่ชอบทะเลาะกันนั้น เป็นสมบัติของคนไม่ดี คนที่ไม่รู้สีกละอาย นี่คือ หิริ ละอายบาป” หรือ “สส. ดีต้องมีสติ... แล้วพอพูด ท่านประธานที่ เคารพ มันขึ้นเดี๋ยวเดียวมันด่าประธานแล้ว เคารพอยู่ตะกี้นี่เอง ไม่ทัน ไรด่าให้อีกแล้ว ... ที่จริงน่าจะถ่ายเอาไว้ ถ่ายวีดิโอไว้ พวกไม่มีสติ อารมณ์ คลั่งเครียดในสภา คราวหน้าอย่าได้เลือกเข้าไป พวกนี้มันคลั่ง สติไม่ ค่อยดี เข้าไปคลั่งในสภาเจอไม้ค้ำก็เป็นโรคไมลิสซึม เวลาพูดหมดแล้ว มันก็ขอต่อเวลาอีกนิดหนึ่ง พวกนี้มันขาดสติไม่เคารพกติกา” (ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร, ๒๕๕๐ : ๕๘-๖๒)

การสะท้อนภาพของการปฏิบัติหน้าที่โดยขาดคุณธรรมและ จริยธรรมดังกล่าวข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเป็นตลาดการเมืองที่ ประกอบด้วยบุคคลที่มีภูมิหลังหลากหลายที่เข้ามาสู่อาชีพการเมืองโดยมุ่งหวังที่จะมีอำนาจ มีเกียรติและสถานภาพสูงทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นผู้มี อุดมคติที่สูงส่งหรือต่ำเพียงใดก็ตาม ปัญหาดังกล่าวจึงยังคงมีอยู่อย่าง ต่อเนื่อง

ในส่วนของรัฐสภาเองก็พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้มีการผลักดันกฎระเบียบต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติและก่อให้เกิดความตั้งงามทั้งปวง อาทิ

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ระเบียบคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร ว่าด้วยวิธีเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาและวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๖ ระเบียบ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๘ และล่าสุด สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ออก ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีเนื้อหาที่นอกจากจะครอบคลุมถึงจริยธรรมและคุณธรรมที่พึงมีและปฏิบัติในทุกด้านแล้ว ยังกล่าวถึงจริยธรรมที่ควรยึดถือในการอภิปรายในรัฐสภาไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

“ข้อ ๑๑ สมาชิกและกรรมการจัดต้องให้เกียรติและเคารพสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่แสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพใส่ร้ายหรือเลียดสีบุคคลใด หรือนำเอาเรื่องที่เป็นเท็จมาอภิปรายแสดงความเห็นในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ประชุมกรรมการ หรือที่อื่นใด”

เหตุผลข้างต้นทั้งในมิติแง่บวกและลบ ช่วยนำพาให้เห็นถึงความสำคัญที่ต้องเร่งสร้างมาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรมให้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของไทยยุคใหม่ในอนาคตที่ดีมากขึ้น เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักการเมืองที่เป็นตัวแทนของประชาชน ให้

เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมที่แสดงด้วยถ้อยคำและกิริยาดีงาม มีทัศนคติหรือความรู้สึก นึกคิดและค่านิยมต่อการมีวิสัยทัศน์ที่ดีในอนาคต เป็นกลไกสำคัญต่อการขับเคลื่อนการรับรู้ในการเคารพต่อตนเอง ผู้รับฟังสถานที่ ด้วยการนึกคิด ไตร่ตรองถึงผลที่เกิดตามมาหลังจากการใช้ถ้อยคำของตน ที่มีแต่มธุรสวาจา อันจะเป็นแบบอย่างแก่คนรุ่นหลังได้ รวมทั้งการพูดจริงทำจริงหรือรักษาคำพูด คำมั่นสัญญาของตนที่ผ่านการกลั่นกรอง เพื่อแสดงให้เห็นถึง ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่ สังคม และประเทศชาติ ที่เรียกว่า การมีจิตสำนึกความรักชาติ และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีงามในการสร้างจิตสำนึกให้กับนักการเมืองไทยรุ่นใหม่ให้มีจุดยืนที่มั่นคงภายใต้การมีจริยธรรมและคุณธรรมต่อการใช้ถ้อยคำ คือ มีการไตร่ตรองก่อนพูดนั่นเอง อันเป็นการแก้ไขปัญหาในเชิงคุณภาพ และเชิงบริบทของสังคมการเมืองไทย ดังคำกล่าวที่ว่า ผู้มีจิตใจที่ดีงาม พฤติกรรมที่แสดงออกย่อมดีงามตามมา และจะเป็นประวัติศาสตร์ที่ดีงามเป็นตัวอย่างที่ควรดำเนินรอยตามสำหรับลูกหลานไทยอีกด้วย

บรรณานุกรม

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและ

กรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๐. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๔ ตอน
พิเศษ ๖๒ง หน้า ๔๒-๔๗.

จำนง ทองประเสริฐ. หลักการครองตน. กรุงเทพฯ : สุนุกอาน, ๒๕๔๐.

พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๒.

พระเมธีธรรมภรณ์. การควบคุมสัญชาติญาณ. กรุงเทพฯ :

มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.

ไพโรจน์ อยู่มนเทียร. ผู้เรียบเรียง. ธรรมเทศนากัณฑ์การเมือง. กรุงเทพฯ

: สิริชัยทอง, ๒๕๔๐.

วริยา ชินวรรณ. จริยธรรมในวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : ขวนพิมพ์, ๒๕๔๖.

สุรศักดิ์ เทียมประเสริฐ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง จริยธรรมของ
นักการเมือง. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๐.

ศาสตราจารย์หยุด แสงอุทัย. "ขอบเขตการใช้เสรีภาพในการพูด (ตอนที่
๒)" รัฐสภาสาร. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๔๕ (พ.ย. ๒๕๔๘) : หน้า ๙-๑๖.

อุไรวรรณ ธนสถิตย์. สังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ : อำนาจ การเมือง
และสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, ๒๕๔๖.

Kant, Immanuel. The metaphysical elements of justice of the
metaphysics of moral. Part I. New York : Macmillan,
๑๙๘๕.

ประวัติ : นายอัคนันท์ ตรังคิณีนาถนิธิตมา

การศึกษา : โรงเรียนเทพศิรินทร์ และ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
: LL.M. (Master of Laws) และ J.D. (Juris Doctor)
จาก School of Law, UWLA., California., USA
: สถาบันพระปกเกล้า : ปปร.๒ หลักสูตรการเมืองการ
ปกครองระดับสูง และหลักสูตรเศรษฐศาสตร์สาธารณะ
ปศส.๑ รุ่นที่ ๑

ประสบการณ์ : - ประธานคณะกรรมการตรวจสอบภายใน และรอง
ประธานคณะกรรมการสถาบันการบินพลเรือน
- รองเลขาธิการหน่วยรัฐสภาไทยในองค์การ APPU
- ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
- ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี, กรรมการ กสท. และ รสพ.
- ที่ปรึกษารองประธานวุฒิสภาคนที่หนึ่ง

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประจำศาลรัฐธรรมนูญ
- กรรมการร่าง พรบ. จัดตั้งศาลปกครอง,
ศาลอุทธรณ์ภาค
- กรรมการการต่างประเทศ และกรรมการการคลัง
การธนาคารและสถาบันการเงิน สภาผู้แทนราษฎร
- ที่ปรึกษาคณะกรรมการทั้งในสภาผู้แทนราษฎร และ
วุฒิสภา
- กรรมการวิสามัญบัณฑิตกเจตนาธรรมณ์ จดหมายเหตุ
และตรวจรายงานการประชุม
- อนุกรรมการตรวจรายงานการประชุม

การนำรายงานการประชุมไปใช้ในการบันทึกเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ

สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์

ข้อความเบื้องต้น

ข้อมูลเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญในระหว่างการศึกษาของสภาร่างรัฐธรรมนูญ มีประโยชน์อย่างมากในการบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เหตุผลสนับสนุนคำกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงโดยตรงกับทฤษฎีการใช้และการตีความกฎหมาย โดยเฉพาะทฤษฎีการตีความกฎหมายเชิงพรรณนาซึ่งให้ความสำคัญกับการศึกษาจากเอกสารต้นร่างของกฎหมาย (travaux préparatoires) ประกอบกับหลักเกณฑ์อื่นของการใช้และการตีความกฎหมาย (๑) แต่ผู้ร่างกฎหมายก็ไม่อาจคาดการณ์สำหรับเหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างครอบคลุมทั้งหมด ถือเป็นข้อจำกัดของการใช้รายงานการประชุมในการบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ (๒) อย่างไรก็ตาม รายงานการประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญสามารถให้รายละเอียดที่ครบถ้วนของการรายงานความคืบหน้าของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่สามารถยืนยันถึงความป็นรัฐธรรมนูญของประชาชนและของทุกภาคส่วนในสังคมได้ ซึ่งประชาชนจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ในขั้นที่สุด (๓)

(๑) รายงานการประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญเป็นเอกสารสำคัญสำหรับการใช้และการตีความรัฐธรรมนูญตามทฤษฎีการตีความกฎหมายเชิงพรรณนา

ตามหลักการใช้และการตีความกฎหมาย^๑ ด้วยทฤษฎีความมิใช่เป็นเพียงตัวอักษรที่สมบูรณ์ในตัวเอง หากแต่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสดงออกซึ่งความคิด ตัวหนังสือจึงไม่ใช่กฎหมายที่แท้จริง แต่ความคิดที่ตัวหนังสือแสดงออกนั้นต่างหากที่เป็นกฎหมายที่แท้จริง และในบางครั้งความคิดในตัวบทแต่ละมาตราอาจเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ในการทำความเข้าใจด้วยทฤษฎีความมิใช่ไม่ใช่การมุ่งเน้นศึกษาแต่ละมาตราแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องทำความเข้าใจหลักการที่อยู่เบื้องหลังของตัวบทควบคู่ไปด้วย

ถ้อยคำหรือตัวอักษรนั้น ไม่มีความหมายชัดเจนในตัวเอง ความหมายของถ้อยคำจะชัดเจนเมื่ออ่านรวมกับถ้อยคำอื่นที่เป็นข้อความแวดล้อม

การอ่านข้อความแวดล้อมทั้งหมด คือ การค้นหาคความมุ่งหมายของกฎหมายหรือเหตุผลของกฎหมาย (ratio legis) นั้นเอง

ดังนั้น ความหมายตามตัวอักษรหรือถ้อยคำลอย ๆ จึงไม่มีการแยก “ความหมายตามตัวอักษร” และ “ความหมายตามความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์” ออกจากกันเป็นคนละส่วนคนละตอน จึงเป็นไปไม่ได้

^๑ ผู้เขียนใช้ข้อมูลจากคำสอนของบุคคลต่อไปนี้ในการอ้างอิง

- ศาสตราจารย์ ดร. ปรีดี เกษมทรัพย์
- ศาสตราจารย์ ดร. อัคราทร จุฬารัตน
- รองศาสตราจารย์ สมยศ เชื้อไทย

การกล่าวว่่า “ถ้าตีความตามตัวอักษรได้ความหมายอย่างหนึ่ง และตีความตามความมุ่งหมายหรือเจตนาธรรมณ์ได้ความหมายอีกอย่างหนึ่ง ให้ถือความหมายตามความมุ่งหมายหรือเจตนาธรรมณ์” จึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

ที่ถูกต้อง ต้องพิจาระห์ถ้อยคำหรือตัวอักษรพร้อมกันไปกับการค้นหาความมุ่งหมายหรือเจตนาธรรมณ์ของกฎหมาย เพื่อค้นหาความหมายที่ถูกต้องที่แท้จริง ซึ่งมีอยู่ความหมายเดียว

ด้วยเหตุนี้ แม้หลักการตีความกฎหมายจะมีหลักสำคัญอยู่ ๒ ประการคือ หลักการตีความตามตัวอักษรและหลักการตีความเจตนาธรรมณ์ของกฎหมาย แต่มิได้หมายความว่า จะให้ตีความตามตัวอักษรก่อน ถ้าตีความตามตัวอักษรแล้วเกิดข้อสงสัยจึงค่อยพยายามตีความตามเจตนาธรรมณ์เป็นลำดับที่สองแต่อย่างใด ที่ถูกต้องคือจะต้องถือหลักการตีความทั้งสองประการไปพร้อมกันเสมอ เพราะในการตีความตัวหนังสือที่ปรากฏเป็นตัวบทกฎหมายอยู่ต่อหน้าผู้ตีความนั้นจะต้องกระทำควบคู่ไปกับการค้นหาเจตนาธรรมณ์ของกฎหมายพร้อมกันไปเสมอ

จากการสังเกตข่าวสารที่ปรากฏขึ้นในอดีตที่ผ่านมาซึ่งน่าสังเกตว่า บางครั้งได้เกิดมีการยึดติดถ้อยคำตามตัวอักษรแล้วนำไปตีความเป็นหลายนัยที่แตกต่างกัน และนำไปสู่ปัญหาการตีความออกเป็นหลายนัยที่ขัดแย้งกันและทำให้ไม่อาจหาข้อยุติได้โดยง่าย ซึ่งในปัญหาการใช้และตีความรัฐธรรมนูญ แม้จะเป็นข้อยุติในทางกฎหมายและมีผลผูกพันผู้เกี่ยวข้องและทุกองค์กรก็ตาม แต่บางครั้งข้อยุติที่องค์กรผู้มีอำนาจวินิจฉัยกลับได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการและสังคมบางส่วนว่า ข้อยุตินั้นไม่สอดคล้องกับหลักการหรือเจตนาธรรมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ในการจัดทำบันทึกเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลจากรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ประกอบกับเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับและเอกสารวิชาการ เช่น ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ แต่เอกสารส่วนที่สำคัญยังคงเป็นรายงานการประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพราะในการร่างรัฐธรรมนูญ มีการออกแบบให้เริ่มต้นที่การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ควบคู่ไปกับการร่างรัฐธรรมนูญ แล้วจัดทำร่างฉบับแรกเป็นรายมาตราเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งความเห็นขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ เพื่อนำไปปรับแก้ นำเสนอต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญในชั้นแปรญัตติต่อไป ซึ่งมีการตรวจสอบและพิจารณาควบคู่กับความคิดเห็นต่าง ๆ จากประชาชนและองค์กรตามรัฐธรรมนูญควบคู่กันไปเสมอ เพื่อให้เป็นไปตามเจตจำนงของคนส่วนใหญ่ และเมื่อมีรัฐธรรมนูญแล้ว บางเรื่องได้มีการคาดการณ์ไว้แล้วในขณะร่างรัฐธรรมนูญ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่บันทึกไว้จะเป็นประโยชน์มาก

เอกสารที่ได้จากจากอ่านรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ จึงปรากฏข้อมูลต่อไปนี้อย่างครบถ้วน

ก) สรุปประมวลความคิดเห็นของประชาชนเพื่อประกอบการยกร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญประสานการมีส่วนร่วมและการประชาคมติ ต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญในการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการสรุป ประมวลผล และรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั้งของคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วม

ของประชาชนทั้ง ๔ ภาค และคณะกรรมการวิสามัญรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนประจำจังหวัด จำนวน ๗๖ คณะ เสนอต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญด้วย

ข) รายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานของคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคกลาง คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคเหนือ คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนภาคใต้

ค) รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการรายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานของคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญในการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ง) รายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในทางวิชาการ มีทฤษฎีการตีความกฎหมายเชิงพรรณนาซึ่งให้ความสำคัญกับการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายจากการศึกษาจากเอกสารต้นร่างของกฎหมาย (travaux préparatoires) โดยใช้หลักการตีความกฎหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาตอนต้นประกอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการตีความตามตัวอักษรและหลักการตีความเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะต้องกระทำควบคู่กันไป จะกระทำทีละอย่างแยกออกจากกันไม่ได้

(๒) ข้อจำกัดของรายงานการประชุม : กรณีในอนาคตซึ่งเป็นเรื่อง
ที่มีได้คาดการณ์ไว้เลย

ในอนาคตอาจมีบางเรื่องซึ่งเป็นเรื่องที่มีได้คาดการณ์ไว้เลย มีปัญหา
ว่าจะทำอะไรเมื่อไม่สามารถใช้ทฤษฎีการตีความกฎหมายเชิงพรรณนา
ต่อไปได้ จึงจำเป็นต้องหันไปใช้อีกทฤษฎีหนึ่งคือ ทฤษฎีการตีความ
กฎหมายโดยอิสระในทางวิทยาศาสตร์ (Free Scientific Research) ซึ่ง
มีแนวทางในการใช้และตีความกฎหมายคือ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของ
ประชาชนส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยต้องมีการค้นหาเจตนารมณ์ในทาง
สร้างสรรค์โดยแปลบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับความเป็น
ธรรมในสังคมและเป็นไปตามเจตจำนงของสังคมส่วนใหญ่ หรือ
ธรรมเนียมประเพณีของบ้านเมือง ซึ่งวิธีการเช่นนี้ก็ทำให้บทบัญญัติ
เหล่านั้นสามารถใช้ได้กับทุกเวลาและในทุกสถานการณ์อย่างทันสมัย
อยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่า ให้ทอดทิ้งและไม่ต้องคำนึงถึง
รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญและบันทึกเจตนารมณ์ของ
รัฐธรรมนูญของสภาร่างรัฐธรรมนูญ แล้วมุ่งหมายใช้และตีความ
รัฐธรรมนูญโดยอิสระโดยไม่คำนึงถึงสิ่งที่ปรากฏในรายงานการประชุมที่มี
กระบวนการจัดทำและเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับประชาชนอยู่แต่อย่างใด เป็น
สิ่งที่ต้องคำนึงถึงควบคู่กันไปเสมอ เพราะทั้งสองทฤษฎีในการใช้และการ
ตีความกฎหมายดังกล่าวย่อมต้องนำมาใช้ควบคู่กันไป จะละทิ้งทฤษฎีใด
ทฤษฎีหนึ่งไปโดยเด็ดขาดไม่ได้ หากกระทำเช่นนั้น ย่อมไม่สามารถได้
แนวทางการใช้และตีความรัฐธรรมนูญที่สมบูรณ์ครบถ้วนและถูกต้องได้

(๓) สรุป : ประชาชนจะได้อะไรจากการอ่านรายงานการประชุม

รัฐธรรมนูญมิใช่เป็นเพียงรัฐธรรมนูญของผู้ร่าง หากแต่เป็นรัฐธรรมนูญของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งเกิดจากกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสถาบันการศึกษาต่างๆ การศึกษารายงานการประชุมของสภาผู้ร่างรัฐธรรมนูญจึงสามารถได้รายละเอียดที่ครบถ้วนของการรายงานความคืบหน้าของคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่สามารถยืนยันถึงความป็นรัฐธรรมนูญของประชาชนและของทุกภาคส่วนในสังคมได้ด้วย

เมื่อมีการบันทึกปรากฏรายละเอียดทั้งหมดตามรายงานการประชุมสภาผู้ร่างรัฐธรรมนูญไว้เป็นหลักฐานทุกครั้งอย่างชัดเจน ย่อมเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนในการทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และรักษาสีทธิและประโยชน์ของส่วนรวมได้ดียิ่งขึ้น และความรู้ของประชาชนนี้ยิ่งมากขึ้นเท่าใดก็จะเป็นประโยชน์ในการวางรากฐานระบอบประชาธิปไตยในระดับของประชาชนและเป็นการสนับสนุนการก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย

- ประวัติ** : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์
- การศึกษา** : น.บ. (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
: ปริญญาโท สาขากฎหมายเอกชน D.E.A. DE DROIT PRIVE
(UNIVERSITE ROBERT SCHUMAN, STRASBOURG)
ประเทศฝรั่งเศส
: ปริญญาเอก สาขากฎหมายเอกชน DOCTEUR
DE L'UNIVERSITE
ROBERT SCHUMAN (DOCTEUR DE L'UNIVERSITE
ROBERT SCHUMAN, STRASBOURG)
ประเทศฝรั่งเศส
- การรับราชการ** : อาจารย์ประจำ(ผู้ช่วยศาสตราจารย์) ระดับ ๘
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสพการณ์ : ก. วิชาที่สอน

- น. 100 กฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป (วิชาบังคับ
สำหรับนักศึกษาคณะนิติศาสตร์)
- น. 202 กฎหมายลักษณะทรัพย์สิน (วิชาบังคับ
สำหรับนักศึกษาคณะนิติศาสตร์)
- น. 203 กฎหมายอสังหาริมทรัพย์ (วิชาเลือก)
- น. 383 กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ภาคบังคับคดี (วิชาเลือก)
- น. 263 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบกฎหมาย
ฝรั่งเศส (วิชาเลือก)
- น. 264 เสริมทักษะการใช้ศัพท์กฎหมายฝรั่งเศส
(วิชาเลือก)
- น. 269 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป
(วิชาพื้นฐานสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1)
- น.610 ทฤษฎีกฎหมายเอกชน (วิชาบังคับขั้น
ปริญญาโทสาขากฎหมายเอกชน)
- น. 711 ปัญหากฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(วิชาบังคับขั้นปริญญาโทสาขากฎหมายเอกชน)
- น. 712 บัญชีตลัมมนา สาขากฎหมายเอกชน
(วิชาบังคับขั้นปริญญาโทสาขากฎหมายเอกชน)

ข. งานวิจัย

- เรื่อง "อิทธิพลของกฎหมายตะวันตกต่อกฎหมายลักษณะทรัพย์สิน" ในโครงการวิจัยเรื่องอิทธิพลของกฎหมายตะวันตกต่อกฎหมายไทย เสนอต่อ มูลนิธิคอนราด อเดนาว เสร็จเมื่อ พ.ศ. 2539 (งานวิจัยส่วนบุคคล)
- เรื่อง "สิทธิการถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน" (งานวิจัยเสริมหลักสูตร) เสนอต่อ คณะกรรมการส่งเสริมการวิจัยเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เสร็จเมื่อ พ.ศ. 2541
- เรื่อง "การปฏิรูปการศึกษาอบรมและการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพด้านกฎหมาย" เสนอต่อ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในนามของสถานิติศึกษา เสร็จเมื่อ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 (คณะผู้วิจัย)
- โครงการพัฒนาสำนักประเมินราคาทรัพย์สิน กรมที่ดินให้เป็นหน่วยงานในรูปแบบองค์การมหาชน เสนอต่อ กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย เสร็จเมื่อ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2544 (คณะผู้วิจัย)
- โครงการศึกษาความเป็นไปได้และแนวทางการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินและมาตรการที่มีผลใช้บังคับ เสนอต่อ สำนักงาน

นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม เสรีจเมือ เดือนมีนาคม 2547
(หัวหน้าโครงการ)

- เรื่อง “แนวทางการรับรองและพัฒนาวิชาชีพ
“โนตารีบัลิก” ในประเทศไทย” เสนอต่อสำนักงาน
กิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม (คณะผู้วิจัย)
(2548)
- เรื่อง “การจัดหาที่ดินเพื่อการชลประทาน” เสนอ
ต่อกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(คณะผู้วิจัย) (2548)

ค. บทความทางวิชาการ

- “ความรับผิดชอบแพ่งเกี่ยวกับอุบัติเหตุทางการ
จราจรในประเทศฝรั่งเศส”, วารสารอัยการ,
ปีที่ 12 ฉบับที่ 139 (กันยายน 2532), หน้า 37-53.
- “วิชาชีพพนักงานจัดทำนิติกรรม (notaire) ใน
ประเทศฝรั่งเศส”, วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 19
ฉบับที่ 4 (ธันวาคม 2532), หน้า 93-110.
- “ข้อความคิดเรื่องกรรมสิทธิ์ซ้อนของบุคคลหลาย
คนเหนืออสังหาริมทรัพย์เดียวกันตามกฎหมาย
จารีตประเพณีของประเทศฝรั่งเศส”, ใน:
อาจารย์บุษยา. หนังสือรวมบทความทางวิชา

การเพื่อเป็นอนุสรณ์แต่ศาสตราจารย์ไพโรจน์
ชัยนาม, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2538, หน้า 399-407.

- "ส.ป.ก. 4-01 นำไปออกโฉนดฯ แล้วโอนได้จริง
หรือไม่", รพี 38, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, หน้า 84-99.

งานบริหารและงานอื่น ๆ :

- ผู้ช่วยของผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการคณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. 2528)
- เลขานุการคณะกรรมการประเมินผลการสอน
และพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ (2536-2538)
- เลขานุการภาควิชานิติศึกษาทางสังคม
ประวัติศาสตร์ และปรัชญา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ (2536-2543)
- กรรมการดำเนินงานคัดเลือกนักศึกษาโครงการ
เรียนดีจากชนบท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(2536-2540 และ 2547 - ปัจจุบัน)
- เลขานุการคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์ศึกษา
กฎหมายฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

(3 ช่วง ได้แก่ ช่วงปี 2538-2541 ช่วงปี 2542-2543
และช่วงปี 2547-2548)

- บรรณาธิการวารสารนิติศาสตร์ฉบับปีที่ 25 คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. 2538)
- กรรมการที่ปรึกษากฎหมายประจำมหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2538-2541)
- ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายบริหารบุคคลมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ (สิงหาคม 2538 - กรกฎาคม 2541)
โดยได้รับมอบหมายจากอธิการบดีในขณะนั้น
(รองศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร) ให้
ปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลเกี่ยวกับงานด้าน
กฎหมายของมหาวิทยาลัย
- วิชาการในตำแหน่งผู้อำนวยการกองการ
เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(ประมาณ 3 เดือนในปี พ.ศ. 2540)
- กรรมการประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์
(มิถุนายน 2541 - พฤษภาคม 2547)
- รองคณบดีฝ่ายการนักศึกษาคณะนิติศาสตร์
(มิถุนายน 2541 - พฤษภาคม 2547)
- ทำหน้าที่รองคณบดีศูนย์รังสิตคนแรกของคณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (พ.ศ. 2545)

- หัวหน้าภาควิชานิติศึกษาทางสังคม ประวัติศาสตร์
และปรัชญา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(2545 - 2546)
- กรรมการกลางเกี่ยวกับการสอบสวนทางวินัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2545 - ปัจจุบัน)
- กรรมการหอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ (2545 - ปัจจุบัน)
- คณะกรรมการบริหารสถาบันพระปกเกล้า
(2546 - 2549)
- ประธานคณะกรรมการร่างข้อบังคับว่าด้วยคณะ
กรรมการประจำหน่วยงานในมหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2546)
- ประธานคณะกรรมการปรับปรุงข้อบังคับว่าด้วย
วินัยนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(2546-2547)
- กรรมการร่างข้อบังคับว่าด้วยการจัดตั้ง ศูนย์
หน่วยงานของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ (2546-2547)
- กรรมการร่างข้อบังคับว่าด้วยวินัยและการร้องทุกข์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2546)

- กรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการเงินของ
มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(2546 - 2547)
- รองประธานคณะกรรมการจัดทำร่างข้อบังคับ
และข้อกำหนดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใน
กำกับของรัฐ (2547 - ปัจจุบัน)
- ประธานกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา
ภายในคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ (2549 - ปัจจุบัน)
- กรรมการอุทธรณ์กลางตามข้อบังคับ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าด้วยวินัยนักศึกษา
พ.ศ. 2547 (2547 - ปัจจุบัน)
- ประธานกรรมการแก้ไขระเบียบการสอบไล่
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2547 - 2548)
- ประธานกรรมการห้องสมุดสัญญาธรรมศักดิ์ คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(2548 - ปัจจุบัน)
- ผู้อำนวยการโครงการนิติศาสตร์ภาคบัณฑิตศูนย์
ลำปาง คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ (2548 - ปัจจุบัน)

- ผู้อำนวยการสถาบันสัญญาธรรมศักดิ์ เพื่อ
ประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(2548 - ปัจจุบัน)
- กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการวิ
สามัญบัณฑิตกเจตนาธรรมณ์ จดหมายเหตุ และ
ตรวจรายงานการประชุม สภาข้าราชการกรมบัญชี
(2550 - ปัจจุบัน)

ศัพท์สำนวนที่ใช้อภิปรายในสภาาร่างรัฐธรรมนูญ

รองศาสตราจารย์วัชรีย์ ตระกูลงาม

ที่ผ่านมา เมื่อใดก็ตามที่ได้ฟังการอภิปรายในสภา ผู้เขียนมักจะเกิดความรู้สึกหลายอย่างขึ้นมาพร้อม ๆ กัน เช่น สงสัยว่า เอ๊ะ ! ทำไมต้องใช้ภาษาต่างประเทศด้วย ใช้ภาษาไทยมิได้หรือ ทั้ง ๆ ที่ใช้ภาษาไทยก็สามารถเข้าใจได้ หรือบางครั้ง ออดหุดหิดไม่ได้ที่ผู้อภิปรายพูดภาษาไทยโดยไม่มีคำควบกล้ำ พูดตัว ร. เรือ หรือ ล. ลิง ไม่ชัดเจน เช่น พูดว่า “ผมว่าเลาน่าจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มันดีขึ้นได้ระดับ” “ผมเก่งกว่าความนี้ น่ากว่าว่าจะไม่เลียบล้อยเหมือนคั้งที่แล้ว” แต่ขณะเดียวกัน หลายครั้งก็อดรู้สึกที่ท่านผู้อภิปรายหลายท่าน ที่มีวิธีการนำเสนอถ้อยคำและศัพท์สำนวนแปลก ๆ ตลอดจนสามารถยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้คนฟังมองเห็นภาพได้อย่างน่าอัศจรรย์ใจ ซึ่งบางสำนวนฟังแล้วก็เข้าใจ นอกจากนั้น บางท่านก็ใช้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ของท่านมาหลอมรวม เรียงร้อย ถักทอ เป็นองค์ความรู้ที่หลากหลาย พร้อมทั้งเชื่อมโยงให้เข้ากับเรื่องที่กำลังอภิปรายได้อย่างสนุกสนาน ตัวอย่างที่ผู้เขียนประทับใจอย่างมากคือการที่ท่านอภิปรายถึงมนุษย์ ๕ จำพวกว่ามีทั้งพวก นิรยโก สเปโต ดิริจนาโน สะพูโร และสะเทโว พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดของมนุษย์แต่ละประเภทว่ามีลักษณะแตกต่างกันไป แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ปัจจุบันได้อย่างเข้ากัน เช่น มนุษย์สะพูโรก็ทำดีบ้าง ทำชั่วบ้าง ชื้อหวยบ้าง กินเหล้าบ้าง ทำบุญเข้าวัดบ้าง ฟังแล้วทั้งสนุกและได้รับความรู้

แต่ก็มีเหมือนกันที่บางท่านอภิปรายเพลิน ให้รายละเอียดมากมาย จนท่านประธานต้องขอความกรุณาให้เข้าเนื้อหาสาระของกรอบที่กำลังอภิปราย เนื่องจากมีเวลาจำกัด นับว่าการฟังอภิปรายในสภาได้ประโยชน์ไม่น้อย

เมื่อผู้เขียนได้รับแต่งตั้งให้เป็นอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุมสภาสร้างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีหน้าที่พิจารณาตรวจรายงานการประชุมให้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย หลักภาษาไทย และไวยากรณ์โดยคงไว้ซึ่งเหตุการณ์ ถ้อยคำ สำนวน และรูปแบบการอภิปรายที่เกิดขึ้นจริงของผู้อภิปรายแต่ละท่านให้มากที่สุด ซึ่งในการตรวจรายงานการประชุมสภาสร้างรัฐธรรมนูญนี้ อนุกรรมการทุกคนจะต้องอ่านรายงานการประชุมที่เป็นการจดคำพูดของสมาชิกสภาทุกคนที่อภิปรายในที่ประชุมอย่างละเอียดทุกคำพูด พร้อมทั้งพฤติกรรมต่างๆ และมติของที่ประชุม ซึ่งในการปฏิบัติของการตรวจรายงานการประชุมครั้งนี้ อนุกรรมการแต่ละคนจะนำรายงานการประชุมไปอ่านและศึกษามาก่อน ตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย เมื่อพบข้อผิดพลาดไปจากเกณฑ์ที่คณะอนุกรรมการร่วมกันนำเสนอไว้ ก็จะทำหน้าที่แจ้งต่อที่ประชุม โดยเลขานุการคณะอนุกรรมการจะเป็นผู้ถามเรียงลำดับตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย ซึ่งหลักเกณฑ์การตรวจจะมีอยู่ ๔ แบบคือ

- แบบที่ ๑ การแก้ไขเกี่ยวกับคำทั่วไป
- แบบที่ ๒ การแก้ไขเกี่ยวกับจำนวน
- แบบที่ ๓ การแก้ไขเกี่ยวกับการทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศ
- แบบที่ ๔ การแก้ไขเกี่ยวกับชื่อบุคคล

จากการอ่านรายงานการประชุมทุกตัวอักษร ผู้เขียนพบว่าในการอภิปราย มีคำศัพท์สำนวนต่าง ๆ ที่ท่านผู้อภิปรายหลายท่านนำมาใช้ ซึ่งบางครั้งเป็นภาษาถิ่นที่คนทั่วไปอาจไม่เข้าใจ บางท่านถนัดที่จะใช้คำทับศัพท์เป็นภาษาต่างประเทศ ในขณะที่บางท่านก็ชอบที่จะอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ เพิ่มเติมมากมาย เพื่อสนับสนุนสิ่งที่อภิปราย และหลายท่านจะมีการพูดที่เป็นลักษณะเฉพาะ ไม่ต้องเห็นตัวก็ทายได้ว่าใครพูด ผู้เขียนจึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะนำคำศัพท์สำนวนต่าง ๆ ที่ใช้อภิปรายในการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญมาเล่าสู่กันฟัง โดยจัดเป็นคำศัพท์สำนวนประเภทต่าง ๆ และคงถ้อยคำสำนวนที่ท่านใช้ทุกประการ

การใช้สำนวนเปรียบเทียบกับที่สวิงสวย เช่น

- * ที่ผ่านมาเป็นความเจ็บปวดรวดร้าวหัวใจ
- * รัฐธรรมนูญได้ถูกเจาะไช
- * แรงงานเขาโหยหา
- * ผมค่อนข้างที่กระทบกระเทือนจิตใจ
- * เป็นการกระหึ่มยั้มย่องของมารตัวใหญ่
- * ใครมาถึงเรือนชานก็ต้องขับขานออกมาต้อนรับกัน
- * คนทั่วประเทศพูดสาว่าแนวร่วมมุกกลับเคย แนวร่วมมัน

เป็นอย่างไรเคย

* กรรมการวิสามัญระดับจังหวัดขณะนี้กำลังว่าแห่ว เดินอย่างไรทิศทาง

- * ผมเชื่อว่ากระบวนการร่างรัฐธรรมนูญภายใต้ภาวะของ

บรรยากาศเปิดแบบนี้ เราก็ต้องทนทานกับสภาวะของแรงเบียดต่าง ๆ ของ กระแสการเคลื่อนไหวต่าง ๆ แต่เราต้องมั่นคงว่าทุกคนต้องยืนอยู่ฝาก ประชาชน

* เขียนประวัติศาสตร์หน้าใหม่ที่ได้สร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมไว้ให้กับผืนแผ่นดินนี้ตราขั้วนานเท่านาน

* เราได้พบกับความผิดพลาดหลายอย่างในเรื่องเหล่านี้มาแล้ว เจ็บปวดกันมาแล้ว กลับมาเถอะ กลับมาอยู่กับความถูกต้อง กลับมาเถอะ กลับมาอยู่กับประชาชน

* ถนนแห่งประชาธิปไตยมิได้ปูด้วยกลีบกุหลาบ ตรงกันข้ามกลับปูด้วยขวากหนามและเลือดเนื้อ

* ฯลฯ

ใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบแปลก ๆ เช่น

* เมื่อยตาตุ่ม

* เป็นมานานนมเนกาเลแล้ว

* ก็ไร่ไร่ขายตัวกันอย่างนี้

* ล้มละลายเวลา

* ถอดเวลา

* ในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ขณะนี้กำลังระอุอยู่นั้น

* คนแบบนี้ผมขออนุญาตเรียกว่าคนพันธุ์พอครับ เวลานี้มีคน

พันธุ์เอเอฟ (AF) คนพันธุ์อาร์ (R)

* เลียตีน ศีลมาก ปากสอพลอ ล่อไข่แดง แต่แกร่งวิชา

* สายโลหิต ศิษย์ข้างเคียง เลบียงหลังบ้าน กราบกรานสอพลอ
ล่อไข่แดง

* แต่อันนี้ผมเอามารวบรวมเรียบเรียงเฉพาะชื่อเกี่ยวกัน เพื่อ
เสนอในเวลาอันจำกัด

* อีกอันหนึ่งการศึกษานั้น มันร้อยรัดเป็นกงเกี่ยวกัน กงเกี่ยวกัน
นี้ก็คิดจะต้องมีเกี่ยวกับเรื่อง เซต ฮาร์ท แชนด์ เฮลท์

* ฯลฯ

ใช้คำที่ทำให้มองเห็นภาพ เช่น

* คราวนี้ละครับ มัน

* ช่วยจับยึดเข้าไปในรัฐธรรมนูญหน่อยได้ไหม

* พอตั้งมาพื้บนะครับ ผั่งฝ่ายด้านเหลือวบเลยครับ คือตอนแรก
ผมตกใจมาก เห็นกรรมาธิการลุกพื้บพื้บ พื้บพื้บ ไปอยู่ข้างหลังนั้น ชุบชิบ
ชุบชิบกัน ผมก็ตกใจ เอ๊ะ กรรมาธิการสู้หรือไม่สู้แะ แล้วมาเห็น
สมาชิกไปจับกลุ่มทางโน้นอีก ผมก็ตกใจอีก เอ๊ะ จะเอาอย่างไรกันแน่ มา
ตรงนี้

* ฯลฯ

ใช้สร้อยคำ เช่น

* เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้

* พอจะไปวัดไปวาได้ นะครับ

* กลัวเสีย กลัวสง

- * อันนี้ฝ่ายโน้นเอามา อันนี้ฝ่ายนี้เอามา
- * หนักอกหนักใจ
- * พระสงฆ์องค์เจ้า
- * ข้าวไม่ได้หา ปลาไม่ได้ซื้อ
- * ท่านพูดแล้ว พูดอีก ท่านพูดนัก พูดหนา
- * ฯลฯ

กร่อนคำ เช่น

ใช้คำว่าเนี่ย (ย่อมาจากนี่นะ ผู้เขียนคิดว่าคงเหมือนกับภาษาอังกฤษที่ใช้ wanna ย่อมาจาก want to gonna มาจาก going to และ gotta มาจาก got to มีผู้อภิปรายหลายท่านที่ชอบใช้คำนี้เป็นประจำ)
ฯลฯ

ใช้ภาษาอังกฤษทับศัพท์ เช่น

- * ท่านจะต้องได้ feeling ได้ sense
 - * Power tends to corrupt
 - * ทำ Questionnaire
 - * ใช้กรุงเทพฯ เป็น hub
 - * เพื่อ protection
 - * เกษตรกรจะกลายเป็น contract farmer
 - * งานระบบนั้น เขาต้องทำ bypass ครับ เขาเรียกว่า over flow
- ไม่ว่าจะเป็นงานระบบในส่วนที่มี pressure อยู่ข้างในหรือไม่ก็ตามะครับ

ถ้ามีเกิดแรงดันในท่อ ใน line สูงขึ้นจนอันตราย เขาก็ต้องมี polo ปล่อย ออก

การใช้ภาษาอังกฤษทับศัพท์มีจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่ แม้ว่าใช้ ภาษาไทยก็สามารถเข้าใจได้ดี เช่น detail, happy, equality price, facility, what happens, serve, limit, foul, hurt, take note, right to know, right to access

ประทศประชัน เช่น

* ถ้า ๒๕ คนลงคะแนนแล้วแพ้ เอาไม่เรียวดักันที่เหนดรับท่าน ประธาน

* ผมว่ามันเกิดอะไรขึ้นในบ้านในเมือง แค่ออใช้เวทไฟ ผมก็จะเสียฟรี เขาก็จะมาฟัง อย่างนี้ไม่ให้ผม ประเทศไทยหรือเปล่า คนไทยหรือเปล่า

* ท่านประธานที่เคารพครับ นี่คือท่าทีชนิดหนึ่งของการรับฟังที่มี ปัญหาและอุปสรรค ถ้าไม่มีเวลาก็เชิญ ไม่เห็นมีปัญหาคัดข้อ

* ถ้าเป็นไปได้ไม่ต้องเดินทางไปอย่างนั้นอยู่กับที่นี่ ท่านก็ทำของท่านไป พวกเราก็ประชุมของเราไป แล้วประชุมอย่างหนักด้วยพวกเรา เอามันทั้งวันทั้งคืน เอาสักสามทุ่ม ห้าทุ่ม สามทุ่ม ห้าทุ่ม ทุกวัน ระหว่างวัน จันทร์ อังคาร ศุกร์

* การแปรรูปนี้มีแต่ความตายเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าครับ เอวัง สรณัง คัจฉามิ ครับ

* แต่ที่เหนดได้ครับ ๓ เสียง มีฤทธิ์เดชกำหนดแผ่นดินเลย ๓ เสียง มีฤทธิ์เดชกำหนดชาติเลย

* ท่านประธานสี่ห้าสิบคน แล้วเงื่อนไขของท่านอภิปรายได้ไหม ให้โลกแตกก็อภิปรายไม่ได้

* คนบริหารประเทศก็โกลาหล วันนี้ก็ถูกถอดถอน พรุ่งนี้ก็ไปแก้ตัว วันมะรืนก็ถูกถอดถอน วันมะเร่อก็ไปแก้ตัว ทำไม่คิดง่ายอย่างนั้น

* ตามที่ผมเสนอนี้ ลองหาดูหน่อยเถอะ หาให้ขาดใจตาย ก็ไม่มีเซ็นกับคุณหрок แล้วถ้าเป็นเรื่องปลอม ๆ เท็จ ๆ โทกตอแหลกัน เป็นเรื่องที่สร้างเรื่อง สร้างราว บั่นน้ำเป็นตัวขึ้นนะครับ รับประทานหาคนเซ็นด้วยไม่ได้สักคน บอกให้เมียเซ็นด้วย เมียยังไม่เซ็นเลย อ่ยว่าแต่คนอื่นเลยท่าน ไม่ง่ายเลย ยากที่สุด

* ไฉย ท่านประธานครับ ผมนี้เสียใจกับประชาชนจริง ๆ

* ฯลฯ

ตีสำนวนกลอนพาไป เช่น

* หัวคะแนนได้ ๕ คนพามาได้ ๔ คนมีชื่อได้ ๓ คนเดินตามได้ ๒ คนติดป้ายตอกตะปูปัก ๆ ได้ ๑

* เพราะหลายท่านก็บอกว่าไปบางแสน พวกเราก็ไม่สะดวกที่จะไปเยี่ยม พวกเราก็ไม่สะดวกที่จะไปดู พวกเราก็ไม่สะดวกที่จะไปเห็น

* ฯลฯ

อารัมภบทที่ยืดยาว กว่าที่จะเข้าเรื่อง เช่น

“... ศาสนาพุทธก็คือเป็นศาสนาคู่โลกมาตั้งแต่ยุคก่อนภทกับ มี ๕ กับนะครับ ตั้งคำว่า สัมพุทธะ อัญฐวิสัยจะ ทวาหะสัยจะ สะทล

สะเก แปลว่า พระพุทธเจ้ามีมาแล้วในอดีตจนถึงปัจจุบันตั้งเม็ดดินเม็ดทราย ในอนันตจักรวาลนี้ นับไม่ถ้วนอสงไข แต่อุบัติขึ้น อัญญูวิสะติ แปลว่า ๒๘ อัญญูวิ เพราะฉะนั้นมีมาแล้ว ๒๘ พระองค์ องค์สุดท้ายคือสมณโคตมที่เรานับถือกันอยู่ที่นี่ วงศ์วานว่านเครือของพระพุทธเจ้าก็มีมาเยอะแยะแล้วก็นำมาสู่ประเทศไทย ใช้ความอ่อนน้อมพุทธะ ความเป็นวิถีพุทธะ มันก็เป็นวิถีเกษตร วิถีเกษตรแบบพอเพียง มีวิถีชีวิตที่อ่อนช้อยงดงาม และมันเหมาะสมสภาพภูมิเศรษฐกิจสังคมที่ประเทศไทยดำรงอยู่ เพราะฉะนั้นต้องการเรียนเรื่องฝากท่านกรรมการยกทรงฯ อยากรให้อภิปรายและนำไปเสนออย่างกว้างขวาง ในประเด็นของพุทธศาสนาบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญ”

“... สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นในโลกนี้มันมาจากมนุษย์ ๕ จำพวกนะครับ ที่มีมันอุบัติขึ้นโดยอวิชาในอนันตจักรวาลนี้ มันจึงมีชาติภพ ขรา มรณะ เกิดขึ้น มันก็จะมีมนุษย์ประเภทนिरโยก พวกนี้ใจโหดเหี้ยม อ้ามहित มนุษย์สะเปไต พวกนี้ชอบกินนะครับ เปรด นรก และมนุษย์ดิรัจฉาน พวกนี้ชอบเสพกาม ลูกเขาเมียใครก็ไม่ยอมคิด มนุษย์สะพูโรก็ทำดีบ้าง ทำชั่วบ้าง ซื้อหวยบ้าง กินเหล้าบ้าง ทำบุญเข้าวัดบ้าง แล้วก็มนุษย์สะเทโว คือมนุษย์ที่ใจเป็นเทวดา ใจเป็นพรหมณ์นะครับ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ก็ประมาณอย่างนี้ท่านประธานครับ”

“... เวลาท่านไปฟังสวดอภิธรรมศพ ก็จะได้ยินว่า กุศลา ธรรมา ธรรมที่เป็นกุศล อกุศลา ธรรมา ธรรมที่ไม่เป็นกุศล อัพยากตะธรรมา ธรรมที่เป็นกลาง ไม่ชั่วไม่ดี”

“... ทางพระเจ้าเรียกว่า สีสัพพตปริมาส เขาว่าอย่างนั้นคือ เป็นความที่เห็นผิด สีส ก็แปลว่า ศิลธรรมนี่ละครับ พต ก็คือนักพรต ปริมาส ก็คือความคิดเห็นที่ผิดไปจากความจริง เช่นการทรมานตัวเอง แลเปลี่ยนปลิ้นตา ทรมานตัวเองก็แบบนี้ เป็นต้นครับ”

* ฯลฯ

ที่ยกตัวอย่างมานี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ท่านผู้ใดสนใจก็สามารถหาอ่านได้จากรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญทุกฉบับ อนึ่ง การเขียนบทความเรื่องนี้ผู้เขียนมิได้มีเจตนาจะล้อเลียนท่านผู้อภิปรายที่เป็นเจ้าของคำพูดแต่ประการใด เพียงแต่ขอสะกิดเล็ก ๆ ให้ท่านได้ตระหนักว่าการอภิปรายในสภานั้นมีคนฟังทั่วประเทศ และรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญยังใช้เป็นหลักฐานในการค้นคว้าเป็นเอกสารอ้างอิงและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อีกด้วย

ประวัติ : รองศาสตราจารย์วัชรีย์ ตระกูลงาม

การรับราชการ : อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

รายงานการประชม : มุมมองทางกฎหมาย

วันไชย เยียมสมณะ*

ในปัจจุบัน การจัดองค์กรในรูปองค์กรกลุ่มมีความสำคัญมากขึ้น การประชมขององค์กรกลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งการตัดสินใจหรือมติของที่ ประชมตลอดจนรายงานการประชมเป็นสิ่งจำเป็นและกฎหมายก็ได้ กำหนดให้องค์กรต้องจัดให้มีรายงานการประชม

การจัดทำรายงานการประชมโดยหลักการมีวัตถุประสงค์เพื่อบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการประชมแสดงความคิดเห็น (ซึ่ง อาจเป็นการเห็นด้วย หรือความเห็นแย้ง) ของผู้เข้าร่วมประชม บทสรุป และมติของที่ประชม โดยตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า รายงานการประชม หรือ Minutes ว่า “รายละเอียดหรือสาระของการประชมที่จัดไว้เป็นทางการ”^๑

บทความนี้จะกล่าวถึงรายงานการประชมในมุมมองกฎหมาย กล่าวคือ รายงานการประชมสภา รายงานการประชมของคณะกรรมการ ที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง และรายงานการประชมของ บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด และคำพิพากษาศาลฎีกาและศาล ปกครองสูงสุดบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายงานการประชม

* ขอขอบคุณ คุณนิสา เหลืองทองคำ คุณปองทิพย์ จงจรุณงามแสง และคุณสักพล ภูมิรินทร์ ที่ได้ช่วยเหลือในการจัดทำและรวบรวมข้อมูลต่างๆ

^๑ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, น. ๙๕๓

๑. รายงานการประชุมสภา

วัตถุประสงค์ของรายงานการประชุมสภา

สัมฤทธิ์ แก้วอาจ ได้ให้ความเห็นว่า การประชุมสภา หมายถึง การที่สมาชิกสภากร่วมปรึกษาหารือทำความเข้าใจ ชี้แจง แนะนำ กระตุ้น เตือน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประมวลข้อความรู้จากสมาชิกสภา ผู้สามารถให้ข้อสื่อความรู้ และร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุข้อสรุปร่วมกัน อย่างมีจุดหมาย มีระเบียบ มีวิธี ณ สถานที่ วันเวลา ที่ได้กำหนดไว้

ทั้งนี้ จุดมุ่งหมายของการประชุมสภา ถ้าจะพิจารณาจาก อำนาจหน้าที่อันสำคัญ ๆ ของสภาแล้ว การประชุมสภาน่าจะมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

๑. เพื่อควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน
๒. เพื่อออกกฎหมาย
๓. เพื่อพิจารณา เรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ หรือความทุกข์ร้อนของประชาชน^๖

การจัดทำรายงานการประชุมรัฐสภา

การดำเนินการจัดทำรายงานการประชุมสภาเป็นอำนาจหน้าที่ของเลขาธิการรัฐสภามาตั้งแต่เริ่มแรกที่มีการประชุมสภาโดยในช่วงแรกที่ประเทศไทยได้มีระบอบการปกครองแบบรัฐสภาการประชุมทุกครั้ง ผู้ทำหน้าที่จัดรายงานการประชุมสภาคือเลขาธิการรัฐสภานั้นเอง^๗

^๖ สัมฤทธิ์ แก้วอาจ, รัฐสภาสาร ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ น.๒

^๗ อ้างแล้ว, หน้า ๘

^๘ อ้างแล้ว, หน้า ๙

วิธีปฏิบัติในการเขียนรายงานการประชุมสภา

การเขียนรายงานการประชุมสภาในปัจจุบันมีวิธีปฏิบัติอยู่ ๒ วิธีคือ

๑. จดคำพูดของสมาชิกสภาทุกคน ที่อภิปรายในที่ประชุม สภาอย่างละเอียดทุกคำพูดพร้อมทั้งพฤติการณ์ต่าง ๆ และมติของที่ประชุม เรียกว่า “รายงานการประชุม”

๒. จดเฉพาะพฤติการณ์ เหตุผลโดยย่อและมติของที่ประชุม เรียกว่า “บันทึกการประชุม”^๕

สำหรับรายงานการประชุมรัฐสภาของต่างประเทศ เช่น Hansard นั้น Wikipedia^๖ ได้ระบุไว้ว่า Hansard คือ ชื่อเรียกแบบดั้งเดิมของ รายงานการอภิปรายในสภาของรัฐบาลในระบบเวสต์มินสเตอร์ นอกจาก รัฐสภาของสหราชอาณาจักรและสถาบันที่พัฒนาแล้วของสหราชอาณาจักร Hansard ยังมีในรัฐสภาของแคนาดาและสภานิติบัญญัติแห่งรัฐของแคนาดา รัฐสภาของออสเตรเลียและรัฐสภาแห่งรัฐของออสเตรเลีย รัฐสภาแห่งชาติ

^๕ อ้างแล้ว, หน้า ๘

^๖ <http://en.wikipedia.org/wiki/Hansard>

“Hansard is the traditional name for the printed transcripts of parliamentary debates in the Westminster system of government. In addition to the Parliament of the United Kingdom and the UK’s developed institutions, a Hansard is maintained for the Parliament of Canada and the Canadian provincial legislatures, the Parliament of Australia and Australian state parliaments, the national Parliament of South Africa and South Africa’s provincial legislatures, the Parliament of New Zealand, the Legislative Council of Hong Kong, the Parliament of Malaysia, the Parliament of Singapore, the Legislative Council of Brunei, the Parliament of Sri Lanka, the Parliament of the Trinidad and Tobago, the National Assembly of Kenya, and the Parliament of Jamaica”

ของแอฟริกาใต้ และสภานิติบัญญัติแห่งรัฐแอฟริกาใต้ รัฐสภาแห่งนิวซีแลนด์ สภานิติบัญญัติของฮ่องกง รัฐสภาแห่งมาเลเซีย รัฐสภาแห่งสิงคโปร์ รัฐสภานิติบัญญัติของบรูไน รัฐสภาแห่งศรีลังกา รัฐสภาแห่งตรินิแดดและโตเบโก สภาแห่งชาติเคนยา และรัฐสภาแห่งจาไมกา

รายงานการประชุมของรัฐสภาอังกฤษหรือ Hansard นั้นเริ่มต้นในราว ปี ค.ศ. ๑๗๗๑ ในการประชุมสภาขุนนาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะใช้อ้างเป็นฐานข้อมูล และมีพัฒนาการต่อมาเรื่อย ๆ ได้รับความนิยมนำประเทศอื่นหลายประเทศได้นำไปเป็นต้นแบบของรายงานการประชุมที่ต่างกันออกไป เช่น Congressional Record ของสภาคองเกรสของสหรัฐอเมริกาด้วย^๗

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช

๒๕๕๙

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๙ วรรคสอง ได้บัญญัติให้สภานิติบัญญัติตราข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ การเสนอญัตติ การลงมติ และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่^๘ ซึ่งต่อมาก็ได้ออกข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ ขึ้น โดยมีการบัญญัติเรื่องรายงานการ

^๗ http://en.wikipedia.org/wiki/Congressional_Record

^๘ มาตรา ๙ (วรรคสอง) สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภาและกรรมาธิการ วิธีการประชุม การเสนอแลพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติ การอภิปราย การลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และกิจการอื่นเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

ประชุมอยู่ในข้อ ๒๕ ถึงข้อ ๓๒^๕

^๕ ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ เล่ม ๑๒๓ ตอนพิเศษ ๑๒๔ ง ข้อ ๒๕-๓๒ ข้อ ๒๕ รายงานการประชุมสภาเมื่อคณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ ติดตามมติของสภาและตรวจรายงานการประชุมตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรองให้ทำสำเนาวงไว้สามฉบับ ณ ที่ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ประกาศกำหนดไว้ไม่น้อยกว่าสามวันเพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้

รายงานการประชุมสภาทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกที่มาประชุม ที่ลาประชุม และที่ขาดประชุม

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมสภาดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอสมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้สภาวินิจฉัย

ข้อ ๒๖ ในการตรวจรายงานการประชุมสภาครั้งใด ถ้ามีผู้ใดกล่าวถ้อยคำหรือข้อความใด ๆ และได้มีการถอนหรือถูกสั่งให้ถอนถ้อยคำหรือข้อความนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ ติดตามมติของสภาและตรวจรายงานการประชุมพิจารณาว่าสมควรจะตัดถ้อยคำหรือข้อความดังกล่าวออกหรือไม่ ถ้าเห็นสมควรให้ตัดออก ให้บันทึกไว้ว่าการถอนคำพูด หรือ ถูกลงโทษถอนคำพูด แล้วแต่กรณี ไว้ในรายงานการประชุมสภาครั้งนั้น ส่วนถ้อยคำหรือข้อความที่ตัดออกให้บันทึกไว้ในรายงานการประชุมของคณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ ติดตามมติของสภาและตรวจรายงานการประชุมด้วย

ข้อ ๒๗ รายงานการประชุมสภาครั้งใด เมื่อได้วงสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิกตรวจดูแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ ติดตามมติของสภาและตรวจรายงานการประชุมแก้ไขเพิ่มเติมเอง หรือโดยสมาชิกขอแก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่สภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมนั้น คณะกรรมการจะต้องแถลงต่อที่ประชุมสภาถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

ข้อ ๒๘ เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมสภาครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมสภาที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานหรือรายงานการประชุมสภาที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่อายุของสภาสิ้นสุดลง ให้เลขาธิการบันทึกเหตุนั้นไว้ และเป็นผู้รับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น

ข้อ ๒๙ สภาอาจมีมติให้จัดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้แต่ให้มีบันทึกพฤติการณ์ไว้

ข้อ ๓๐ การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้เป็นไปตามมติของสภา

ข้อ ๓๑ สภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ที่มีกรกล่าวหรือปรากฏในการประชุมได้

ข้อ ๓๒ ให้เลขาธิการเป็นผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุมสภา ทั้งนี้ นอกจากรายงานการประชุมลับที่มีมติของสภาให้เปิดเผยและข้อความที่ห้ามโฆษณาตามข้อ ๓๑

นอกจากนี้ มาตรา ๑๙ วรรคท้าย ยังได้บัญญัติให้นำมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง มาใช้กับสภาว่่างรัฐธรรมนูญและให้นำข้อบังคับของสภานิติบัญญัติมาใช้บังคับแก่การประชุมสภาว่่างรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม^{๑๑}

๒. รายงานการประชุมของคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นกฎหมายกลางเกี่ยวกับการพิจารณาและการออกคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่^{๑๒} ได้ระบุถึงการจัดทำรายงานประชุมของคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการทางปกครองไว้ดังนี้

“มาตรา ๘๓ ในการประชุมต้องมีรายงานการประชุมเป็นหนังสือ

ถ้ามีความเห็นแย้งให้บันทึกความเห็นแย้งพร้อมทั้งเหตุผลไว้ในรายงานการประชุม และถ้ากรรมการฝ่ายข้างน้อยเสนอความเห็นแย้งเป็นหนังสือ ก็ให้บันทึกความเห็นแย้งนั้นไว้ด้วย”

ทั้งนี้ เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก็เพื่อให้การดำเนินงานทางปกครองเป็นไปอย่างมีขั้นตอน และมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม

^{๑๑} มาตรา ๑๙ ให้นำมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับแก่องค์ประชุมของสภาว่่างรัฐธรรมนูญ และให้นำข้อบังคับของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มาใช้บังคับแก่การประชุมสภาว่่างรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม

^{๑๒} มาตรา ๕ “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคลซึ่งใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองของรัฐในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐ หรือไม่ก็ตาม

ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมาย และอำนวยความสะดวกเป็นธรรมแก่ประชาชน
ทั้งนี้ หากกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ ไม่มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำ
รายงานการประชุม หรือมีหลักเกณฑ์ความเป็นธรรมที่ต่ำกว่าพระราช
บัญญัติฉบับนี้ก็ให้ใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำรายงานการประชุมตาม
พระราชบัญญัติฉบับนี้

นอกจากนี้ กฎหมายเฉพาะบางฉบับก็ได้บัญญัติเรื่องการจัดทำ
รายงานการประชุมไว้อีกด้วย^{๖๖}

๓. รายงานการประชุมของบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด

บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดเป็นองค์กรที่บริหารจัดการ
โดยคณะกรรมการ หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นองค์กรกลุ่มที่มีความ

^{๖๖} พระราชบัญญัติการตอบโต้การทุบตลาดและการลดหนี้สินค้าต่างประเทศ พ.ศ.๒๕๔๒

“มาตรา ๓๗ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่ง
หนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุม
หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นเป็นประธานในที่
ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการ
ลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีความเห็นแย้งให้บันทึกความเห็นแย้งพร้อมทั้งเหตุผลไว้ในรายงาน
การประชุมแต่กรรมการคนใดจะขอให้ความเห็นแย้งของตนไว้ในคำวินิจฉัยก็ได้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒

“มาตรา ๒๔ ในการประชุมต้องมีรายงานการประชุมเป็นหนังสือ

ถ้ามีความเห็นแย้งให้บันทึกความเห็นแย้งพร้อมทั้งเหตุผลไว้ในรายงานการประชุม และ
ถ้ากรรมการฝ่ายข้างน้อยเสนอความเห็นแย้งเป็นหนังสือก็ให้บันทึกไว้ด้วย

สำคัญในธุรกิจ ดังนั้น รายงานการประชุมกรรมการ และรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดจึงเป็นเอกสารที่มีความสำคัญต่อบริษัท กรรมการ ผู้ถือหุ้น ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) หรือรวมถึงบุคคลภายนอกที่จะเข้าทำนิติกรรมต่าง ๆ กับบริษัทด้วย ทั้งนี้ กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจำกัดคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และบริษัทจำกัดมหาชน คือพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. ๒๕๐๕

๓.๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการจัดให้มีรายงานการประชุมกรรมการและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท ดังนี้

“มาตรา ๑๒๐๗ กรรมการต้องจัดให้จัดบันทึกรายงานการประชุม และข้อมติทั้งหมดของที่ประชุมผู้ถือหุ้นและของที่ประชุมกรรมการลงไว้ในสมุดโดยถูกต้อง สมุดนี้ให้เกิดรักษาไว้ ณ สำนักงานที่ได้จดทะเบียนของบริษัท บันทึกเช่นนั้นอย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่งการประชุมซึ่งได้ลงมติหรือซึ่งได้ดำเนินการประชุมก็ดี หรือได้ลงลายมือชื่อของผู้เป็นประธานแห่งการประชุมถัดจากครั้งนั้นมาก็ดี ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นหลักฐานอันถูกต้องแห่งข้อความที่ได้จัดบันทึกลงในสมุดนั้น ๆ และให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าการลงมติและการดำเนินของที่ประชุมอันได้จัดบันทึกไว้้นั้นได้เป็นไปโดยชอบ

ผู้ถือหุ้นคนใดจะขอตรวจดูเอกสารดังกล่าวมาข้างต้นในเวลาใด เวลาหนึ่งระหว่างเวลาทำการงานก็ได้”

สำหรับบทกำหนดโทษนั้น ในพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๒๘ ได้กำหนดโทษสำหรับกรรมการของบริษัทจำกัดที่ไม่จัดให้จัดบันทึกรายงานการประชุมและข้อมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นและของที่ประชุมกรรมการลงในสมุดโดยถูกต้อง ให้ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

๓.๒ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดให้มีรายงานการประชุมกรรมการและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๙๖บริษัทต้องจัดให้มีทะเบียนกรรมการ รายงานการประชุมคณะกรรมการและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น และเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานใหญ่ของบริษัท แต่บริษัทจะมอบหมายให้บุคคลใดทำหน้าที่เก็บรักษาเอกสารและทะเบียนดังกล่าวแทนบริษัทไว้ ณ ที่ใดก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบก่อนและต้องเก็บรักษาไว้ในท้องที่อันเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือจังหวัดใกล้เคียง

รายงานการประชุมคณะกรรมการและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นนั้น คณะกรรมการต้องจัดทำให้เสร็จภายในสิบสี่วันนับแต่วันประชุม”

นอกจากนี้ มีบทบัญญัติที่กำหนดให้เนื้อหาเกี่ยวกับการโต้แย้ง
คัดค้านของกรรมการในที่ประชุมกรรมการสามารถใช้เป็นข้อต่อสู้ในการที่
จะทำให้กรรมการไม่ต้องรับผิดชอบได้

“มาตรา ๙๒ กรรมการไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๙๑ ในกรณี
ดังต่อไปนี้

(๑)

(๒) ได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการ โดยปรากฏใน
รายงานการประชุมหรือ ได้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานที่ประชุมภายใน ๓
วันนับแต่สิ้นสุดการประชุม”

กรรมการจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการจัดทำรายงานการประชุมผู้
ถือหุ้นหรือรายงานการประชุมกรรมการอันเป็นเท็จด้วย

“มาตรา ๙๔ กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อความเสียหายใด ๆ
อันเกิดขึ้นแก่ผู้ถือหุ้นและบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับบริษัทในกรณีดังต่อไปนี้
เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดนั้นด้วย

(๑)

(๒)

(๓) การจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน รายงานการ
ประชุมผู้ถือหุ้นหรือรายงานการประชุมคณะกรรมการอันเป็นเท็จ”

สำหรับบทกำหนดโทษนั้น ตามมาตรา ๑๙๕ แห่งพระราช
บัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะกรรมการบริษัทที่ไม่
ปฏิบัติตามมาตรา ๙๖ วรรคสาม กล่าวคือไม่จัดทำรายงานการประชุม

คณะกรรมการและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นให้เสร็จภายในสิบสี่วันนับแต่วันประชุม จะต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และในกรณีจัดทำรายงานการประชุมอันเป็นเท็จ มาตรา ๒๑๖ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดไว้ว่า

“บุคคลใดที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทใดกระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง ดัดทอน หรือปลอมแปลงบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของบริษัท หรือที่เกี่ยวกับบริษัท หรือ

(๒) ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของบริษัทหรือที่เกี่ยวกับบริษัท

ถ้ากระทำหรือยินยอมให้กระทำเพื่อลงให้บริษัทหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

๔. คำพิพากษาศาลฎีกาและศาลปกครองสูงสุดบางส่วนเกี่ยวกับรายงานการประชุม

เมื่อพิจารณาคำพิพากษาศาลฎีกา และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดปรากฏว่า ประเด็นเกี่ยวกับรายงานการประชุมเป็นประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับข้อพิพาทในศาลพอสสมควร จึงได้รวบรวมมาเพื่อนำเสนอดังต่อไปนี้

* คดีแพ่ง

๓๖๘/๒๕๐๖ รายงานการประชุมไม่ใช้สัญญากู้ยืม โจทก์เป็นครู
พ้องเจ้าของโรงเรียนว่ากู้เงินของโจทก์ไปใช้ในกิจการของโรงเรียน ขณะที่
กู้ไม่ได้ทำหลักฐานไว้ แต่ปรากฏในรายงานการประชุมครูซึ่งกระทำขึ้น
ภายหลังการกู้มีข้อความว่าโรงเรียนของจำเลยยังเป็นหนี้โจทก์อยู่ ๒๐,๐๐๐
บาท เงินที่เหลือจากจ่ายเงินเดือนครูต้องพิจารณาใช้หนี้โจทก์เป็นรายแรก
รายงานการประชุมนี้จำเลยผู้เป็นเจ้าของโรงเรียนและเป็นประธานการ
ประชุมลงลายมือชื่อของตนไว้ ทั้งไม่ได้ปฏิเสธความแท้จริงของรายงานนั้น
จึงใช้ยื่นจำเลยได้ เมื่อโจทก์มีพยานประกอบแสดงว่าหนี้ ๒๐,๐๐๐ บาท
ตามรายงานการประชุมคือหนี้เงินกู้รายนี้เองจำเลยก็ต้องรับผิด รายงาน
การประชุมไม่ใช้สัญญากู้ยืม เป็นเพียงหลักฐานเป็นหนังสือแสดงว่าได้มี
การกู้เงินรายนี้กันเท่านั้น ฉะนั้น แม้ไม่ได้ปิดอากรแสตมป์ตามประมวล
รัษฎากร ก็รับฟังเป็นพยานได้

๑๖๕๑/๒๕๐๘ รายงานการประชุมที่ระบุนกรรมการมอบอำนาจไว้ ตาม
ข้อบังคับของบริษัทมีว่า ต้องมีกรรมการของบริษัท ๒ นาย ลงนามใน
บรรดาเอกสารสำคัญแทนบริษัท แต่ต้องประทับตราสำคัญของบริษัทด้วย
ดังนี้ประธานกรรมการมอบอำนาจให้กรรมการผู้จัดการดำเนินคดีแทน
บริษัทแต่ผู้เดียวกรรมการผู้จัดการลงชื่อแต่ผู้เดียว และประทับ
ตราบริษัทด้วย นอกจากนั้นตามรายงานการประชุมของบริษัท คณะ
กรรมการลงมติมอบอำนาจให้กรรมการผู้จัดการผู้นั้นดำเนินคดีกับจำเลย
และคนอื่นได้ ผู้รับมอบอำนาจมีอำนาจดำเนินคดีแทนบริษัทโจทก์ได้

๑๙๕/๒๕๑๕ รายงานการประชุมที่ระบุการให้สัตยาบัน โจทก์ฟ้องว่าโจทก์เป็นผู้เริ่มก่อตั้งบริษัทจำเลยด้วยผู้หนึ่ง ในการประชุมตั้งบริษัท ที่ประชุมได้ลงมติให้สัตยาบันแก่กิจการที่โจทก์ได้กระทำไปและให้จ่ายเงินแก่โจทก์จำนวนหนึ่ง ตามสำเนารายงานการประชุมและสำเนาบัญชีรายละเอียดค่าใช้จ่ายฟ้อง ซึ่งเมื่ออ่านฟ้องของโจทก์ประกอบด้วย เอกสารฟ้องแล้ว ฟ้องของโจทก์เป็นอันขัดแย้งว่าเงินที่โจทก์เรียกร้อง เป็นค่าใช้จ่ายในกิจการที่โจทก์ได้กระทำในฐานะผู้เริ่มก่อตั้งบริษัทจำเลย ซึ่งที่ประชุมจัดตั้งบริษัทจำเลยได้ให้สัตยาบันแล้ว ฟ้องของโจทก์จึงไม่เป็นฟ้องเคลือบคลุม

๑๐๖๙/๒๕๑๙ รายงานการประชุมที่รับฟังได้ สำเนารายชื่อผู้ถือหุ้นตามรายงานการประชุมตั้งบริษัทซึ่งทางราชการรับรองและส่งมาในคดี ถือว่าแท้จริงรับฟังได้ผู้ถือหุ้นอ้างว่าโอนหุ้นระบุชื่อแล้วแต่ไม่ทำตาม ม.๑๑๒๙ เป็นโมฆะ

๒๓๖๒/๒๕๒๐ รายงานการประชุมเท็จและการนำสืบ รายงานการประชุมทำขึ้นเป็นเท็จ การดำเนินตามรายงานประชุม ที่กรรมการทำไปไม่มีผลผูกพันบริษัท แต่ผูกพันจำเลยที่เป็นกรรมการผู้ทำกรนั้น ๆ เป็นส่วนตัว

ผู้เป็นประธานที่ประชุมใหญ่แสดงว่า มติใดมีคะแนนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือตกไป ใช้ได้ตาม ม.๑๑๙๑ ส่วนที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นหรือประชุมกรรมการสันนิษฐานไว้ก่อนว่า

ถูกต้องเท่านั้น นำสืบว่าไม่ถูกต้องได้ เป็นหน้าที่ที่กรรมการที่มีอำนาจ โดยชอบดำเนินการเพิกถอน

การประชุมใหญ่ที่ปรากฏตามรายงานการประชุมเท็จ ความจริง ไม่มีการประชุม ไม่อยู่ในความหมายของ ม.๑๑๙๕ ที่ว่าประชุมชนิดระเบียบ

๑๑๑/๒๕๒๑ รายงานการประชุมที่เกี่ยวกับการทำละเมิด โจทก์ เป็นประธานกรรมการของบริษัท จึงเป็นประธานกรรมการประชุมใหญ่ เมื่อไม่มีข้อบังคับของบริษัทกำหนดเป็นอย่างอื่นเมื่อประธานบอกเลิกการประชุม การประชุมก็สิ้นสุดลง กรรมการอื่นประชุมต่อไปโดยไม่นัดประชุมใหม่ โดยบอกกล่าวก่อนตามข้อบังคับ เป็นการไม่ชอบด้วยข้อบังคับ และ ม. ๑๗๔, ๑๑๗๕ รายงานการประชุมครั้งนี้ถอดประธานกรรมการโดยอ้างว่า ทำความเสียหายแก่บริษัทจำเลยนำไปขอจดทะเบียนจึงทำให้โจทก์เสียชื่อเสียง เป็นละเมิดต่อโจทก์

๑๕๑๙-๑๕๒๑/๒๕๒๖ รายงานการประชุมที่ใช้บังคับได้ ความตกลงใกล้เคียงค่าทดแทนไม่มีกฎหมายกำหนดว่าจะต้องทำตามแบบอย่างใด การที่คณะกรรมการปรองดองให้ผู้เข้าร่วมประชุมลงชื่อไว้ในบัญชีผู้เข้าประชุมและจดข้อตกลงต่าง ๆ ไว้ในรายงานการประชุมเป็นหลักฐานถูกต้องตามแบบอย่างทางราชการย่อมใช้บังคับกันได้ หากต้องทำเป็นรูป สัญญาใด ๆ อีกไม่

๒๓๖๕/๒๕๒๖ รายงานการประชุมที่ไม่มีผลบังคับ ผู้ร้องขอให้ศาลสั่งว่า การประชุมและรายงานการประชุมขัดต่อข้อบังคับไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีผลบังคับ ปราบปรามตามรายงานการประชุมว่าที่ประชุมได้ลงมติแต่งตั้งกรรมการบริหารของสมาคมแม้ผู้ร้องมิได้ขอให้เพิกถอนมติของสมาคมโดยตรง แต่ถ้าได้ความตามคำร้อง ป.พ.พ. ม.๑๒๙๑ กำหนดให้ศาลเพิกถอนมติของสมาคม จึงอยู่ในบังคับของบทมาตราดังกล่าว ซึ่งห้ามมิให้ร้องเกินกว่า ๑ เดือนนับแต่วันที่ได้ลงมติ ผู้ร้องยื่นคำร้องเกินกำหนดดังกล่าว จึงขาดสิทธิที่จะร้องขอให้เพิกถอนได้

๓๐๙๖/๒๕๒๙ รายงานการประชุมในคดีมรดก โจทก์ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ บ.และ ก.เป็นบุตร ว. และเป็นผู้จัดการมรดกของ ว.ร่วมกัน จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้รับมอบหมายจากคณะผู้จัดการมรดกให้มีหน้าที่เก็บรักษา รับและจ่ายเงิน ตลอดจนมีอำนาจร่วมกันในการสั่งจ่ายเงินของกองมรดกที่มีอยู่ในธนาคารได้ด้วย ได้มีการทำบันทึกข้อตกลงแบ่งเงินกองมรดกให้แก่ทายาททุกคน มีโจทก์ จำเลยที่ ๑และ บ.เข้าร่วมประชุมมีทนายของจำเลยที่ ๒ และทนายขอ ก.เข้าประชุมแทนแม้ บ.ไม่ได้ลงชื่อในบันทึก แต่ภายหลังมีการประชุมผู้จัดการมรดกอีกบ.เข้าร่วมประชุมด้วยก็ไม่ได้โต้แย้งว่าการประชุมครั้งก่อนไม่ชอบเมื่อโจทก์ เสนอขอให้แบ่งเงินให้แก่โจทก์ตามที่ตกลงกันได้บันทึกครั้งก่อน บ.ก็เห็นด้วยและลงชื่อไว้ในรายงานการประชุมครั้งหลัง เป็นการให้สัตยาบันข้อตกลงที่ทำกันไว้ในครั้งแรก บันทึกข้อตกลงจึงถือว่าได้กระทำโดยผู้จัดการมรดกเสียข้างมากจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในฐานะผู้จัดการมรดกจึงต้องจ่ายเงินให้แก่โจทก์

๕๔๒๐/๒๕๓๔ การเพิกถอนรายงานการประชุม เมื่อโจทก์ได้ดำเนินการตามขั้นตอนในฐานะผู้ถือหุ้นที่ใช้อำนาจครอบงำการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์จากการลงทุนในบริษัท โดยฟ้องเพิกถอนรายงานการประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นที่ ย. ผู้ถือหุ้นคนหนึ่งกับพวกจัดทำอันเป็นเท็จ เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัทแล้ว ขึ้นต่อไปยอมเป็นหน้าที่ของกรรมการบริษัทที่ได้รับแต่งตั้งโดยชอบจะเข้ามาดำเนินกิจการ แล้วพิจารณาว่าสมควรฟ้องร้องขอเพิกถอนคำพิพากษาตามยอม และสัญญาประนีประนอมยอมความที่ ย. ในฐานะผู้แทนโดยมิชอบของจำเลยที่ ๗ ที่ ๘ ทำไว้กับจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ หรือไม่ต่อไป โจทก์ในฐานะผู้ถือหุ้นคนหนึ่งหาได้ถูกโต้แย้งสิทธิที่จะก้าวล่วงมาฟ้องในชั้นนี้เสียเองต่อบริษัทจำเลยที่ ๗ ที่ ๘ และจำเลยอื่นตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๕๕ ไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

* คดีอาญา

๒๐๙๘/๒๕๒๕ การตรวจรายงานการประชุม การที่ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถือหุ้นมีสิทธิเข้าไปตรวจดูเอกสารต่าง ๆ ของบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๒๐๗ นั้นหมายถึงให้เข้าไปตรวจดูเอกสารเกี่ยวกับการจัดบันทึกรายงานการประชุมและข้อมติทั้งหมดเท่านั้น ไม่ได้หมายถึงให้ผู้ถือหุ้นมีสิทธิตรวจบัญชีของบริษัท หรือมีสิทธิเข้าตรวจกิจการของบริษัทแต่อย่างใด ผู้ถือหุ้นจึงมีอาจเข้าไปในบริษัทเพื่อตรวจสอบบัญชีและตรวจกิจการโดยลำพังได้ ดังนั้นเมื่อคนยามเฝ้าประตูไม่

ยอมให้ผู้ถือหุ้นเข้าไปในบริษัทตามคำสั่งของกรรมการ ผู้จัดการโดยมิได้
กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ถือหุ้นกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต
ร่างกายเสรีภาพชื่อเสียงหรือทรัพย์สินอันเป็นการข่มขู่ใจผู้ถือหุ้น
กรรมการผู้จัดการจึงหาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๐๙
ไม่

๒๙๐๗/๒๕๒๖ การแก้ไขรายงานการประชุม จำเลยเป็นปลัด
เทศบาลและเป็นเลขานุการสภาเทศบาล แต่ไม่อยู่ ประธานสภาฯ จึงแต่ง
ตั้งให้ ส. ทำหน้าที่เลขานุการสภาแทน จำเลยใช้ให้ พ. แก้ไขสาระสำคัญ
ของมติของสภาในรายงานการประชุมที่ ส. ทำขึ้นโดยจำเลยไม่มีอำนาจ
แก้ไขได้โดยผลการ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้
จึงมีความผิดฐานใช้ให้ผู้อื่นปลอมเอกสารตาม ป.อ.ม.๒๖๕ ประกอบด้วย
ม.๙๔ จำเลยกระทำผิดในขณะที่เป็นเจ้าของพนักงานซึ่งมีหน้าที่ดูแลรักษา
เอกสารนั้น จึงมีความผิดตาม ม.๑๖๑ อีกบทหนึ่ง เมื่อจำเลยนำเอกสาร
นั้นไปอ้างในการขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัด จึงมีความผิดฐานใช้
เอกสารปลอมตาม ม. ๒๖๙ อีกกระทงหนึ่ง

จำเลยในฐานะเลขานุการสภาเทศบาลเป็นผู้มีหน้าที่ทำรายงาน
การประชุมสภาเทศบาลทำรายงานการประชุมขึ้นตามอำนาจหน้าที่ของตน
และลงลายมือชื่อตนเองเป็นผู้ทำ จึงเป็นเอกสารที่แท้จริงที่จำเลยทำขึ้น
แม้ข้อความในเอกสารจะไม่ใช่ความจริง ก็ไม่ทำให้เป็นเอกสารปลอมตาม
ม.๑๖๑ แต่เป็นการทำเอกสารเท็จตาม ม.๑๖๒ เมื่อโจทก์มิได้บรรยาย
ฟ้องและขอให้ลงโทษตาม ม.๑๖๒ จึงลงโทษจำเลยไม่ได้

* คดีปกครอง

อ. ๑๐๓/๒๕๕๗ การเพิกถอนรายงานการประชุม การฟ้องขอให้เพิกถอนบันทึกรายงานการประชุมและมติรับรองรายงานการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าบันทึกไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีต้องพ้นจากตำแหน่งประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นคดีคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ และเป็นกรณีที่ไม่ต้องดำเนินการอุทธรณ์ก่อนฟ้องคดีมาตรา ๔๔ แห่ง พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ประกอบกับมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ เนื่องจากเป็นการมีมติโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลน่านบัว (ผู้ถูกฟ้องคดี) ซึ่งมีลักษณะเป็นสภา

๕. ความสำคัญทางกฎหมายของรายงานการประชุม

การพิจารณาบทบาทของรายงานการประชุมต้องพิจารณาถึงที่มา อำนาจ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้นๆ ตัวอย่างเช่น ตามกฎหมายหรือข้อบังคับของบริษัท จะมีข้อกำหนดไว้ว่า บริษัทจะกระทำการใดได้นั้น จะต้องได้รับมติจากที่ประชุมกรรมการ หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้น และด้วยคะแนนเสียงเท่าใด รายงานการประชุมกรรมการ หรือรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นนี้จึงเป็นเอกสารสำคัญเพื่อการพิจารณา อ้างอิง ตรวจ

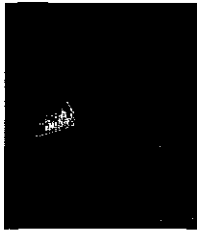

สอบว่าที่ประชุมได้มีการพิจารณา และลงมติในเรื่องนั้นๆ อย่างถูกต้อง ตามกฎหมายและข้อบังคับของบริษัทหรือไม่ และการเข้าทำนิติกรรม ของบริษัทกระทำโดยมีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่ นอกจากนี้ในทางปฏิบัติ รายงานการประชุมส่วนสำคัญ ดังต่อไปนี้ เช่น

- เป็นเอกสารแสดงว่ามีกรรมการหรือผู้เข้าร่วมประชุมผู้ใดมี ลักษณะความไม่เป็นกลาง หรือมีส่วนได้เสียเข้าร่วมประชุมหรือออกเสียง ลงคะแนนหรือไม่
- เป็นเอกสารแสดงว่าพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริงหรือข้อ สันนิษฐานที่ใช้ในการพิจารณาในที่ประชุมนั้น มีอยู่จริงหรือไม่ และน่าเชื่อ ถือเพียงใด
- เป็นเอกสารแสดงว่า กรรมการได้มีการแสดงความเห็นแย้งไว้ อันอาจจะทำให้บุคคลดังกล่าวอาจไม่ต้องรับผิดชอบหรือไม่
- เป็นเอกสารในการยื่นจดทะเบียนต่อหน่วยงานของรัฐ ตามที่ กฎหมายกำหนด เช่น การยื่นจดทะเบียนแก้ไขข้อบังคับของบริษัท จะ ต้องใช้รายงานการประชุมผู้ถือหุ้นที่มีการอนุมัติให้แก้ไขข้อบังคับดังกล่าว ประกอบในการจดทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์
- ในกรณีรายงานการประชุมของคณะกรรมการที่มีอำนาจ ดำเนินการทางปกครองเจ้าหน้าที่ เป็นเอกสารแสดงว่าการมีคำสั่งทาง ปกครองหรือการพิจารณาออกกฎเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เช่น หากไม่มีเหตุผลสนับสนุนอย่างเพียงพอในการใช้ดุลพินิจ หรือหาก เหตุผลในการออกคำสั่งหรือกฎนั้น ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ กรณีก็ถือได้ว่าเป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบ

เมื่อพิจารณาทบทวนของรายงานการประชุมในมุมมองทางกฎหมายแล้ว จะเห็นได้ว่า รายงานการประชุมมิได้เป็นเพียงเรื่องการบริหารงานหรือการบันทึกเหตุการณ์เท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบทางกฎหมายต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งความรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครองอีกด้วย นอกจากนี้ ก็ยังมีผลทางกฎหมายถึงความชอบด้วยกฎหมายของมติขององค์กรกลุ่ม หรือการมีผลใช้บังคับของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องอีกด้วย ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะได้พิจารณาและตระหนักถึงบทบาท ความสำคัญ ตลอดจนผลกระทบทางกฎหมายของรายงานการประชุมให้มากขึ้น

ประวัติ : นายวันโชย เยี่ยมสมณะ

การศึกษา : นบ. (ธรรมศาสตร์)

: นมท.

: LL.M. (Southern Methodist)

: LL.M. (Pennsylvania)

ตำแหน่งงาน : Partner, Baker & Mc.Kenzie

ศัพท์วิทยาศาสตร์ที่น่าสนใจ

ปทุมวดี ศรีสว่าง

มูลเหตุจูงใจที่ทำให้เขียนหัวข้อนี้ (ถึงแม้ผู้อ่านบางท่านอาจคิดว่าไม่เห็นจะเกี่ยวข้องกับการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ที่ผู้เขียนได้รับโอกาสอันสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุมครั้งนี้ จากผู้บังคับบัญชาผู้มีพระคุณของผู้เขียน คือ ท่านรองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นางศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล) เนื่องจากวันหนึ่งผู้เขียนได้ชมภาพยนตร์สืบสวนคดีฆาตกรรมในโทรทัศน์ ทำให้ฉุกละหุกคิดขึ้นมาว่ามีศัพท์ที่เราค่อนข้างจะได้ยินบ่อย ๆ เมื่อเกิดคดีความดัง ๆ ที่เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ คือคำว่า “นิติวิทยาศาสตร์”

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) คือ การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ

เราจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ได้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรมขึ้นมากมาย การนำตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ทำให้ต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยัน ให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น หรือแม้แต่ในประเทศไทย จึงได้มีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการ

ตรวจพิสูจน์หลักฐานต่างๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องแท้จริง สามารถทำให้จับกุมคนร้ายได้ถึงร้อยละ ๙๐

การพิสูจน์หลักฐานในคดีฆาตกรรมที่มีการนำเอานิติวิทยาศาสตร์มาใช้ ได้แก่

๑. การตรวจลายนิ้วมือ (Fingerprint) ฝ่ามือ (Palmprint) ฝ่าเท้า (Footprint)
๒. การตรวจอาวุธปืนและกระสุนปืนของกลาง (Forensic Ballistics)
๓. การตรวจทางเคมี (Forensic Chemistry) เป็นการตรวจวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของแข็ง ของเหลว และแก๊ส เช่น พยานวัตถุประเภทยาเสพติด ประเภทวัตถุมีพิษหรือยาพิษ ประเภทวัตถุระเบิด เพลิงไหม้ เขม่าดินปืน เป็นต้น
๔. การตรวจทางฟิสิกส์ (Forensic Physics) เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ ขึ้นส่วนยานยนต์ พยานวัตถุประเภทผ้า เส้นใย และโพลิเมอร์ เป็นต้น
๕. การตรวจทางชีววิทยา (Forensic Biology) เป็นการตรวจวัตถุพยานที่มาจากสิ่งมีชีวิต เช่น คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม ขน หรือการตรวจ DNA

DNA ก็เป็นคำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ที่ค่อนข้างคุ้นหูเช่นเดียวกัน DNA เป็นคำย่อที่มาจากคำว่า Deoxy ribonucleic acid ซึ่งเป็นสาร

พันธุกรรมของสิ่งมีชีวิต (มนุษย์ พืช สัตว์ และสิ่งมีชีวิตชั้นต่ำอื่น ๆ) ที่อยู่ในนิวเคลียส (Nucleus) ของเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกาย ในกรณีของมนุษย์และสัตว์ เช่น เซลล์ผิวหนัง เยื่อบุกระพุ้งแก้ม กระจก หรือปลายรากเส้นผม เป็นต้น โดยที่ลูกจะได้รับการถ่ายทอดสารพันธุกรรมมาจากพ่อหนึ่งส่วนและจากแม่อีกหนึ่งส่วน

โครงสร้างของ DNA ประกอบด้วยโพลิเมอร์ของนิวคลีโอไทด์ ๒ สายพันกันเป็นเกลียวคู่ (Double helix) คล้ายบันไดเวียน โดยแต่ละสายของ DNA ประกอบด้วยน้ำตาล หมู่ฟอสเฟต และเบส ๔ ชนิด ได้แก่ อะดีนีน (Adenine หรือ A) ไทมีน (Thymine หรือ T) ไซโตซีน (Cytosine หรือ C) และกัวนีน (Guanine หรือ G) ซึ่งเบสเหล่านี้คือรหัสพันธุกรรมที่สามารถถ่ายทอดไปยังลูกหลาน และสามารถแปลรหัสเหล่านี้ออกมาเป็นโปรตีนเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เราเรียกช่วงของ DNA ที่สามารถผลิตโปรตีนได้ว่า ยีน (Gene) ซึ่งในคนเรามีประมาณ ๓๔,๐๐๐-๔๐,๐๐๐ ยีน โดยที่เส้นสายของ DNA เกลียวคู่จะหดตัวและพันรอบกับโปรตีนฮิสโตนเพื่อเก็บรักษาข้อมูลไม่ให้ถูกทำลาย และทำให้มีขนาดเล็กจนสามารถบรรจุอยู่ในนิวเคลียสได้

เนื่องจาก DNA เป็นตัวกำหนดข้อมูลในการสร้างโปรตีน ดังนั้นสิ่งมีชีวิตจึงมี DNA เป็นรหัสหรือแบบพิมพ์ในการสร้าง และมีความเป็นรหัสเฉพาะตัว ซึ่งจะมีความแตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่สายพันธุ์ จึงไม่มีสิ่งมีชีวิตในโลกนี้ที่มีชุด DNA ที่เหมือนกันทั้งหมด ยกเว้น ผาแฝดที่เกิดมาจากไข่ใบเดียวกัน ดังนั้นในทางนิติวิทยาศาสตร์ จึงได้นำลายพิมพ์ DNA (DNA Fingerprint) มาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ เพื่อ

ระบุยืนยันตัวบุคคลในทางคดี และยังใช้พิสูจน์ความสัมพันธ์ของพ่อ แม่ ลูกได้ ซึ่งมีหลายคดีที่เราทราบทางหน้าหนังสือพิมพ์

ถึงแม้ศัพทวิทยาศาสตร์จะไม่ค่อยเข้ามาเกี่ยวข้องกับการประชุม สภาวิจัยธรรมนุญมากนัก แต่ไม่ใช่ว่าจะไม่มีเสียเลยทีเดียว เราก็ยังพบ ศัพทวิทยาศาสตร์ในการตรวจรายงานการประชุมสภาวิจัยธรรมนุญครั้งที่ ๘/๒๕๕๐ หน้าที่ ๒๐ บรรทัดที่ ๑๒ คือคำว่า “แร่โพแทส”

แร่โพแทส(Potash) เป็นสารประกอบของโพแทสเซียมคาร์บอเนต (K_2CO_3) ที่มีเกลือของโพแทสเซียมชนิดอื่นเจือปน เป็นแร่ที่นำมาใช้ในอุตสาหกรรมแก้ว สบู่ และปุ๋ย ตั้งแต่สมัยโบราณ ชื่อของแร่มาจากภาษาอังกฤษ ๒ คำคือคำว่า pot และคำว่า ash เพราะถูกค้นพบในสารละลายขี้เถ้าไม้

นอกจากนี้ ยังพบศัพทวิทยาศาสตร์ในรายงานการประชุมฯ ครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๐ คือคำว่า วัคซีน (Vaccine) และในรายงานการประชุมฯ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๕๐ ได้แก่คำว่า โอโซน (Ozone- O_3) และแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ (Gas Carbon dioxide- CO_2)

อย่างไรก็ตามศัพทวิทยาศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น นับวันได้เข้ามา มีบทบาทในชีวิตประจำวันของเรามากขึ้น ตราบใดที่มนุษย์ยังไม่สามารถ ขจัดกิเลสให้หมดสิ้น หรือให้ลดน้อยลงไปจากจิตใจ ก็จะต้องเกิดคดี ความที่ต้องใช้นิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเพื่อช่วยเหลือผู้บริสุทธิ์ต่อไป

ประวัติ : นางปทุมวดี ศรีสว่าง

การรับราชการ : ตำแหน่ง ครู คศ.๔ (อาจารย์ ๓ ระดับ ๙)
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการรัฐสภาไทย

บุญเรือง บุรภัคดี

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งมาจากปวงชนชาวไทยในสามทางด้วยกัน คือ ทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐสภาซึ่งเป็นอำนาจหนึ่งในอำนาจอธิปไตยที่มาจากปวงชนชาวไทย รัฐสภาไทยที่ผ่านมามีการใช้ระบบสองสภา คือ วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ยกเว้นในช่วงที่มีการยึดอำนาจการปกครองหรือมีคณะปฏิรูปการปกครองจะมีรูปสภาเดียว เช่น สภานิติบัญญัติแห่งชาติ หรือสภาร่างรัฐธรรมนูญ หรือสภานโยบายแห่งชาติ เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานของรัฐสภาตามอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพนั้น จำต้องมืองค์กรภายในเพื่อเป็นกลไกในการปฏิบัติงานของสภา ดังนั้น คณะกรรมการการของสภาจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่สุดที่จะช่วยให้งานของสภาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี การดำเนินกิจการในอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา เช่น กระบวนการตราพระราชบัญญัติหากขาดระบบคณะกรรมการเข้ามาช่วยแล้ว รัฐสภาอาจดำเนินการได้โดยล่าช้าหรือไม่สมบูรณ์ได้

คณะกรรมการการของสภามีที่มาจากรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมของสภา โดยคำนึงถึงหลักการแบ่งงานกันทำหรือเมื่อต้องการความชำนาญในเรื่องเฉพาะด้าน ตามหลักการดังกล่าวจึงเป็นอำนาจของ

สภาที่จะเลือกใช้กรรมาธิการในโอกาสใด โดยอาศัยรัฐธรรมนูญและข้อ
บังคับที่ให้อำนาจไว้

ความหมายของกรรมาธิการ

กรรมาธิการ คือ บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้น ประกอบเป็นคณะ
กรรมาธิการเพื่อกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ
ตามที่สภามอบหมายแล้วรายงานต่อสภา

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๒๑ มาตรา ๑๓๙ ได้บัญญัติให้อำนาจสภาตั้งคณะกรรมาธิการไว้ว่า สภา
มีอำนาจเลือกสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมีอำนาจเลือก
บุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ เพื่อ
ทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมาย
แล้วรายงานต่อสภา และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๙ ได้บัญญัติไว้ว่า สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามี
อำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภาตั้งเป็นคณะกรรมาธิการสามัญ และมี
อำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิก ตั้งเป็นคณะ
กรรมาธิการวิสามัญ เพื่อกระทำกิจการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่อง
ใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา มติตั้งคณะ
กรรมาธิการวิสามัญดังกล่าวต้องระบุกิจการหรือเรื่องให้ชัดเจน และไม่ซ้ำ
หรือซ้อนกัน

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งย่อมมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือ ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นให้ประธานคณะ กรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบ และมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการตามวรรคสอง เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินให้ถือว่าเป็นเหตุยกเว้นการปฏิบัติตามวรรคสอง เว้นแต่เป็นกรณีที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดินให้ถือว่าเป็นเหตุผลยกเว้นการปฏิบัติตามวรรคสอง

เอกสิทธิ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๑๕๘ นั้น ให้คุ้มครองถึงบุคคลผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้ด้วย

กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ต้องมีจำนวนหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง หรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ในระหว่างที่ยังไม่ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๔๑ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนตามวรรคห้า

ตามหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กล่าวแล้วนั้น ทำให้เห็นลักษณะของกรรมการเปรียบเหมือนสภาเล็ก

ประกอบด้วย บุคคลจำนวนหนึ่งแล้วแต่สภาใหญ่จะเห็นควร โดยมีหน้าที่ตามทีสภามอบหมาย เนื่องจากสภามีขอบเขตอำนาจกว้างขวางและเกี่ยวข้องกับปัญหาของประเทศ ซึ่งสลับซับซ้อน ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงเป็นคณะทำงานให้กับรัฐสภานั้นเอง

รัฐสภาไทยโดยปกติจะประกอบด้วย วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร แต่ละสภาก็มีอำนาจหน้าที่และกิจกรรมที่จะดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญในแต่ละสมัย ดังนั้น กรรมาธิการของสภาจึงมีทั้งกรรมาธิการวุฒิสภา กรรมาธิการของสภาผู้แทนราษฎร และกรรมาธิการของรัฐสภา ในกรณีที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดกิจการบางอย่างไว้ให้เป็นหน้าที่ของรัฐสภา ซึ่งแต่ละสภาจะเป็นผู้แต่งตั้ง โดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภาที่ให้อำนาจไว้

ความสำคัญและประโยชน์ในการใช้ระบบกรรมาธิการ

ประเทศที่มีการปกครองโดยระบบรัฐสภา คณะกรรมาธิการมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานของรัฐสภา เพราะโดยปกติรัฐสภาสมัยประชุมที่มีเวลาน้อย แต่ปัญหาและเรื่องราวต่าง ๆ ที่สภาต้องประชุมปรึกษานั้นหาทางแก้ไขมีมาก และแม้แต่ในเวลาที่ไม่ใช่สมัยประชุม สภาก็จำเป็นที่จะต้องมีคนช่วยที่คอยศึกษาติดตามผลของเรื่องต่าง ๆ ที่สภาได้มีมติไว้แล้วในเวลาทีสภาได้มีสมัยประชุม แต่รัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายบริหารดำเนินกิจการต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา สภาจึงจำเป็นที่จะต้องมีคนทำงานที่เรียกว่า คณะกรรมาธิการของสภาเพื่ดำเนินการแทนสภา โดย

สภาได้ประโยชน์จากการใช้ระบบกรรมการทำงานให้สภาด้วยเหตุผล และความจำเป็นพอจำแนกได้ดังนี้ คือ

๑. เพื่อแบ่งเบาภาระของสภา เนื่องจากกิจการต่าง ๆ ของรัฐ ได้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับทุกขณะ จำนวนและความสลับซับซ้อนของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอให้สภาพิจารณามีเพิ่มมากขึ้น ทำให้สภาไม่อาจพิจารณาได้อย่างถี่ถ้วนและรอบคอบ จึงจำเป็นต้องตั้งกรรมการขึ้น เพื่อพิจารณาศึกษาโดยทำหน้าที่เป็นเหมือนหนึ่งผู้ช่วยสภา ในการวินิจฉัยปัญหาหรือกระทำกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพทั้งยังประหยัดเวลาให้สภาอีกด้วย จึงทำให้การตั้งคณะกรรมการมีแนวโน้มในเรื่องจำนวนคณะสูงขึ้น ซึ่งดูได้จากข้อบังคับการประชุมแต่ละสมัยที่ตั้งคณะกรรมการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจาก ๗ คณะ เป็น ๑๑, ๑๕, ๑๘ ถึง ๓๑ คณะ เป็นต้น

๒. เมื่อต้องการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกรณีที่มีปัญหาหรือร่างพระราชบัญญัติที่ฝ่ายรัฐสภาจะต้องพิจารณามีลักษณะพิเศษต้องการความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ต้องอาศัยบุคคลที่เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนั้น มาเป็นผู้พิจารณา ซึ่งจะกระทำได้ในรูปของการตั้งเป็นคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาดังกล่าว

๓. เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม การประชุมปรึกษาของสมาชิกในที่ประชุมสภา จำเป็นต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อประกอบการวินิจฉัยลงมติในปัญหาต่าง ๆ ระบบกรรมการจึงเป็นเครื่องมืออย่างดีที่จะให้สภาได้รับข้อมูลดังกล่าว โดย

ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ หรือกลุ่มบุคคลเพื่อให้ได้รับข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

๔. สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบกรรมาธิการจะเป็นกลไกของรัฐสภาให้สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือของสภาที่จะได้รับทราบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากการพิจารณาเรื่องราวที่ร้องเรียนมาโดยฝ่ายทางคณะกรรมการต่าง ๆ เป็นต้น

ประเภทกรรมาธิการ

สำหรับประเภทของกรรมาธิการนั้น รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภาได้แบ่งแยกประเภทของกรรมาธิการตามคุณสมบัติของบุคคลที่ประกอบขึ้นเป็นคณะกรรมการหรือแบ่งตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้กระทำ ซึ่งอาจมีลักษณะประจำหรือชั่วคราวเฉพาะกรณีก็ได้ แต่สภาจะเห็นสมควร นอกจากนี้ยังมีกรรมาธิการบางประเภทเกิดขึ้นตามความจำเป็นที่สภาต้องใช้เพื่อดำเนินการในบางเรื่องบางกรณีตามที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้ โดยพอจะจำแนกประเภทกรรมาธิการได้ดังนี้

๑. คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา

คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภา ได้แก่ กรรมาธิการที่สภาแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกของสภาเท่านั้น ประกอบเป็นคณะ

กรรมการและตั้งไว้เป็นการถาวรตลอดอายุของสภา กล่าวคือ เมื่อได้แต่งตั้งแล้วจะปฏิบัติหน้าที่ตลอดไปจนกว่าสภาจะสิ้นอายุในกรณีที่รูปแบบของสภาเป็นแบบสองสภาก็จะตั้งกรรมการสามัญประจำสภาของตนไว้ คณะกรรมการสามัญประจำสภาจะเป็นผู้กำหนด โดยคำนึงถึงจำนวนสมาชิกของสภา คือ เมื่อแต่งตั้งสมาชิกสภาให้เป็นกรรมการแล้วสมาชิกแต่ละคนไม่ควรจะเป็นกรรมการอยู่ในคณะต่าง ๆ เกินกว่า ๒ คณะ ซึ่งถ้าหากดำรงตำแหน่งกรรมการหลายคณะพร้อม ๆ กันจะทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ เพราะไม่ได้มุ่งด้านใดด้านหนึ่งอย่างจริงจัง

คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ได้แบ่งออกเป็นคณะต่าง ๆ เกือบคล้ายคลึงกับขอบเขตงานของกระทรวงต่าง ๆ ในทางฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมกิจการด้านต่าง ๆ ของรัฐ เช่น การเกษตรและสหกรณ์ การคมนาคม การต่างประเทศ การปกครอง การทหาร การศึกษาและวัฒนธรรม การเศรษฐกิจ การอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๒๔ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภา ๑๘ คณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการ มีจำนวน ๑๙ คน สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำสภาไปเกินสองคณะ และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๒๗ กำหนดให้วุฒิสภாதังตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภาเพิ่มขึ้นอีกเมื่อใดก็ได้ แต่ในขณะนั้นวุฒิสภาดังตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภา ๑๔ คณะ คณะกรรมการแต่ละคณะเหล่านี้ประกอบด้วย กรรมการมีจำนวน ๑๙ คน สมาชิกคนหนึ่ง

จะดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำสภาได้เพียงคนเดียว ส่วนในช่วงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และตามข้อบังคับการประชุมสภาในช่วงดังกล่าว ได้มีหลักปฏิบัติเช่นเดียวกันเพียงแต่ได้เพิ่มจำนวนคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรเป็น ๓๑ คณะ ในส่วนของวุฒิสภาก็ได้เพิ่มคณะกรรมการสามัญประจำสภาเป็น ๒๑ คณะ คณะกรรมการแต่ละคณะเหล่านี้ประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๑๗ คน เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการแต่งตั้งสมาชิกสภาให้ดำรงตำแหน่งกรรมการนั้นมักจะพิจารณาถึงความรู้ความสามารถและความสนใจในด้านนั้น ๆ ด้วยและจะต้องเฉลี่ยจำนวนได้แก่ สมาชิกสภาที่สังกัดพรรคการเมืองต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมด้วย

๒. คณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญ หมายถึง กรรมการที่สภาแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้นก็ได้ประกอบเป็นคณะกรรมการ สภาจะตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นก็เมื่อมีเหตุผลและความจำเป็นในกิจการหรือเรื่องราวที่จะให้ดำเนินการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษานั้นไม่อยู่ในขอบข่ายของคณะกรรมการสามัญประจำสภาชุดใดหรืออาจจะเป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวกับขอบข่ายความรับผิดชอบของคณะกรรมการสามัญประจำสภาหลายชุด จึงต้องตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นมาเพื่อดำเนินการเฉพาะกิจเป็นคราว ๆ ไป เมื่อปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ เสนอรายงานต่อสภาแล้วก็สลายตัวสิ้นสภาพไป

คณะกรรมการการวิสามัญมีลักษณะผสมระหว่างสมาชิกสภากับบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภา ซึ่งฝ่ายบริหารเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลเหล่านี้เข้ามาเป็นกรรมการร่วมด้วย ซึ่งในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร กำหนดให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อมีจำนวนไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด นอกจากนั้นจะตั้งจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอและข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา กำหนดให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อมีจำนวนไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดนอกนั้นตั้งจากที่สมาชิกเสนอ หลักการดังกล่าวนี้เขียนตามข้อมูลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ และข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาในขณะนั้น แต่ทั้งนี้ข้อกำหนดต่าง ๆ ในแต่ละสมัยอาจแตกต่างกันออกไปบ้างแล้วแต่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภาขณะนั้น

๓. คณะกรรมการร่วมกัน

คณะกรรมการร่วมกันประกอบด้วย บุคคลที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีจำนวนเท่ากัน ตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนด คณะกรรมการร่วมกันเกิดขึ้นเมื่อมีปัญหาข้อขัดแย้งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ คือ เมื่อวุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดวิธีการตั้งกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาคณะกรรมการร่วมกันในลักษณะนี้คล้ายกับคณะกรรมการวิสามัญที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะกิจ เมื่อดำเนินการกิจเสร็จเรียบร้อยแล้วจะสลายตัวไป ในกรณีที่มีสภาเดียวจะไม่มีคณะกรรมการร่วม

๔. คณะกรรมาธิการเต็มสภา

คณะกรรมาธิการเต็มสภาประกอบด้วย สมาชิกทุกคนเป็นกรรมาธิการ ประธานสภาเป็นประธานคณะกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการประเภทนี้จะเกิดขึ้นเมื่อสภาได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยรับหลักการในการพิจารณาวาระที่ ๑ แล้ว แต่เนื่องจากมีความจำเป็นรีบด่วนเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประกอบด้วยร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่มีความสลับซับซ้อนสภาอาจมีมติให้พิจารณารวดเดียว ๓ วาระได้ โดยให้สมาชิกทุกคนในที่ประชุมเป็นกรรมาธิการพิจารณารายละเอียดของร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ ในขณะที่ประชุมปรึกษาในรายละเอียดของกฎหมายนั้นไม่ถือว่าเป็นการประชุมสภา แต่ถือว่าเป็นการประชุมคณะกรรมาธิการ ประธานที่ประชุมจะเปลี่ยนฐานะจากการเป็นประธานสภาเป็นประธานกรรมาธิการ เมื่อพิจารณารายละเอียดเรียงมาตราซึ่งเป็นการพิจารณาในวาระที่ ๒ ขั้นตอนของคณะกรรมาธิการเรียบร้อยแล้ว ในการพิจารณาวาระที่ ๓ ที่ประชุมก็จะเปลี่ยนเป็นการประชุมสภาตามเดิม

การพิจารณาโดยคณะกรรมาธิการเต็มสภา ข้อบังคับการประชุมสภาได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่าจะกระทำต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือสมาชิกเสนอญัตติ โดยมีสมาชิกรับรองถูกต้องและที่ประชุมอนุมัติ

๕. คณะกรรมาธิการของรัฐสภา

คณะกรรมาธิการของรัฐสภา ประกอบด้วย สมาชิกทั้งสองสภาเป็นกรรมาธิการ คณะกรรมาธิการประเภทนี้อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเฉพาะกรณี รัฐสภาอาจตั้งคณะกรรมาธิการของรัฐสภา

เพื่อพิจารณาลักษณะปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะก็ได้จึงทำให้เกิดกรรมาธิการอีกชนิดหนึ่ง คือ คณะกรรมาธิการของรัฐสภา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเท่าที่เคยปฏิบัติมาส่วนมากจะเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ เช่น คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช และคณะกรรมาธิการวิสามัญกร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เป็นต้น

วิธีการตั้งกรรมาธิการ

การเลือกตั้งและการแต่งตั้งกรรมาธิการเป็นอำนาจของสภา โดยที่ประชุมสภามีอำนาจเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมาธิการโดยวิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ข้อบังคับการประชุมสภากำหนดไว้ ซึ่งขั้นตอนในทางปฏิบัติพอสรุปได้ดังนี้

๑. สภาจะพิจารณากำหนดอำนาจกรรมาธิการที่จะตั้งว่าควรมีจำนวนเท่าใด ซึ่งถ้ารัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับกำหนดไว้แล้วก็ให้ถือตามนั้น
๒. ให้สมาชิกเสนอชื่อบุคคลเป็นกรรมาธิการให้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้
๓. ถ้าสมาชิกเสนอชื่อมีจำนวนมากกว่าที่กำหนดไว้ก็ต้องมีการออกเสียงลงคะแนน เพื่อให้ได้จำนวนกรรมาธิการเท่าที่กำหนดไว้

วิธีการเลือกตั้งกรรมาธิการโดยวิธีการออกเสียงลงคะแนนดังกล่าวสิ้นเปลืองเวลาของสภามาก และบุคคลที่จะได้เลือกเป็นกรรมาธิการย่อมเป็นไปตามเสียงข้างมาก คณะกรรมาธิการที่ไม่ได้ประกอบด้วยบุคคล

หลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะในสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีพรรคการเมืองหลายฝ่ายด้วยกัน ถ้าถือหลักนี้ฝ่ายที่ได้เป็นกรรมมาธิการก็จะมีเฉพาะฝ่ายที่มีเสียงข้างมากเท่านั้น ดังนั้น ทางปฏิบัติการเลือกกรรมมาธิการในสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มพรรคการเมืองได้มีการตกลงโดยกำหนดให้พรรคการเมืองต่าง ๆ มีสิทธิเสนอชื่อบุคคลเป็นกรรมมาธิการได้ตามสัดส่วนของจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ในกลุ่มการเมืองนั้น วิธีนี้ทำให้ไม่เสียเวลาเลือกตั้ง และบุคคลที่ได้เป็นกรรมมาธิการจากตัวแทนของหลาย ๆ ฝ่ายด้วยกัน

ขอบเขตอำนาจหน้าที่

โดยหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กรรมมาธิการมีอำนาจกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายแล้วรายงานต่อสภา อำนาจหน้าที่ของกรรมมาธิการมีลักษณะเป็นการเสนอความเห็นต่อสภาในกิจการที่สภามอบหมายให้ดำเนินการจึงมีลักษณะไม่เด็ดขาด ผลการพิจารณาของกรรมมาธิการเป็นเพียงความเห็นประกอบการวินิจฉัยของสภาเท่านั้น ซึ่งสภาอาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับผลของการพิจารณา ของกรรมมาธิการที่เสนอไปก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมมาธิการทุกคณะที่สภาตั้งขึ้นและมอบหมายภารกิจ ให้ดำเนินการย่อมมีอำนาจอย่างเต็มที่ในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ตามที่สภาได้มอบหมาย

ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมมาธิการสามัญประจำสภาในอดีตโดยสภาได้ตั้งไว้เป็นการถาวรตลอดอายุของสภาซึ่งเป็นปัญหา

ว่ามีขอบข่ายของการดำเนินกิจการตามอำนาจหน้าที่ที่มากนักน้อยเพียงใด หากพิจารณาเห็นว่า คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจดำเนินการได้ เฉพาะเรื่องที่สภามอบหมายเท่านั้น คณะกรรมการก็ไม่อาจดำเนินการ ในเรื่องอื่น ๆ ได้เลยซึ่งเป็นแนวคิดที่เป็นอยู่ในสภาชุดก่อน ๆ เป็นเหตุให้ คณะกรรมการสามัญประจำสภาบางคนไม่เคยมีการประชุมเลย และ บางคนไม่มีการตั้งประธานและเลขานุการเสียด้วยซ้ำ เพราะไม่มีเรื่อง ที่สภามอบหมายให้ดำเนินการ คณะกรรมการสามัญประจำสภา จึงไม่มีบทบาทใด ๆ ทั้งสิ้นนอกจากพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในกรณีที่สภา ส่งมาให้พิจารณาตามข้อบังคับการประชุมสภาเท่านั้น

ในระยะต่อมาได้มีแนวคิดและแนวทางปฏิบัติที่จะให้ คณะ กรรมการสามัญประจำสภามีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการพิจารณา ศึกษา ปัญหาต่าง ๆ อันอยู่ในขอบข่ายงานของตนโดยเฉพาะคณะกรรมการสามัญประจำสภา

คณะต่าง ๆ ได้มีการประชุมปรึกษาและเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการเดินทางไปศึกษาดูงานและลงพื้นที่ศึกษาสถานการณ์ในพื้นที่ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น แม้สภามีได้มอบหมายให้ดำเนินการ ก่อให้เกิดปัญหาวิพากษ์ วิจรณ์เกี่ยวกับขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสารบัญ ประจำสภามากยิ่งขึ้นด้วย จึงได้มีการหาทางยุติปัญหานี้ โดยได้มีการ พิจารณากันว่า คณะกรรมการสามัญประจำสภาตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญมีขอบข่ายอำนาจของการปฏิบัติงานอย่างไร ซึ่งได้ข้อยุติเป็น แนวทางปฏิบัติงานของคณะกรรมการว่า คณะกรรมการจะดำเนินการเรื่องใด ๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการกระทำกิจกรรมหรือพิจารณา

สอบสวนหรือศึกษาจะต้องได้รับมอบหมายจากสภาก่อน ส่วนการไปศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ย่อมกระทำได้ในฐานะสมาชิกของสภา รวมทั้งการไปเยี่ยมเยียนหรือรับฟังความคิดเห็นตามคำเชิญ ย่อมกระทำได้โดยสภามีได้มอบหมายปัญหาในเรื่องนี้จึงได้ยุติลง

เรื่องอำนาจหน้าที่ของกรรมาธิการนับพบัญญัติที่รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับมีพบัญญัติที่แตกต่างกันออกไป เช่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๑๓๙ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกรรมาธิการไว้ให้มีอำนาจหน้าที่กระทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายซึ่งระบุขอบข่ายการปฏิบัติงานของคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาไว้อย่างชัดเจนว่าต้องเป็นกรณีที่สภามอบหมายเท่านั้นต่างกับรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งมีได้ระบุสภามอบหมายไว้ แต่กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการให้มีอำนาจกระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาจะเห็นได้ว่ามีลักษณะขอบเขตอำนาจกว้างขวางกว่า ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๒๑ ส่วนรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ มีพบัญญัติอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมาธิการไว้คล้ายกับรัฐธรรมนูญปี ๒๕๑๗ และได้บัญญัติรายละเอียดไว้อีกมาก เช่น มติตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญต้องระบุกิจการหรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำหรือซ้อนกัน คณะกรรมาธิการย่อมมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาอยู่นั้นก็ได้ เป็นต้น เมื่อศึกษาดูอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการตามรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับ ที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีการพัฒนาเรื่อง

บทบัญญัติไว้แตกต่างกัน แต่รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ ยังมีบทบัญญัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการของสภาที่กล่าวนั้นนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายแล้ว และเพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการได้บรรลุประโยชน์อย่างแท้จริง ยังมีอำนาจดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้ด้วย

๑. เลือกกรรมการ ในคณะเป็นประธานคณะกรรมการ และเลขานุการคณะกรรมการ นอกจากนี้ในข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรยังกำหนดให้เลือกองประธานคณะกรรมการ ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ โฆษณาและผู้ช่วยโฆษกคณะกรรมการอีกด้วย

๒. เรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ โดยทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือผู้ทำหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

๓. ตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาปัญหาใด ๆ ตามแต่จะมอบหมายได้

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการนั้น ถึงแม้ว่าได้มีการแบ่งขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการนั้น ถึงแม้ว่าได้มีการแบ่งขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการเป็นแต่ละด้านแล้วก็ตาม ในหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละด้านนั้นก็ยังประกอบด้วยรายละเอียดอีกมากมายเพื่อจะศึกษาให้ถ่องแท้ จึงได้เปิดโอกาสให้คณะ

กรรมการแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อช่วยเหลือปฏิบัติงานในรายละเอียดได้ ซึ่งในคณะกรรมการคณะใดคณะหนึ่ง อาจตั้งอนุกรรมการไว้หลาย คณะก็ได้เพื่อพิจารณาปัญหาในแต่ละด้านแล้วนำผลการดำเนินงานมา เสนอคณะกรรมการอีกครั้งหนึ่ง

๔. รายงานต่อสภา เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการหรือ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้ รายงานต่อสภา เนื่องจากคณะกรรมการเป็นเพียงผู้เสนอความเห็นต่อ สภาในกิจการที่ได้มอบหมาย เมื่อกระทำกิจการใด ๆ เสร็จแล้วก็ต้อง รายงานต่อสภาในการรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการเกี่ยว กับ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต้องปรากฏว่าได้มีหรือไม่มี การแก้ไข ในมาตราใดบ้างและถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับ การแปรญัตตินั้นเป็นประการใดหรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปร ญัตติหรือมีการสงวนความเห็นของคณะกรรมการก็ต้องระบุไว้ใน รายงานด้วย

๕. เสนอข้อสังเกต

เมื่อเห็นว่ามีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็นที่ข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้สภา พิจารณา ถ้าสภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตให้ประธานแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี การตั้งข้อสังเกตของคณะกรรมการนับเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายบริหารใน การบริหารราชการแผ่นดินเป็นอย่างมาก ซึ่งในข้อสังเกตดังกล่าวอาจชี้ ให้เห็นถึงปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทาง แก้ไขปรับปรุงดังกล่าวเพื่อให้ฝ่ายบริหารเรื่องใด ๆ ที่สภามอบหมายให้

ดำเนินการ

๖. มอบหมายให้บุคคลใด ๆ แกลงหรือชี้แจงแทนในที่ประชุมสภา เมื่อคณะกรรมการได้รายงานผลการดำเนินงานเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณานั้น นอกจากคณะกรรมการจะมีสิทธิแกลงหรือชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจการที่กระทำแล้ว จะมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการของคณะกรรมการเป็นผู้แกลงหรือชี้แจงแทนก็ได้

ลักษณะงานของกรรมการ

งานของคณะกรรมการไม่ได้เป็นอิสระต้องขึ้นอยู่กับสภา ซึ่งงานส่วนหนึ่งจะเป็นงานที่สภามอบหมายให้ดำเนินการ และอีกส่วนหนึ่งเป็นงานที่รัฐธรรมนูญและข้อบังคับการประชุมสภากำหนดให้สภาตั้งกรรมการขึ้นดำเนินการ ซึ่งพอจำแนกงานของกรรมการได้ ดังนี้

๑. งานพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
๒. งานพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่สภามอบหมาย
๓. งานของกรรมการสามัญประจำสภา

การประชุมคณะกรรมการ

การประชุมคณะกรรมการ มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาข้อยุติในปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมไม่ว่าจะเป็นกรรมการหรือบุคคลที่กรรมการเชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็นหรือปรึกษาหารือ

เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องใด ๆ ที่สภามอบหมาย ก็ตามย่อมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน แต่เมื่อการประชุมได้เป็นไปด้วย ความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์จึงจำเป็นต้องอาศัยระเบียบข้อ บังคับการประชุมเป็นหลักในทางปฏิบัติ

ลักษณะการประชุม

การประชุมคณะกรรมการมีลักษณะแตกต่างจากการประชุมสภา กล่าวคือ การประชุมสภา รัฐธรรมนูญกำหนดลักษณะประชุมสภาไว้ว่ามี ลักษณะเป็นการเปิดเผยตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา โดย ข้อบังคับกำหนดให้ประชาชนเข้าฟังการประชุมได้ ส่วนการประชุมคณะกรรมการผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ คือ

๑. สมาชิก
๒. รัฐมนตรี
๓. บุคคลซึ่งรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย
๔. บุคคลซึ่งประธานคณะกรรมการเชิญมาชี้แจง

ดังนั้น ประชาชนทั่วไปจึงไม่มีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการได้ ส่วนในกรณีที่ประชุมลับบุคคลที่เข้าฟังการประชุมคณะกรรมการได้ก็แต่เฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุม และต้องได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมเท่านั้น

องค์ประชุม

เกี่ยวกับองค์ประชุมคณะกรรมการนี้ปกติรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับจะมีบทบัญญัติต้ององค์ประชุมคณะกรรมการไว้ ซึ่งมีบทบัญญัติคล้าย ๆ กัน เช่น รัฐธรรมนูญปี ๒๕๒๑ มาตรา ๑๔๐ บัญญัติไว้ว่าการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

องค์ประชุมจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะหากกรรมการมาประชุมไม่ครบเป็นองค์ประชุมย่อมไม่สามารถเริ่มการประชุมได้ และในขณะที่ประชุมกรรมการก็ต้องอยู่ในที่ประชุมให้ครบเป็นองค์ประชุมเช่นกัน มิฉะนั้นก็ไม่อาจดำเนินการประชุมไปได้ บางครั้งองค์ประชุมก็เป็นอุปสรรคอันหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการต้องล่าช้าได้ ถ้ายิ่งจำนวนกรรมการในคณะกรรมการมีมากแล้ว ย่อมต้องใช้เวลาในการรอให้ครบองค์ประชุมเสียก่อนจึงจะเริ่มการประชุมได้

คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรในช่วงใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ และตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา มี ๓๑ คณะ คือ

๑. คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร
๒. คณะกรรมการสตรีและเยาวชน

๓. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
๔. คณะกรรมการการคมนาคม
๕. คณะกรรมการคลัง การธนาคารและสถาบันเงิน
๖. คณะกรรมการการต่างประเทศ
๗. คณะกรรมการติดตามผลงานงบประมาณรายจ่ายประจำปี
๘. คณะกรรมการการทหาร
๙. คณะกรรมการปกครอง
๑๐. คณะกรรมการการแรงงาน
๑๑. คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
๑๒. คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
๑๓. คณะกรรมการการศึกษา
๑๔. คณะกรรมการการเศรษฐกิจ
๑๕. คณะกรรมการการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
๑๖. คณะกรรมการสวัสดิการและสังคมและการกีฬา
๑๗. คณะกรรมการการอุตสาหกรรม
๑๘. คณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ

และตรวจรายงานการประชุม ฯลฯ

คณะกรรมการสามัญวุฒิสภา

คณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาในช่วงใช้รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐
และตามข้อบังคับวุฒิสภาที่ผ่านมามี ๒๑ คณะ คือ

๑. คณะกรรมการกิจการรูดมิสภา
๒. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์
๓. คณะกรรมการการคมนาคม
๔. คณะกรรมการคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน
๕. คณะกรรมการการต่างประเทศ
๖. คณะกรรมการการทหาร
๗. คณะกรรมการการปกครอง
๘. คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
๙. คณะกรรมการการศึกษา
๑๐. คณะกรรมการเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม
๑๑. คณะกรรมการการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
๑๒. คณะกรรมการสวัสดิการสังคมและการแรงงาน
๑๓. คณะกรรมการการบริหารและการยุติธรรม
๑๔. คณะกรรมการตรวจจรายงานการประชุมและพิจารณา

เปิดเผยรายงานการประชุมลับ ฯลฯ

องค์ประกอบและกระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญ ประจำสภาผู้แทนราษฎร

๑. องค์ประกอบ

คณะกรรมการแต่ละคณะประกอบด้วย

- ๑) คณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๗ คน

๒) คณะที่ปรึกษา ประกอบด้วย ที่ปรึกษาซึ่งคณะกรรมการ
แต่งตั้ง

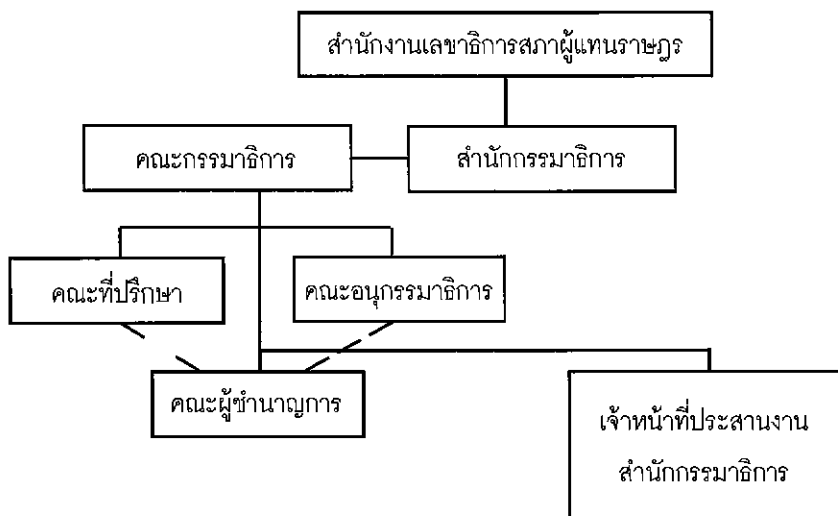
๓) คณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย กรรมการ ที่ปรึกษา
ผู้ชำนาญการ และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ

๔) คณะทำงาน ประกอบด้วย ผู้ซึ่งกรรมการหรืออนุ
กรรมการแต่งตั้ง เพื่อปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกิจการบางประการ

๕) คณะผู้ชำนาญการ ประกอบด้วย ที่ปรึกษา ๑ คน
ผู้ชำนาญการ ๓ คน นักวิชาการ ๑ คน และเลขานุการ ๑ คน

๖) เจ้าหน้าที่ประสานงาน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ประสาน
งานจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวนหนึ่งซึ่งสำนัก
กรรมการมอบหมายให้ช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะ
กรรมการ

๒. โครงสร้าง

๓. บทบาทและภารกิจ

คณะกรรมการ มีบทบาทและภารกิจดังนี้

- ศึกษา วิเคราะห์ ติดตาม รับฟังข้อมูล สรุปผล ให้ข้อเสนอแนะ

- ติดตามการดำเนินนโยบายของฝ่ายบริหารและให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐสภาและรัฐบาล เพื่อให้การดำเนินการนโยบายดังกล่าวเป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรีแถลงต่อสภา

- รับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบนั้น ๆ และหาทางแก้ไขคลี่คลายปัญหาดังกล่าว

- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ

- ปฏิบัติภารกิจอื่นที่สภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภามอบหมาย

คณะที่ปรึกษา มีบทบาทและภารกิจดังนี้

- ให้คำแนะนำปรึกษาแก่คณะกรรมการคณะนั้น ๆ

- สนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการคณะนั้น ๆ ตามที่

กรรมการร้องขอ

คณะอนุกรรมการ มีบทบาทและภารกิจดังนี้

- ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกิจตามที่ได้รับมอบหมายจากกรรมการ

คณะผู้ชำนาญการ

ที่ปรึกษา ทำหน้าที่เป็นประธานคณะผู้ชำนาญการและปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

- ติดตาม เร่งรัด ประสานงานให้คณะผู้ชำนานาญการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
 - จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อกรรมาธิการ
 - จัดทำแผนดำเนินการ นโยบาย ทิศทาง วิธีการดำเนินการ และดำเนินการให้เกิดผลตามมติของคณะกรรมาธิการและคู่มือดำเนินการของคณะกรรมาธิการ
 - สนับสนุนด้านวิชาการและการบริหารงานของคณะกรรมาธิการ
 - สนับสนุนด้านวิชาการต่อการดำเนินการของคณะอนุกรรมาธิการและคณะทำงาน
 - ประสานความสัมพันธ์ร่วมมือระหว่างคณะที่ปรึกษาและคณะกรรมาธิการ
 - ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย
- ผู้ชำนาญการ ทำหน้าที่ดังนี้
- สนับสนุนด้านวิชาการของคณะกรรมาธิการ
 - ช่วยรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ เสนอแนะ สรุปผลต่อกรรมาธิการ
 - ช่วยสรุปผลการพิจารณาของคณะกรรมาธิการและจัดทำรายงานเรื่องที่วิเคราะห์ติดตามผล
 - ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมาธิการมอบหมาย

นักวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

- ช่วยรวบรวมข้อมูลเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ
- ประสานกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ ข้อมูลระดับความร่วมมือหรือไม่รับการสนับสนุน
- จัดบันทึกรายงานการประชุมของคณะกรรมการ
- ประสานติดต่อระหว่างกรรมการ ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ทำหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ และที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ

เลขานุการ ปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

- จัดเก็บเอกสารต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่ ค้นหาได้สะดวก
- ประสานกับฝ่ายธุรการของสำนักกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดทำเอกสารต่าง ๆ
- ประสานกับเจ้าหน้าที่ประสานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องเกี่ยวกับธุรการ งานการเงินและงานติดต่อต่าง ๆ
- รับและส่งข้อความในการติดต่อระหว่างบุคคลต่าง ๆ กับ กรรมการ
- ทำหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการและนักวิชาการ

เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

- ดำเนินการและอำนวยความสะดวกและดำเนินการด้านธุรการ

การเงิน การสารบรรณ การประชุม การติดต่อกับส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนที่เป็นหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบและแนวทางปฏิบัติหน้าของทางราชการ

- ประสานงานระหว่างกรรมาธิการกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและองค์การหรือส่วนราชการอื่น
- เชิญผู้เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริงกับกรรมาธิการและแจ้งมติของคณะ กรรมาธิการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- ทำหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการ

จากที่ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมาธิการของรัฐสภาไทยข้างต้นนั้น เมื่อกล่าวโดยสรุปจะทำให้ทราบได้ว่ากรรมาธิการหมายถึงบุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้น ประกอบเป็นคณะกรรมาธิการเพื่อกระทำการพิจารณาหรือพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายแล้วรายงานต่อสภา ทำไมรัฐสภาไทยจึงต้องใช้ระบบกรรมาธิการ ระบบกรรมาธิการนี้รัฐสภาต่าง ๆ ทั่วโลกได้นำมาใช้เพราะระบบกรรมาธิการเปรียบเหมือนเป็นสภาเล็ก ซึ่งเป็นกลไกปฏิบัติงานให้สภาใหญ่ กรรมาธิการนี้จะปฏิบัติงานในรายละเอียดและเชิงลึก ซึ่งสภาใหญ่จะไม่มีเวลาทำงานในรายละเอียด จึงต้องอาศัยสภาเล็ก เหตุที่รัฐสภาไทยนำระบบกรรมาธิการมาใช้นั้นก็เช่นกัน เพราะระบบกรรมาธิการมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของสภา เพราะโดยปกติรัฐสภามีสมัยประชุมน้อย แต่มีปัญหาและเรื่องราวต่าง ๆ ที่สภาต้องประชุมปรึกษากันนั้นมามาก และในเวลาที่ไม่ใช่สมัยประชุมสภา สภาก็

จำเป็นที่จะต้องมีคณะผู้ช่วยที่คอยศึกษา ติดตามผลของเรื่องราวต่าง ๆ ที่สภาได้มีมติไปแล้ว หนึ่ง ในช่วงที่สภาได้มีสมัยประชุมนั้น รัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายบริหารนั้นได้ดำเนินกิจการต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา สภาจึงจำเป็นที่จะต้องมีคณะทำงานที่เรียกว่า คณะกรรมการของสภาเพื่อดำเนินการแทนสภาโดยสภาได้ประโยชน์จากการใช้ระบบกรรมการ ทำงานให้สภาด้วยเหตุผลและความจำเป็นซึ่งพอจำแนกได้คือ

ประการแรก เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของสภาในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของสภา ซึ่งนับวันที่จะมีความสลับซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ประการที่สอง เพื่อต้องการผู้เชี่ยวชาญ ประการที่สาม เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม ประการสุดท้าย สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการดังกล่าวอาจแบ่งประเภทออกเป็น ๕ ประเภท ตามที่ได้นำเสนอข้างต้นแล้ว ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนั้นจะมีอำนาจมากหรือน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมสภาในแต่ละสมัยเป็นหลัก สำหรับประเทศไทยเราก็ได้มีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เมื่อเราได้ศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ กับรัฐธรรมนูญปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสภา อย่างไรก็ตามบทบาทของคณะกรรมการสภานั้นไม่ว่าในประเทศใดที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย บทบาทของคณะกรรมการเมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว คณะกรรมการสภาจะมีบทบาทในการศึกษา วิเคราะห์ ติดตาม รับฟังข้อมูล สรุปผลให้ข้อเสนอแนะ ติดตามการดำเนินนโยบายของฝ่าย

บริหารและให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐสภาและรัฐบาล เพื่อให้การดำเนินนโยบายดังกล่าวเป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา รับฟังปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบนั้น ๆ และหาทางแก้ไขคลี่คลายปัญหาดังกล่าว ให้ข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่สภามอบหมาย

จากบทบาทและหน้าที่ตามที่กล่าวมานี้ คณะกรรมการการจึงมีบทบาทในการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติและด้านการควบคุม ตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินด้วย ตามที่กล่าวข้างต้นนั้น จะทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจระบบกรรมการการของรัฐสภาไทยตลอดที่มาและการวิวัฒนาการของระบบกรรมการการของรัฐสภาไทย รวมทั้งได้ทราบถึงบทบาทและภารกิจต่าง ๆ ที่บุคคลในองค์กรดังกล่าวต้องปฏิบัติอีกด้วย หวังว่าคงเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านตามสมควร

- ประวัติ** : นายบุญเรือง บุรภัคดี
เกิดวันที่ 10 พฤษภาคม 2489
- การศึกษา** : พุทธศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2518
: M.A. in politics and public Ad., UNIV. of Poona, India.
- การรับราชการ** : ตำแหน่ง วิทยากร ๓ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๑
ตำแหน่ง วิทยากร ๗ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔
ผู้อำนวยการสถาบันพระปกเกล้า
(เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๘) วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๑
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาบุคลากร
(นักบริหาร ๙) วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๕
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ
(นักบริหาร ๙) วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๕
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
(นักบริหาร ๑๐) วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๗
ที่ปรึกษาด้านการเมือง
(วิทยากร ๑๐ ข.ข.) วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๙

ศัพท์ทางกฎหมายที่ปรากฏในที่ประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ

แววตา สุขวานิชวิชัย

ในขณะที่ประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญจะพบว่ามีการใช้ภาษา กฎหมายหรือมีการใช้ศัพท์ทางกฎหมายกันอย่างมากมายซึ่งคำบางคำก็ เป็นคำที่คุ้นหูได้ยินได้ฟังมาบ่อย แต่บางคำก็ไม่คุ้นกันเลย ศัพท์ทาง กฎหมายเหล่านี้เป็นคำเฉพาะที่มีความหมายมากกว่าที่พจนานุกรมให้ ความหมายไว้ ทำให้ประชาชนโดยทั่วไปที่ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายไม่ สามารถเข้าใจได้ ข้าพเจ้าจึงเห็นความสำคัญว่าควรมีการรวบรวมคำศัพท์ ทางกฎหมายที่ปรากฏในที่ประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นคำศัพท์ยาก ๆ คำที่ยังไม่มีการเผยแพร่ หรือคำศัพท์ที่เข้าใจกันผิดมาอธิบายเพื่อเป็น เอกสารในการเผยแพร่และให้ความรู้แก่ประชาชน โดยมีคำดังต่อไปนี้

๑. หลักนิติรัฐ กับหลักนิติธรรม
๒. หลักธรรมาภิบาล
๓. ความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
๔. สิทธิชุมชน
๕. สนธิสัญญากับหนังสือสัญญาและการเจรจาการค้าเสรี
๖. เขตอำนาจแห่งรัฐกับอำนาจอธิปไตย
๗. ศาลบัญชีและศาลวินัยงบประมาณและการคลัง

๑. หลักนิติรัฐ และหลักนิติธรรม

หลักนิติรัฐ (Legal state)^๑ คำว่านิติรัฐมิได้หมายถึงรัฐตามกฎหมาย แต่หมายความถึงรัฐที่นับถือกฎหมายหรือยกย่องกฎหมายเป็นใหญ่ หลักนี้ให้ความคุ้มครองประชาชน ว่าการดำเนินการใด ๆ ก็ตามของรัฐจะต้องเป็นไปตามกฎหมายมิใช่อำเภอใจของผู้ปกครองประเทศ ประัชญาว่าด้วยนิติรัฐมีมาตั้งแต่สมัยกรีก เมื่ออริสโตเติลกล่าวถึงรัฐที่ดีว่าจะต้องมีผู้นำที่ดี และผู้นำที่ดีจะต้องเคารพกฎหมายแม้ราษฎรจะตีอย่างไรก็ตามถ้าตกไปอยู่ในรัฐบาลเลว มีผู้นำเลว ไม่นำพาต่อกฎหมายของบ้านเมือง ราษฎรนั้นย่อมโศคร้ายเดือดร้อน

ศ.ดร.หยุด แสงอุทัย ได้ให้คำอธิบายว่า “รัฐตามรัฐธรรมนูญสมัยใหม่ย่อมเป็นนิติรัฐ คือ เป็นรัฐที่ยอมตนอยู่ใต้บังคับแห่งกฎหมายซึ่งรัฐเป็นผู้ตราขึ้นเองหรือยอมใช้บังคับ” ดังนั้นในรัฐธรรมนูญของรัฐที่เป็นนิติรัฐนี้ต้องมีบทบัญญัติในประการที่สำคัญถึงเสรีภาพของราษฎร รัฐจึงมีสภาพเป็นคนรับใช้ของสังคมโดยถูกควบคุมอย่างเคร่งครัด ตราบเท่าที่กฎหมายยังใช้อยู่ กฎหมายนั้นก็ย่อมผูกมัดรัฐอยู่เสมอ

ความคิดเรื่องนิติรัฐเกิดขึ้นโดยการที่ราษฎรต่อสู้กับการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยราษฎรได้เริ่มเรียกร้องเสรีภาพขึ้นก่อน จะเห็นได้ว่าในระยะเริ่มแรกนี้ราษฎรไม่ได้เรียกร้องที่จะขอให้ตนมีอำนาจ

^๑ ประัชญารากฐานในกฎหมายมหาชน กฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยสุโขทัย

ในรัฐแต่ประการใด เพียงแต่ขอให้ตนมีเสรีภาพเท่านั้น คือขอให้ตนพ้นจากการที่รัฐจะใช้อำนาจในทางที่ผิด และเพื่อจะให้ราษฎรมีเสรีภาพนี้เอง จึงได้มีความคิดเรื่องการแบ่งแยกอำนาจและการที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะเป็นนิติรัฐนั้นจะต้องมีลักษณะดังนี้

(๑) ในประเทศนั้นกฎหมายจะต้องอยู่เหนือสิ่งใดหมด การกระทำต่าง ๆ ในทางปกครองของเจ้าหน้าที่จะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และชอบด้วยกฎหมาย มีหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

(๒) ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ของรัฐย่อมกำหนดไว้แน่นอน หลักการแบ่งแยกอำนาจสามอำนาจ คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ต้องมีขอบเขตการในการใช้อำนาจที่ชัดเจน และต้องมีการควบคุมให้การใช้อำนาจอยู่ในขอบเขตนั้น

(๓) ผู้พิพากษาจะต้องมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยจะต้องมีหลักประกันดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ และแนวคิดเรื่องนิติรัฐนี้เองก่อให้เกิดหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ขึ้นในระบบกฎหมายของประเทศอังกฤษ ซึ่งจะประกอบด้วยลักษณะ ๓ ประการ คือ

(๑) ฝ่ายบริหาร ไม่มีอำนาจตามอำเภอใจ

(๒) บุคคลทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันและศาลเดียวกัน

(๓) หลักทั่วไปของกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นผลมาจากกฎหมายธรรมดาของประเทศ กล่าวคือ ศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของเอกชน ทำให้เกิดการยอมรับสิทธิเสรีภาพนั้น

โดยสรุปหลักนิติธรรม (The Rule of Law) คือ การปกครองประเทศโดยกฎหมาย กล่าวคือ บุคคลเสมอกันในกฎหมายบุคคลจะต้อง

รับโทษเพื่อการกระทำผิดอันใด ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่า การกระทำนั้นเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และจะต้องได้รับการพิจารณาคดีจากศาล ที่มีความเป็นอิสระในการชี้ขาดตัดสินคดีไม่ว่าจะเป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างเอกชนด้วยกันเอง หรือระหว่างเอกชนกับรัฐ และอาจกล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ หลักนิติธรรมเป็นหลักการอันสำคัญในการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลและปรากฏใช้มากในประเทศที่มีระบบกฎหมายแบบ Common Law (กฎหมายแบบจารีตประเพณี) ส่วนหลักนิติรัฐเป็นหลักการใช้อำนาจของรัฐทุกลักษณะไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ โดยส่วนใหญ่ใช้กับประเทศในระบบกฎหมายแบบ Civil Law (กฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร)

๒. หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

ธรรมาภิบาล เป็นหลักเกณฑ์การปกครองบ้านเมืองตามวิถีทางธรรมาธิปไตย เป็นการปกครองบ้านเมืองที่มีความเป็นธรรม มีกฎเกณฑ์ที่ดีในการบำรุงรักษากันเมือง และสังคมให้มีการพัฒนาครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม รวมทั้งมีการจัดระบบองค์กรและกลไกต่าง ๆ ในส่วนราชการ องค์การของรัฐ รัฐบาล การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ตลอดจนองค์การอิสระ (Independent Organization) องค์กรเอกชน กลุ่มชมรมและสมาคมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Civil Society) ดังนั้น ธรรมาภิบาลจึงเป็นแนวทางในการจัดระเบียบ เพื่อให้สังคมของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนของทั้งประเทศ

สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรม หลักการอันสำคัญที่นำมาปฏิบัติร่วมกัน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า

๓. ความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับกฎหมายข้อมูลข่าวสารซึ่งในต่างประเทศจะแยกเป็นสองส่วน คือ กฎหมายที่ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของการเข้าถึงข้อมูล (Freedom of Information Act) และกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในการครอบครองของรัฐ (Privacy Act) หรือบางประเทศอาจใช้ Data Protection แต่ในประเทศไทยเรานำสองส่วนนี้มารวมอยู่ในกฎหมายฉบับเดียว และใช้ในวงจำกัดเฉพาะข้อมูลในภาครัฐ คือพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการใช้สิทธิหรือในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการบริหารงานของรัฐของประชาชน เพราะเกิดความขัดแย้งระหว่างสิทธิในการรับรู้ของสาธารณชนกับความจำเป็นในการเก็บรักษาความลับของข้อมูลข่าวสารของรัฐ และความขัดแย้งระหว่างเสรีภาพในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนกับอำนาจในการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารของรัฐ ทำให้ในขณะนี้มีการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขึ้น

“ความเป็นส่วนตัว” หรือ “Privacy” เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ที่สังคมยุคใหม่เกือบทุกประเทศให้ความสำคัญอย่างมาก

อย่างแพร่หลาย คือ แนวคิดความเป็นส่วนตัวของ Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis ในปี ค.ศ. ๑๘๙๐ ซึ่งได้อธิบายว่า ความเป็นส่วนตัว หมายถึง “สิทธิที่จะอยู่โดยลำพัง” (the right to be let alone) โดยถือเป็นแนวคิดในเชิงกฎหมายในช่วงเริ่มแรก แต่ต่อมาเมื่อ เกิดพัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย ทำให้แนวคิดที่ว่า “ความเป็นส่วนตัว” หมายถึง “สิทธิที่จะอยู่โดยลำพัง” (the right to be let alone) นั้น ไม่เพียงพอ เพราะการละเมิดความเป็นส่วนตัวสามารถทำได้โดยง่าย ดังนั้น จึงได้มีความพยายามบัญญัติความหมายของคำว่าความเป็นส่วนตัวให้สอดคล้องกับสังคมยุคใหม่โดย Alan F. Westin ซึ่งได้ให้ความหมายของคำว่า “ความเป็นส่วนตัว” ไว้ในหนังสือ “Privacy and Freedom” โดยหมายถึง “สิทธิของแต่ละบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรในการตัดสินใจว่า ข้อมูลข่าวสารของตนเองนั้นจะถูกเปิดเผยต่อบุคคลอื่น เมื่อใด อย่างไร และมีขอบเขตมากน้อยเพียงใด” (the claim of individuals, groups and institutions to determine for themselves, when, how and to what extent information about them is communicated to others) ปัจจุบันแนวคิดนี้ ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางแม้ว่ายังเป็นประเด็นที่ยังไม่ยุติว่า “ความเป็นส่วนตัว” ของ “กลุ่มหรือองค์กร” ควรได้รับการคุ้มครองด้วยหรือไม่ก็ตาม

รูปแบบของการให้ความคุ้มครองความเป็นส่วนตัว

จากผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้หลายประเทศทั่วโลกเกิดแนวความคิดในการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างจริงจัง เพื่อ

รองรับกระแสการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งการให้ความคุ้มครองนั้นอาจมีรูปแบบแตกต่างกันไปในแต่ละ ประเทศ โดยอาจใช้วิธีการออกกฎหมาย หรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลหรือนำข้อมูลส่วนบุคคล ไปใช้ในทางมิชอบ โดยมีวิธีการที่สำคัญพอสังเขป ดังนี้

(๑) บัญญัติเป็นกฎหมายทั่วไป หลายประเทศส่วนใหญ่มีการบัญญัติกฎหมายโดยเป็นกฎหมายที่วางหลักการทั่วไปครอบคลุมการเก็บรวบรวม การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลทั้งของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และมีหน่วยงานกลางดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งรวมทั้งการที่ ภาครัฐกิจอุตสาหกรรมอาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลขึ้นเพื่อใช้บังคับกันเอง และมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ ดูแลให้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว วิธีการในรูปแบบนี้เป็นวิธีการที่ประเทศส่วนใหญ่นำไปใช้

(๒) บัญญัติเป็นกฎหมายคุ้มครองแต่ละเรื่องไว้โดยเฉพาะ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่บางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ดำเนินอยู่ กล่าวคือ การหลีกเลี่ยงการบัญญัติกฎหมายที่เป็นการวางหลักการทั่วไป แต่มีกฎหมายคุ้มครองแต่ละเรื่องไว้เป็นการเฉพาะ เช่น การเก็บบันทึกข้อมูลการเข้า-เยี่ยม วิดีโอ หรือข้อมูลทางการเงิน ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายในรูปแบบนี้ต้องอาศัยกลไกหลายประการร่วมกัน นอกจากนี้อุปสรรคที่สำคัญสำหรับการบัญญัติกฎหมายในรูปแบบนี้ คือต้องมีการบัญญัติกฎหมายใหม่เพื่อรองรับให้ทันกับเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาซึ่งเป็นเรื่องยาก และไม่มีหน่วยงานที่ดูแลชัดเจน

(๓) การกำกับดูแลตนเอง ในทางทฤษฎีนั้น การให้ความสำคัญคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอาจทำได้โดยกลไกการกำกับดูแลตนเอง (self-regulation) กล่าวคือ การที่ผู้ประกอบการภาคธุรกิจกำหนดประมวลจริยธรรมของตนเองขึ้น และดูแลให้มีการปฏิบัติตามกันเองไม่มีหน่วยงานกลางกำกับดูแล ซึ่งการดำเนินการในรูปแบบนี้ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือ ประมวลจริยธรรมให้ความสำคัญคุ้มครองเพียงพอหรือไม่ และการนำไปใช้มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่

ตัวอย่างการใช้ และการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลของต่างประเทศ

ตัวอย่างที่ ๑ กรณีของประเทศสหรัฐอเมริกา ในการให้บริการส่วนใหญ่ ซึ่งต้องมีการกรอกข้อมูลมักจะมีกติกากฎของผู้ขอข้อมูลประกาศเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเก็บและใช้ข้อมูลเอาไว้ด้วย เช่น การให้บริการโทรศัพท์ ซึ่งจะมีการแจ้งผู้ขอใช้บริการว่า บริษัทจะทำหรือไม่ทำอะไรกับข้อมูล และจะมีการนำข้อมูลที่ผู้ขอใช้บริการกรอกไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการออกใบแจ้งหนี้ การให้บริการอื่นหรือการเปลี่ยนแปลงการใช้บริการ รวมทั้งเพื่อใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจง เพื่อแก้ปัญหาการให้บริการที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการให้ข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้ให้บริการทราบว่าผู้ใช้บริการอยู่ที่ใด และมีสายเคเบิลโทรศัพท์อยู่ที่ไหน หรือกรณีหากสาย โทรศัพท์มีปัญหา ก็จะดำเนินการส่งช่างมาซ่อม หรือในกรณีที่มีการให้บริการใหม่เกิดขึ้น ก็สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นในการส่งข่าวสาร ระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการได้ ทั้งนี้ โดยทั่วไปมักจะมีการประกาศอย่างชัดเจนว่าจะไม่นำ

ดังจะเห็นได้จากการรับรองหลักการดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือแม้บางประเทศจะไม่ได้บัญญัติรับรองไว้โดยตรง ในรัฐธรรมนูญ แต่ก็ได้ตราบทบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายเฉพาะ

ความเป็นส่วนตัว (Privacy)^๒

ในบรรดาสีทธิที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนทั้งหมด “ความเป็นส่วนตัว” นับเป็น “สิทธิ” ลักษณะหนึ่งที่ยากที่สุดในการบัญญัติความหมาย เพราะต้องพิจารณาเนื้อหา สภาพสังคม วัฒนธรรม และพฤติกรรมแวดล้อมประกอบด้วย ในบางประเทศแนวคิดของ “ความเป็นส่วนตัว” ได้รวมถึงการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการตีความคำว่า “ความเป็นส่วนตัว” ในด้านการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม คำว่า “ความเป็นส่วนตัว” เป็นคำที่มีความหมายกว้างและครอบคลุมถึงสิทธิต่าง ๆ หลายประการ อาทิ

(๑) ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูล (Information Privacy) เป็นการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยการวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมและการบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคล

(๒) ความเป็นส่วนตัวในชีวิตร่างกาย (Bodily Privacy) เป็นการให้ความคุ้มครองในชีวิตร่างกายของบุคคลในทางกายภาพที่จะไม่ถูกดำเนินการใดๆ อันละเมิดความเป็นส่วนตัว อาทิ การทดลองทางพันธุกรรม การทดลองยา เป็นต้น

^๒ <http://yvalor.yru.ac.th/pimsunpun>

(๓) ความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสาร (Communication Privacy) เป็นการให้ความคุ้มครองในความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัว ในการติดต่อสื่อสารทางจดหมาย โทรศัพท์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ วิธีการติดต่อสื่อสารอื่นใด ที่ผู้อื่นจะล่วงรู้มิได้

(๔) ความเป็นส่วนตัวในเคหสถาน (Territorial Privacy) เป็นการ กำหนดขอบเขตหรือข้อจำกัดที่บุคคลอื่นจะบุกรุกเข้าไปในสถานที่ส่วนตัวมิได้ ทั้งนี้ รวมทั้งการติดกล้องวิดีโอ และการตรวจสอบรหัสประจำตัวบุคคล (ID checks)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า “ความเป็นส่วนตัว” จะมีหลายประการ แต่ ความเป็นส่วนตัวที่นานาประเทศต่างให้ความสำคัญอย่างมากอัน เนื่องจากการพัฒนาทาง เทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว คือ “ความเป็นส่วนตัวในข้อมูลส่วนบุคคล” ทั้งนี้ เพราะพัฒนาการล้ำยุคของ คอมพิวเตอร์ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารและการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ สามารถ เคลื่อนย้ายและเชื่อมโยงกันได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่อีกต่อไป ทำให้ การประมวลผล จัดเก็บ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว ในทางกลับกันจึงอาจมีการนำประโยชน์ของ เทคโนโลยีเหล่านี้ไปใช้โดยละเมิดต่อบุคคลอื่น

การยอมรับแนวคิดของ “ความเป็นส่วนตัว” เกิดขึ้นมานาน อาทิ ในพระคัมภีร์ไบเบิลได้มีเนื้อความหลายส่วนที่กล่าวถึงความเป็นส่วนตัว กฎหมายของ ชาวยิว (Jewish law) กรีก. (Classical Greece) หรือจีน (ancient China) ได้ยอมรับแนวคิดของความเป็นส่วนตัวไว้เช่นกัน แต่ แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวที่ได้รับการยอมรับและมีการอ้างอิงถึง

ข้อมูลของผู้ขอใช้บริการไปให้บุคคลที่สาม

ตัวอย่างที่ ๒ ในการขอใช้บริการต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต ปกติจะมีคำว่า “signing up” ซึ่งหมายถึงการที่ผู้ให้บริการของ website ต่างๆ กำหนดแบบฟอร์มเพื่อให้ผู้ที่สนใจจะใช้บริการกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ในแบบฟอร์ม หรือในกรณีการสั่งซื้อสินค้าหรือจองโรงแรม ต้องมีการกรอกรายละเอียดบัตรเครดิต หรือในกรณีที่ขอใช้บริการฟรีต่างๆ เช่น ใช้บริการอีเมลฟรี จะต้องกรอกข้อมูลอื่น ๆ มากมาย เช่น ที่อยู่ รายได้ พฤติกรรมการบริโภค อายุ ซึ่งบางครั้ง website เหล่านั้นจะบอกชัดเจนว่าจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในกิจกรรมของบริษัท หรืออาจต้องมีการส่งต่อกับผู้อื่น ในขณะที่บางแห่งประกาศว่าจะไม่นำข้อมูลไปใช้ที่อื่น

ตัวอย่างที่ ๓ เมื่อมี e-Mail Address นั้นหมายความว่า ข้อมูล e-Mail และข้อมูลส่วนบุคคลจะถูกเก็บในเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการ ถ้าหากว่าข้อมูลภายใน Mail box ถูกเปิดอ่านโดยผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานภายในหน่วยงานผู้ให้บริการ (insider) หรือพนักงานของผู้ให้บริการรายอื่น เพราะการรับส่ง e-Mail ในบางกรณีอาจต้องผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ให้บริการรายอื่นด้วย แม้เพียงชั่วขณะสั้น ๆ ก็ตาม ข้อมูลต่าง ๆ ที่เดินทางผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์เหล่านั้นอาจมีความเสี่ยงที่จะถูกเปิดอ่าน ได้ทั้งสิ้น

ตัวอย่างที่ ๔ ปัจจุบันเว็บไซต์ในแต่ละแห่งจะมีการบันทึกสถิติการเข้าถึง web page เช่น มีคนมาเยี่ยมชม ๔๐๐ ครั้ง และมาจากคอมพิวเตอร์เครื่องใดบ้าง (ดูจากหมายเลข IP number) และมีการบันทึกเวลาเข้าและออกเว็บไซต์นั้นๆ ด้วย สิ่งที่บันทึกไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ เรียกว่า “log file” การบันทึกเหล่านี้ค่อนข้างจะเป็นแฟ้มข้อมูลที่มีความละเอียดมากแล้ว แต่ว่า log file เหล่านี้จะเก็บข้อมูลไว้เป็นระยะเวลาานานเท่าใด หรือมีการนำไปประมวลผลหรือไม่

กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Law)

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

เหตุผลและความจำเป็นในการตรากฎหมาย แม้ว่าปัจจุบันจะมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บข้อมูล หรือให้บริการต่างๆ มากขึ้น แต่ผู้ให้บริการแต่ละรายจะมีวิธีการหรือมาตรการในการเก็บรักษา ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละบริษัท เช่น บริษัทที่ให้บริการ โทรศัพท์แห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกาได้สนับสนุนให้ผู้ใช้บริการโทรศัพท์เปลี่ยนรูปแบบการชำระค่าบริการรายเดือนเป็นการโอนเงินแบบออนไลน์ โดยจะมีนโยบายของบริษัทกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่น จะไม่นำข้อมูลที่กรอกซึ่งมีลักษณะเป็น customer identifiable information จากที่ลงทะเบียนไปขาย แลกเปลี่ยน หรือให้บุคคลที่สาม เพื่อให้ผู้ใช้บริการไว้วางใจและใช้บริการเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม นโยบายเหล่านั้นเป็นสิ่งที่แต่ละบริษัทกำหนดขึ้นเอง เพราะฉะนั้นบางบริษัทก็อาจไม่มี หรือมีแต่ไม่รักษาวินัยในการปฏิบัติตาม นโยบายดังกล่าวอย่างจริงจัง ซึ่งส่งผลให้เกิดการละเมิดหรือนำไปใช้ใน ทางมิชอบมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (โดย พ.ต.อ.ญาณพล ยั่งยืน สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ)

ตัวอย่างที่ ๑ กรณีมีผู้แอบอ้างชื่อผู้อื่นที่มีชื่อเสียง พร้อมข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ เช่น ชื่อ ตำแหน่ง ที่อยู่ อายุ สถานะทางสังคม ฯลฯ ไปใช้สมัครพรีอิม์ม แล้วใช้อีเมลนั้นในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ทำให้บุคคลอื่นเข้าใจว่า ตนเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ตนแอบอ้างก็ได้

ตัวอย่างที่ ๒ กรณี Loxinfo ได้ทำการจัดเก็บข้อมูลบัตรเครดิต ของ ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ e-Commerce แล้วต่อมาได้ถูกนักเจาะระบบ ข้อมูลชาวอังกฤษเจาะระบบและนำข้อมูลดังกล่าวไปเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต ปัญหาคือ ใครเป็นเจ้าของข้อมูล ระหว่างผู้ถือบัตร ธนาคารผู้ออกบัตร หรือ Loxinfo

ตัวอย่างที่ ๓ กรณีการนำหมายเลขโทรศัพท์ของบุคคลอื่นไปเผยแพร่บน อินเทอร์เน็ต ว่าบุคคลนั้นต้องการขาย ทีวี โทรศัพท์ พระเครื่อง เครื่อง เพชร ราคาถูก ทำให้มีผู้โทรศัพท์มาติดต่อเป็นจำนวนมาก ก่อความเดือด ร้อนรำคาญ

ตัวอย่างที่ ๔ กรณีธนาคารได้ขายข้อมูลชื่อและที่อยู่ของลูกค้าให้กับผู้อื่น โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของธนาคารประมวลผลจากข้อมูลลูกค้าที่ใช้บริการ ตามที่เจาะจงตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ เช่น โครบ้างที่มีบัตรเครดิตสีทอง เคยใช้วงเงินจำนวนเท่าไรต่อเดือนเคยใช้บัตรที่ต่างประเทศหรือไม่ หรือผู้ใช้มีช่วงอายุเท่าใด ฯลฯ แล้วธนาคารจะพิมพ์เป็น Label ขายให้กับผู้อื่น เพื่อให้ส่งเอกสารขายสินค้ามาให้เรา

ตัวอย่างที่ ๕ กรณีโรงแรมม่านรูด จดหมายเลขทะเบียนรถของผู้มาพัก หรือโรงแรม ๕ ดาวทั่วไป จดบันทึกข้อมูลผู้พักตามกฎหมาย (แบบ รร.๑๗) แล้วนำไปเผยแพร่ให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่เจ้าพนักงาน

ด้วยเหตุหลายประการดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ในหลายประเทศตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการ ตรากฎหมาย หรือแนวทางเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นระดับองค์การระหว่างประเทศหรือระดับรัฐก็ตาม เช่น OECD สหภาพยุโรป ประเทศอิตาลี ประเทศออสเตรเลีย ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศมาเลเซีย หรือฮ่องกง ฯลฯ โดยมีเหตุผลที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อวางหลักประกันในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประการหนึ่งในหลายประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบยุโรป อเมริกาใต้ และ แอฟริกาใต้ ได้มีการบัญญัติกฎหมาย เพื่อวางหลักประกันในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดความเป็นส่วนตัวที่เกิดขึ้น

(๒) เพื่อสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ประเทศในแถบเอเชียส่วนใหญ่ได้มีการพัฒนาบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยกฎหมายมักออกมาในลักษณะเป็นชุดของกฎหมายเพื่อสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ในลักษณะของ การสร้างหลักเกณฑ์ที่มีความเป็นเอกภาพ

พัฒนาการของการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล นับจากช่วงทศวรรษที่ ๑๙๖๐ และ ๑๙๗๐ ซึ่งการให้ความคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวเพิ่มความสำคัญมากขึ้น อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) โดยเฉพาะประสิทธิภาพในการประมวลผลและสืบค้นข้อมูลของระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับควบคุมเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมและการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล กฎหมายฉบับแรกที่ถูกยกร่างขึ้นเพื่อใช้บังคับควบคุมในเรื่องนี้ คือ กฎหมายของ The Land of Hess ค.ศ. ๑๙๗๐ ของประเทศเยอรมัน ต่อมาได้มีกฎหมายลักษณะเดียวกันนี้ในประเทศอื่น ๆ ออกตามมา เริ่มจากกฎหมายของประเทศสวีเดนในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ กฎหมายของสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ กฎหมายระดับสหพันธรัฐเยอรมัน กฎหมายของประเทศฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๙๗๕

นอกจากนี้ยังมีองค์การระหว่างประเทศสององค์การที่ได้ออกกฎเกณฑ์สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวคือ The Council of Europe ได้ออก Convention for the Protection of Individual with

regard to the Automatic Processing of Personal Data ในปี ค.ศ. ๑๙๙๑ และ The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) ได้ออก Guidelines Governing the Protection of Privacy and Trans border Data Flows of Personal Data ซึ่งกฎเกณฑ์ทั้งสองฉบับนี้ได้กำหนดกฎเกณฑ์เฉพาะเพื่อใช้บังคับกับการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยวางหลักการสำคัญไว้ว่า ข้อมูลส่วนบุคคลต้องได้รับการคุ้มครองที่เหมาะสมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การเก็บรวบรวม การเก็บรักษา และการเปิดเผย

กฎหมายหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่วางบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ต่างมีหลักเกณฑ์พื้นฐานเหมือนกัน ดังนี้

(๑) ข้อมูลส่วนบุคคลต้องถูกเก็บรวบรวมด้วยความเป็นธรรม และชอบด้วยกฎหมาย

(๒) ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมเท่านั้น

(๓) เก็บเพียงเท่าที่จำเป็น เหมาะสม และเกี่ยวข้องกับ วัตถุประสงค์ที่เก็บ

(๔) ครบถ้วนสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน

(๕) เจ้าของข้อมูลสามารถเข้าตรวจสอบดูได้

(๖) รักษาความปลอดภัยในทุกขั้นตอน

(๗) ทำลายหลังจากใช้แล้ว

กฎเกณฑ์ที่ออกโดย The Council of Europe และ OECD ได้ส่งผลอย่างมากต่อการยกร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก กล่าวคือ มีเกือบ ๓๐ ประเทศที่ลงนามใน COE

Convention และมีอีกหลายประเทศที่กำลังดำเนินการเพื่อเข้าร่วมลงนาม ในขณะที่ OECD Guidelines ก็ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางโดยมีหลายประเทศได้นำเอา หลักการใน Guidelines ดังกล่าวไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน ทั้งนี้ รวมถึงประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกของ OECD ด้วย

ในปี ค.ศ. ๑๙๙๕ และ ๑๙๙๗ สหภาพยุโรปได้ออกหลักเกณฑ์สองฉบับ ฉบับหนึ่งเรียกว่า "Directive 95/46/EC" และอีกฉบับหนึ่งเรียกว่า "The Telecommunication Directive" ทั้งนี้ เพื่อผลักดันให้กฎหมายในหมู่ประเทศสมาชิกมีความสอดคล้องกันในการให้หลักประกันที่ดีเพียงพอต่อการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของพลเมืองของสหภาพยุโรป และเพื่อทำให้การไหลเวียนของข้อมูลส่วนบุคคลภายในประเทศสมาชิกเป็นไปได้โดยเสรีปราศจากข้อจำกัดที่เกิดจากความแตกต่างกันของกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

ความเป็นส่วนตัวและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ถือเป็นเรื่องใหม่มากในวงการนักนิติศาสตร์เมืองไทย ทำให้เกิดปัญหาโต้แย้งกันมากโดยเฉพาะในสภาร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อมีการหยิบยกทั้งสองเรื่องให้บรรจุในร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับลงประชามติเพื่อให้รัฐเห็นความสำคัญและให้การรับรอง คุ้มครองสิทธิทั้งสองโดยปรากฏในมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๖

๔. สิทธิชุมชน

สิทธิชุมชน^๗

ชุมชน หมายถึง คณะบุคคลที่มี วิถีชีวิตหรือดำเนินกิจกรรมตามปกติโดยอาศัยอยู่ร่วมกัน หรือดำเนินกิจกรรมบางอย่างโดย่างหนึ่งร่วมกัน ตามขนบธรรมเนียมหรือจารีตประเพณีโดยปกติ ย่อมถือเอาท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งเป็นหลักแหล่งสำคัญในการดำเนินวิถีชีวิตหรือกิจกรรมนั้น ๆ ร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากชุมชนที่มีลักษณะดั้งเดิมที่สุดคือ กลุ่มเครือญาติ หรือครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัวที่เชื่อว่ามีความสัมพันธ์ร่วมสายโลหิตกัน หรือเชื่อในความเป็นมาร่วมกันที่ยังอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะอย่างมีแบบแผนเป็นที่รับรู้แก่คนทั่วไปได้ ทฤษฎีทางกฎหมายนั้น อาจกล่าวได้ว่าคำว่า “ชุมชน (Communities)” กับ “ประชาชน (Peoples)” นั้น แท้จริงแล้วมีความหมายอย่างเดียวกัน คือ หมายถึงกลุ่มบุคคลซึ่งรวมกันอยู่ได้บังคับของสถาบันหรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตหรือการปกครองอย่างใดอย่างหนึ่ง ในมุมมองของนักกฎหมายระหว่างประเทศอย่าง Ian Brownlie นั้น คำว่า “ชุมชน Community” ตั้งอยู่บนฐานทางความคิดทำนองเดียวกันกับ “ชนชาติ (nationalities)” “ประชาชน (peoples)” “ชนกลุ่มน้อย (minorities)” และ “ชนพื้นเมือง (indigenous populations)” ดังนั้นเมื่อก้าวถึงสิทธิชุมชน เราจึงหมายถึงชุมชนทั่วไป ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมด้วย

^๗ กิตติศักดิ์ ปรกติ สิทธิชุมชน สำนักพิมพ์วิญญูชน พิมพ์ มีนาคม ๒๕๕๐

กล่าวโดยสรุป สิทธิชุมชนแม้จะเคยมีอยู่แต่ดั้งเดิมตามธรรมชาติ แต่เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกละเลย เพราะความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองและทางกฎหมายสมัยใหม่ ที่เน้นบทบาทของรัฐและเอกชนเป็นตัวเอก โดยลืมหือละเลยบทบาทของหน่วยสังคมอื่นไป ในยุคของความขัดแย้งในระหว่างคนหมู่มาก อันเกิดจากการแก่งแย่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน บุคคลที่รวมกันเป็นชุมชนมีบทบาทสำคัญ ในการเป็นตัวการในข้อพิพาทและการระงับข้อพิพาทเหล่านี้ "สิทธิชุมชน" จึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในวิถีชีวิตของประชาชน ที่ต้องสนับสนุนให้เข้มแข็งขึ้นใหม่ และมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับในวงวิชาการนิติศาสตร์ ถึงการดำรงอยู่และวิถีชีวิตของชุมชน จนในที่สุดจึงจะเกิดเป็นสิทธิที่ได้รับการยอมรับ เช่นเดียวกันกับการยอมรับในสิทธิด้านอื่น ๆ เช่น สิทธิเสรีภาพในเคหสถาน ครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงนั่นเอง โดยได้มีการบัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ แต่ชุมชนก็ไม่สามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งสองมาตราได้ เพราะตีตค้ำว่า "ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" เมื่อไม่มีการบัญญัติกฎหมายลำดับรองหรือพระราชบัญญัติออกมาเป็นการเฉพาะเรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่ตีความคุ้มครองสิทธิให้กับประชาชน ทำให้เกิดปัญหาการถูกละเมิดสิทธิอย่างมากมาย ดังที่ปรากฏให้เห็นในอดีต

๕. สนธิสัญญากับหนังสือสัญญา และความตกลงการค้าเสรี

สนธิสัญญา^๔ หมายถึงความตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นทั้งความหมายเฉพาะ ซึ่งหมายถึงความตกลงระหว่างประเทศ ที่มีชื่อเรียกว่า “สนธิสัญญา” หรือ “Treaty” กับ ความหมายอย่างกว้างที่หมายถึงความตกลงระหว่างประเทศในลักษณะต่าง ๆ และมีชื่อที่เรียกต่าง ๆ กัน อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๙ ได้ให้คำนิยามของสนธิสัญญาในมาตรา ๒ (๑) (a) ความว่า สนธิสัญญาหมายถึงความตกลงระหว่างประเทศที่กระทำขึ้นระหว่างรัฐเป็นลายลักษณ์อักษร และอยู่ภายใต้บังคับตามกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะกระทำขึ้นเป็นตราสารฉบับเดียว หรือสองฉบับ หรือ หลายฉบับที่มีความเกี่ยวเนื่อง สัมพันธ์กัน และไม่ว่าจะมีชื่อเฉพาะเรียกว่าอย่างไรก็ตาม in written form and governed by international law, whether embodied in a single

Art. 2(1)(a) “treaty means an international agreement concluded between States instrument or in two or more related instruments and whatever its particular designation”^๕

จากบทนิยามดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่าอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. ๑๙๖๙ จำกัด คำนิยาม สนธิสัญญา เฉพาะ

^๔ รศ.ดร. ลาวัญญ์ ฉัตติศิลป์กุล “กระบวนการทำสนธิสัญญา” หน้า ๑๑

^๕ มาตรา 2(1)(a) อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา Brownlie, Ian (1995) Basic Documents in International Law fourth edition, Oxford: Oxford University Press. p. ๓๙๐.

สนธิสัญญา ที่กระทำระหว่างรัฐเท่านั้นไม่ได้หมายรวมถึงสนธิสัญญาที่กระทำโดยรัฐกับองค์การระหว่างประเทศ หรือระหว่างองค์การระหว่างประเทศด้วยกัน หรือระหว่างองค์การพหุอื่น ๆ และไม่ครอบคลุมถึงความตกลงที่มีได้กระทำเป็นลายลักษณ์อักษร จากบทนิยามดังกล่าวสามารถจำแนกองค์ประกอบของสนธิสัญญาได้ดังนี้

- * สนธิสัญญาเป็นเอกสารลายลักษณ์อักษร ที่กระทำระหว่างคู่ภาคีสองฝ่าย หรือมากกว่าสองฝ่ายขึ้นไป
- * สนธิสัญญาต้องกระทำโดยคู่ภาคีซึ่งเป็นรัฐ
- * สนธิสัญญาที่กระทำขึ้นต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศและก่อดันระทางกฎหมาย
- * สนธิสัญญาที่กระทำขึ้นอาจจะเป็นตราสาสน์ฉบับเดียว สองหรือหลายฉบับเกี่ยวเนื่องกัน

หนังสือสัญญา

ในทางระหว่างประเทศคำว่า “หนังสือสัญญา” กับคำว่า “สนธิสัญญา” แพบไม่ต่างกันเลย เพียงแต่หนังสือสัญญานั้นสามารถมีรูปแบบการกระทำหรือก่อผลผูกพันในลักษณะของการกระทำฝ่ายเดียวได้ เช่น คำประกาศต่าง ๆ ที่ทำในนามของรัฐระบุว่ารัฐนั้นยอมผูกพันตนกับรัฐอื่น ซึ่งการกระทำนั้นอาจทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ หากตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศก็มีผลผูกพัน ซึ่งในการให้คำมั่นฝ่ายเดียวก็ยังมีความเห็นที่ไม่ตรงกันของนักกฎหมาย แต่โดยหลักเมื่อรัฐประกาศหรือแสดงเจตนาถึงการเข้าไปผูกพันตนในทางระหว่างประเทศแล้ว

รัฐก็ย่อมมีพันธกรณีระหว่างประเทศที่จะต้องปฏิบัติตามหนังสือสัญญา นั้น
ดังนั้นคำว่า “หนังสือสัญญา” จึงสามารถตีความไปได้กว้างกว่าคำว่า “สนธิ
สัญญา”

ความตกลงว่าด้วยการค้าเสรี (FTA)^๖

ความตกลงว่าด้วยการค้าเสรี คือ ข้อตกลงทวิภาคีระหว่างรัฐสอง
รัฐโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเปิดตลาดการค้าสินค้าและบริการ
ระหว่างกันอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สินค้าและบริการของรัฐคู่สัญญาแต่ละ
ฝ่ายสามารถเข้าถึงตลาดภายในของรัฐคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้มากที่สุด
เท่าที่จะเป็นไปได้ โดยหลักการนี้รัฐคู่สัญญาแต่ละฝ่ายต้องมีนโยบายไม่
แทรกแซงทางการค้าและให้ความช่วยเหลือแก่ภาคธุรกิจของตน ตามปกติ
ความตกลงว่าด้วยการค้าเสรีจะกำหนดเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

(๑) การขจัดหรือลดอุปสรรคทางการค้าทั้งปวง รวมถึงการ
ขจัดหรือลดภาษีศุลกากรและโควตาสินค้านำเข้าจากรัฐคู่สัญญา

(๒) การขจัดหรือผ่อนคลายอุปสรรคทางการค้าซึ่งมิใช่ภาษี หรือ
ซึ่งเป็นอุปสรรคแอบแฝง ตัวอย่างเช่น การที่รัฐมีกฎว่าด้วยสุขอนามัยหรือ
มาตรฐานสินค้า การที่รัฐให้ความช่วยเหลือแก่การผลิตและส่งออกซึ่ง
สินค้าบางชนิด การกำหนดมาตรฐานพิเศษสำหรับสินค้าของเขตการ

^๖ จันทจิรา เอี่ยมมยุรา และ ขาดิชาย เชนฐสุนัน “กลไกการตรวจสอบและถ่วงดุล
ฝ่ายบริหารในการเจรจาความตกลงการค้าเสรี” งานวิจัยเสนอต่อ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) กันยายน ๒๕๔๙

ปกครองบางท้องถิ่น การมีกฎหมายจำกัดสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เป็นชาวต่างชาติ หรือการผูกขาดตลาดภายใน เป็นต้น

ความตกลงว่าด้วยการค้าเสรีเป็นสนธิสัญญาทางการค้า (Trade Treaty) ประเภทหนึ่งจากคำอธิบายโดยสรุปความตกลงว่าด้วยการค้าเสรี เป็นผลมาจากการเจรจาต่อรองระหว่างรัฐสองฝ่าย เพื่อมุ่งขจัดอุปสรรค และข้อจำกัดทั้งปวงทางการค้า ทั้งที่เกี่ยวกับภาษีและมีไปภาษี เพื่อให้รัฐ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายสามารถเข้าถึงตลาดสินค้าและบริการภายในรัฐคู่ สัญญาอีกฝ่ายโดยมีข้อจำกัดน้อยที่สุด ดังนั้นเมื่อรัฐบาลต้องการ ทำความตกลงว่าด้วยการค้าเสรีก็ควรดำเนินการอย่างการทำสนธิ สัญญาหรือหนังสือสัญญาอื่น ต้องมีการทูลเกล้าถวายให้พระมหากษัตริย์ ทรงลงพระปรมาภิไธย แต่ที่ต้องประหลาดใจ คือ ไม่เคยมีการทำสนธิ สัญญาหรือหนังสือสัญญาระหว่างประเทศเรื่องใดทูลเกล้าถวายให้พระ มหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยเลย ไม่มีการผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา และจากการทำความเข้าใจว่าด้วยการค้าเสรีกับต่างประเทศของรัฐบาลที่ ผ่าน ๆ มา นำมาซึ่งผลกระทบอันรุนแรงต่อเกษตรกรในประเทศอย่างมากมาย ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จึงมีแนวคิดที่ต้องการแก้ไขปัญหานี้ ทำให้เกิดมาตรา ๑๙๐ ตามที่ปรากฏ ในร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับประชามติ

๖. เขตอำนาจแห่งรัฐกับอำนาจอธิปไตย

เขตอำนาจแห่งรัฐ การจะทำความเข้าใจว่าเขตอำนาจแห่งรัฐคืออะไร มีความหมายกว้างขวางเพียงใด เราคงต้องเข้าใจก่อนว่ารัฐคืออะไร ประกอบด้วยอะไรจึงเรียกว่า “รัฐ”

รัฐ ต้องประกอบด้วย ราษฎร ดินแดน และอำนาจรรัฐ

* **ราษฎร** คือกลุ่มคนที่ถูกจัดตั้งอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา อันเป็นองค์ประกอบภายนอกและการมีจิตใจสำนึกร่วมกันเป็นหมู่คณะเดียวกัน เป็นองค์ประกอบภายใน

* **ดินแดน** คือการจำกัดขอบเขตพื้นที่โดยอาณาเขตตามธรรมชาติ อาณาเขตของรัฐยังหมายถึงพื้นที่ที่รัฐใช้อำนาจปกครองทั้งในความสัมพันธภายในและภายนอกที่เรียกว่า อำนาจเหนืออาณาเขต ซึ่งมี ๒ ลักษณะ คือ Positive เป็นอำนาจเหนือบุคคลทุกคนที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐ Negative คือข้อยกเว้นที่รัฐไม่อาจใช้อำนาจเหนืออาณาเขตได้ อันมาจากกฎหมายระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญา

* **อำนาจรรัฐ** เป็นอำนาจมหาชน คืออำนาจส่วนรวมเกิดจากการจัดตั้งของราษฎรขึ้น เป็นหน่วยทางการเมือง อำนาจรรัฐเป็นอำนาจเหนือทุกคนซึ่งเป็นสมาชิกของรัฐ อำนาจนั้นต้องเป็นอำนาจดั้งเดิม คือเป็นอำนาจของตนเองโดยแท้ รัฐไม่ได้รับโอนมาจากผู้อื่น และผู้ใดจะมาเรียกคืนอำนาจนี้ก็ไม่ได้

^๑ ผศ.สมยศ เชื้อไทย เอกสารประกอบคำบรรยาย น.๕๖๐ ปรัชญาและหลักการ
พื้นฐาน ภาค ๑/๒๕๕๖

คุณสมบัติที่เป็นสาระสำคัญ คือ ความสามารถที่จะใช้รัฐธรรมนูญและแก้ไขรัฐธรรมนูญได้ด้วยตนเอง มีองค์ของตนเองในการใช้อำนาจนั้นมิใช่เป็นองค์ของรัฐอื่น อำนาจรัฐต้องเป็นอำนาจดั้งเดิมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีอำนาจเหนือทุกคนที่เป็นสมาชิกของรัฐ อำนาจรัฐต้องมีความชอบธรรมจึงจะเรียกร้องให้ราษฎรเชื่อฟังได้ และมีผลบังคับในความเป็นจริงอาศัยความชอบธรรม ๓ ประการ คือ เกิดจากการสืบทอดตามจารีตประเพณี เกิดจากความเสมอภาคสิทธิในเกียรติคุณของบุคคล และเกิดจากเหตุผลตามกฎหมายเกณฑ์หรือตามกฎหมาย ดังนั้น เขตอำนาจแห่งรัฐ จึงเป็นการแสดงควมมีอำนาจเหนือประชาชนและดินแดนประชาชนของรัฐไปมีถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใดรัฐก็คุ้มครองไปถึง ดินแดนของรัฐจะมีอาณาเขตกว้างไกลเพียงใดเป็นไปตามลักษณะทางภูมิศาสตร์และตามที่กฎหมายบัญญัติให้มีอาณาเขตคุ้มครองด้วย เช่น สถานทูตไทยในต่างประเทศถือว่าเป็นดินแดนของประเทศไทย หรือบนเครื่องบินหรือบนเรือเดินทะเลที่สัญชาติไทยก็ถือเป็นดินแดนของประเทศไทยด้วย ซึ่งอำนาจของรัฐก็มาจากความยินยอมของประชาชนในรัฐนั่นเอง

อำนาจอธิปไตย เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของอำนาจรัฐ เป็นอำนาจที่เป็นหนึ่งเดียวและเป็นอำนาจดั้งเดิม คือเป็นอำนาจของตนเองโดยแท้และมีความสามารถจัดองค์กรของตนเองได้ รัฐที่มีอำนาจอธิปไตยสามารถใช้อำนาจรัฐของตนอย่างเป็นอิสระจากอำนาจอื่น ๆ ถ้าพิจารณาในแง่ความสัมพันธ์กับรัฐอื่น ๆ หรือในขอบเขตของกฎหมายระหว่างประเทศ รัฐสามารถใช้อำนาจรัฐติดต่อสัมพันธ์กับรัฐอื่นได้โดยอิสระไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐอื่น ในแง่กฎหมายมหาชนภายใน รัฐสามารถที่จะใช้อำนาจ

บังคับบัญชาราชการได้โดยอิสระโดยไม่มีอำนาจโดยอยู่เหนือกว่า กล่าวคือ อำนาจอธิปไตยเป็นความสามารถของรัฐที่จะกำหนดสิทธิของตนเองและผูกมัดตนเองไม่ว่าจะเป็นกิจการภายในหรือภายนอก อำนาจอธิปไตยยังอาจหมายถึงผู้ถืออำนาจสูงสุดภายในรัฐก็ได้ รัฐสามารถใช้อำนาจอธิปไตยใน ๓ ลักษณะ คือ โดยฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ การใช้ อำนาจทั้ง ๓ ลักษณะต้องมีความสมดุลต้องใช้อำนาจอย่างดุลและคาน อำนาจซึ่งกันและกัน แต่รัฐสมัยใหม่ก็อาจใช้อำนาจอธิปไตยได้มากกว่า ๓ ลักษณะ เช่น อาจมีอำนาจการตรวจสอบจากองค์กรอิสระต่าง ๆ ที่รัฐตั้ง ขึ้นเพื่อให้มาตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และ ฝ่ายตุลาการ ก็ได้

๗. ศาลบัญชีและศาลวินัยงบประมาณและการคลัง

การตรวจเงินแผ่นดินของไทยได้นำระบบศาลบัญชีและศาลวินัย ทางงบประมาณและการคลังของฝรั่งเศส มาเป็นแม่แบบในการจัดองค์กร การตรวจเงินแผ่นดินในปัจจุบัน การกำหนดรูปแบบให้การตรวจเงินแผ่นดิน ต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง เป็นองค์กรสูงสุดทางวินัยงบประมาณและการคลัง โดยเฉพาะร่างพระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดินของรัฐ พ.ศ.... ซึ่งท่านศาสตราจารย์ ดร.อมร จันทรมบูรณ ได้วางแนวคิดเบื้องต้นเพื่อในอนาคตข้างหน้า การตรวจเงินแผ่นดินของไทยจะสามารถพัฒนาขึ้นเป็นองค์กรศาลได้เช่นเดียวกับฝรั่งเศส

การควบคุมการบังคับใช้งบประมาณและการบริหารการคลังโดยองค์กรศาล ในระบบการคลังสาธารณะฝรั่งเศส^๔

การบริหารงบประมาณ หมายถึงการปฏิบัติภาระกิจประจำวันของฝ่ายบริหารที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บรายรับ (l'encaissement des recettes) หรือการใช้จ่าย (le paiement des dépenses) นั้น ๆ ซึ่งรวมเรียกว่า หลักการบัญชีสาธารณะ (les règles de la comptabilité publique) นอกจากนี้ความไม่ไว้วางใจผู้บริหารงบประมาณก็เป็นเหตุให้มีการแบ่งความรับผิดชอบดังกล่าว โดยจัดองค์กรควบคุมการบริหารงบประมาณของผู้มีอำนาจสั่งจ่ายและผู้จ่าย ออกเป็น ๒ องค์กร ได้แก่ ศาลบัญชีดูแลตรวจสอบ ควบคุมบัญชีของผู้จ่าย (สมุห์บัญชี) และศาลวินัยงบประมาณและการคลัง มีไว้เพื่อลงโทษผู้กระทำผิดกฎระเบียบการบริหารงบประมาณ

ศาลบัญชี (La Cour des Comptes)

ศาลบัญชีของฝรั่งเศสมีลักษณะและแบบอย่างเฉพาะตัวทั้งในเรื่องขององค์ประกอบศาล และขอบเขตอำนาจการควบคุมของศาล จึงกลายเป็นแบบอย่างของศาลบัญชีที่ประเทศต่าง ๆ หรือองค์กรระหว่างประเทศนำไปใช้ ได้แก่ศาลบัญชีของประชาคมยุโรป (La Cour des comptes

^๔ รศ.ดร.อรพิน ผลสุวรรณีย์ สมายรูป เอกสารประกอบคำบรรยายกฎหมาย

des communautes europeennes) ส่วนที่นำแบบอย่างศาลบัญชีของฝรั่งเศสไปใช้ ได้แก่ ประเทศในทวีป ยุโรป เช่น เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ อิตาลี และเยอรมัน ที่เรียกว่า ศาล Rechnungshof นอกจากนี้ยังมีประเทศในทวีปแอฟริกา เช่น โมร็อกโค และกาบอง

การควบคุมตรวจสอบการบริหารงบประมาณโดยศาลบัญชี แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ การควบคุมตรวจสอบในลักษณะของศาล และการควบคุมตรวจสอบในลักษณะของฝ่ายบริหาร

การควบคุมตรวจสอบในลักษณะของศาล ได้แก่ การใช้อำนาจควบคุมบัญชีต่าง ๆ ของสมุหบัญชี บัญชีที่อยู่ในอำนาจการตรวจสอบ เป็นบัญชีของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วย แต่เป็นเฉพาะบัญชีของหน่วยงานหลัก ซึ่งก็ต้องครอบคลุมถึงเนื้อหาสาระของบัญชีทั้งหลายของบรรดาสุมุหบัญชีย่อยโดยอ้อม และศาลยังมีอำนาจที่จะเรียกสมุหบัญชีของหน่วยงานเล็ก ๆ มาสอบถามได้ด้วย นอกจากนั้นในบรรดาบัญชีของรัฐวิสาหกิจและบัญชีขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ก็อยู่ในอำนาจของศาลบัญชีด้วย

การควบคุมตรวจสอบในลักษณะของฝ่ายบริหาร^๑ ศาลบัญชี

^๑ ตามปกติแล้วในเมื่อศาลบัญชี ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเขตอำนาจศาลปกครอง

ที่ขึ้นตรงต่อศาลปกครองสูงสุด ในเรื่องการอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาดังนั้นศาลบัญชีจึงมีลักษณะเป็นศาลอย่างแท้จริง แต่เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินงานของศาลในด้านบริหาร ก็ออกจะดู ชัด ๆ อยู่บ้าง แต่ถ้าหากกล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของศาลปกครองสูงสุดฝรั่งเศสแล้ว เราก็จะพอมองเห็นเหตุผลของลักษณะการทำงานของศาลบัญชีได้กล่าวคือ ศาลปกครองสูงสุดนอกจากจะมีหน้าที่เป็นศาลแล้ว ยังมีบทบาททางด้านบริหารที่สำคัญอีกด้วยคือเป็นองค์กรที่ปรึกษาของรัฐบาลทางด้านกฎหมาย

จะมีหน้าที่เป็นเพียงองค์กรที่ปรึกษา(ด้านบัญชี) คือไม่มีอำนาจพิพากษาหรือตัดสินลงโทษ แต่จะมีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบจะออกมาในรูปของการให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะแก่นักการเมือง หรือข้าราชการประจำผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อให้อำนาจการลงโทษ หรือจัดการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ศาลบัญชีพิจารณาเห็นว่าบกพร่องหรือจำเป็นซึ่งในปัจจุบันมีความสำคัญเพิ่มขึ้น

ศาลวินัยทางงบประมาณและการคลัง (La Cour de discipline budgétaire et financière)

ศาลวินัยทางงบประมาณและการคลังจัดตั้งเพื่อพิพากษาลงโทษผู้บริหารที่กระทำผิดทางงบประมาณ ศาลจึงมีลักษณะคล้าย ๆ กับศาลบัญชี โดยศาลบัญชีพิพากษามุหับัญชี ในขณะที่ศาลวินัยทางงบประมาณและการคลัง มีหน้าที่พิจารณาพิพากษาบรรดาผู้บริหาร

แต่ศาลวินัยทางงบประมาณและการคลัง ก็ยังมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากศาลบัญชีและศาลปกครองโดยทั่วไปตรงที่ศาลวินัยทางงบประมาณและการคลังเป็นศาลปกครองประเภทที่มีอำนาจกำหนดบทลงโทษได้ ถึงแม้ศาลวินัยทางงบประมาณและการคลังจะตั้งขึ้นมาเพียงไม่กี่ปีแต่ก็มีบทบาทสำคัญในอันที่จะทำให้กระบวนการพิจารณาควบคุมตรวจสอบของศาลบัญชีมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การจัดองค์กร^{๑๑}

๑. ประธานศาลบัณฑิตย์ เป็นประธานศาลวินัยทางงบประมาณและการคลัง

๒. ตุลาการหัวหน้าแผนกการคลังของศาลปกครองสูงสุด เป็นรองประธานศาลวินัยทางงบประมาณและการคลัง

๓. ตุลาการอาวุโสจากศาลปกครองสูงสุด ๒ คน

๔. ตุลาการอาวุโสจากศาลบัณฑิตย์ ๒ คน

ส่วนคดีต่าง ๆ จะอยู่ภายใต้การดำเนินงานของตุลาการเจ้าของสำนวน ที่ได้รับการคัดเลือกมาจากบรรดาตุลาการของศาลปกครองสูงสุดและของศาลบัณฑิตย์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยกฤษฎีกาของประธานาธิบดี ในปัจจุบันมีจำนวนอยู่ประมาณ ๕๐ คน (ร้อยละ ๘๕ มาจากตุลาการศาลบัณฑิตย์ และอีกร้อยละ ๑๕ มาจากตุลาการศาลปกครองสูงสุด) ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ ตุลาการเจ้าของสำนวน เป็นการปฏิบัติในลักษณะของงานพิเศษที่กระทำไปพร้อม ๆ กันกับหน้าที่ความรับผิดชอบประจำที่มีอยู่

ส่วนของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นตัวแทนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐ ในกระบวนการพิจารณาของศาลวินัยทางงบประมาณและการคลังนั้น ได้แก่ สำนักอัยการประจำศาลบัณฑิตย์ ที่ประกอบด้วยอัยการสูงสุดประจำศาลบัณฑิตย์ ๑ คน หัวหน้าอัยการประจำศาลบัณฑิตย์ ๓ คน นอกจากนี้ยังมีผู้ช่วยอัยการ

^{๑๑} การจัดองค์กรและกระบวนการดำเนินงานแตกต่างกับคณะกรรมการวินัยทางงบประมาณและการคลัง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

ที่อาจเป็นข้าราชการจากส่วนอื่นหรืออาจจะได้มาจากตุลาการศาลบัญชีที่
ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้ โดยจะเป็นการปฏิบัติงานเพิ่ม
เต็มขึ้นมาจากงานประจำที่มีอยู่เดิม

นอกจากนี้ยังมีสำนักงานศาลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานทางธุรการ
ทั้งปวงของศาลวินัยทางงบประมาณและการคลัง รับผิดชอบตั้งแต่งานรับ
ฟ้องจนถึงงานธุรการประจำอื่น ๆ ภายใต้ความรับผิดชอบของเลขาธิการ
ศาลวินัยทางงบประมาณและการคลัง

ผู้ที่มีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาล^{๙๙} คือ ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภา
ผู้แทนราษฎร (ฝ่ายนิติบัญญัติ) นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีคลังสำหรับความ
ผิดทุกประเภท หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่ความผิดนั้นอยู่ในความรับ
ผิดชอบ (ฝ่ายบริหาร) ศาลบัญชีและอัยการของศาลบัญชี (ฝ่ายตุลาการ)
และบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ยังมิได้รับการปลดใช้จากรัฐ (ประชาชนหรือ
เอกชนทั่วไปก็มีสิทธิ)

อำนาจศาล

ศาลวินัยทางงบประมาณและการคลังจะมีอำนาจในการพิจารณา
พิพากษา การกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารรายรับและรายจ่ายหรือการบริหารทรัพย์สินของสาธารณะที่เจ้า
หน้าที่ที่ถูกกล่าวหา มีหน้าที่รับผิดชอบ ดังนั้นการกระทำผิดของผู้บริหาร
ที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ และการบริหารการคลังก็รวมอยู่ด้วย นอกจากนี้
ศาลยังมีอำนาจพิจารณา ใน ๒ กรณีต่อไปนี้คือ

^{๙๙} วินัยทางงบประมาณและการคลังของไทยให้ประธานกรรมการและเจ้าหน้าที่

ตรวจสอบโดยอนุมัติผู้ว่าการ เท่านั้นมีสิทธิเสนอเรื่อง

๑. การก่อกั้นผู้กักขังอย่างไม่ถูกต้องการใช้เงินเกินงบประมาณ หรือการใช้งบประมาณไม่ถูกต้อง
๒. การที่ได้กระทำหรือพยายามกระทำให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นในรูปของเงิน หรือทรัพย์สินอื่นโดยทำให้รัฐเสียประโยชน์โดยไม่มีเหตุผล

บุคคลที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาล

บรรดาศาสนาधिकของคณะรัฐบาล ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาล เพราะถือว่ารัฐสภาผู้เดียวที่จะมีสิทธิกำหนดบทลงโทษทางการเมือง หรือ ศาลอาญาควรเป็นผู้กำหนดบทลงโทษ หากเป็นการละเมิดทางอาญา ในลักษณะเดียวกันบรรดานายกเทศมนตรีก็มีความรับผิดชอบทางการเมือง ต่อสภาเทศบาลและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

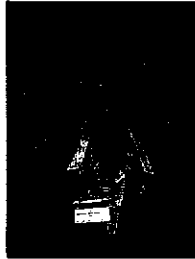
นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน ข้าราชการต่าง ๆ และรวมถึงเจ้าหน้าที่ขององค์กรที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ บุคคลเหล่านี้ล้วนมีโอกาสเป็นจำเลยของศาลวินัยทางงบประมาณและการคลัง โดยทางทฤษฎีทั้งผู้บริหารและสมุหบัญชีต่างก็ร่วมอยู่ด้วยกัน หากแต่การควบคุมสมุหบัญชียุั้นศาลบัญชีทำหน้าที่ควบคุมค่อนข้างจะรัดกุม เป้าหมายสำคัญของศาลวินัยทางงบประมาณและการคลัง จึงอยู่ที่ผู้บริหารทั้งหลายมากกว่า

บทลงโทษ ศาลมีอำนาจพิพากษาให้มีโทษปรับผู้กระทำผิดได้ตั้งแต่อย่างน้อย ๑๐๐ ฟรังก์ฝรั่งเศส และอย่างมากที่สุดเท่ากับจำนวนเงินเดือน

๑ ปี ของผู้กระทำผิด และคำพิพากษาอาจถูกตีพิมพ์ในหนังสือราชกิจจานุเบกษาฝรั่งเศสก็ได้ ถือเป็นบทลงโทษเพิ่มเติม

ที่ต้องการให้รู้จักศาลบัณญชีและศาลวินัยทางงบประมาณและการคลังของประเทศฝรั่งเศส เพื่อว่าในอนาคตห้าหรือสิบปีข้างหน้าประเทศไทยอาจพัฒนาการตรวจเงินแผ่นดิน จนถึงขั้นตั้งเป็นศาลแยกออกมาต่างหากอีกศาลหนึ่งก็อาจเป็นได้

- ประวัติ : นางสาวแววตา สุขวานิชวิชัย
- การศึกษา : ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางกฎหมายมหาชน
: นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- การรับราชการ : ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๖
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บทความจากประสบการณ์ ในการตรวจรายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ

อัญญรัตน์ ม่วงศิริ

กลุ่มงานคณะกรรมการการพลังงาน สำนักกรรมการ 3
ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุม
ในคณะกรรมการอิสลามอันนัจญ์ที่จังหวัดนครพนม จดหมายเหตุ
และตรวจรายงานการประชุม สภาาร่างรัฐธรรมนูญ

จากประสบการณ์อันน้อยนิดในช่วงเวลาหนึ่งของดิฉัน นางสาว
อัญญรัตน์ ม่วงศิริ เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการ
ตรวจรายงานการประชุม ในคณะกรรมการอิสลามอันนัจญ์ที่จังหวัดนครพนม
จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมิ
ความยินดีมากที่ได้เขียนบทความในครั้งนี้ ซึ่งเป็นโอกาสดีที่ไม่เคยคิดว่า
จะได้มีโอกาสขนาดนี้ บางท่านก็บอกว่ามันเป็นผลงานสำหรับเจ้า
หน้าที่ฝ่ายเลขานุการเลยนะ แต่ถึงจะไม่เป็นผลงานก็ตาม แต่ดีใจและ
ภูมิใจมากที่ท่านคมสัน โพธิ์คง ประธานคณะอนุกรรมการตรวจ
รายงานการประชุม ได้ให้โอกาสและขอขอบคุณท่าน และทุกท่านที่ได้
อ่านบทความนี้ด้วยค่ะ ถ้ามีสิ่งใดผิดพลาดไปก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วยค่ะ

นับตั้งแต่มีการปฏิรูปการปกครอง โดยคณะบุคคลที่เรียกว่า "คณะ
ปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

ประมุข หรือ คปค.” เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ และมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่ใช้ชื่อว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙” ซึ่งได้บัญญัติให้มืองค์กรเพื่อทำหน้าที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ๒ องค์กร ดังนี้

๑. สมัชชาแห่งชาติ

สมัชชาแห่งชาติประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกินสองพันคน มีสัญชาติไทยโดยกำเนิดและอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี

จากบุคคลผู้ได้รับการสรรหาโดยคำนึงถึง บุคคลจากกลุ่มต่าง ๆ ในภาครัฐ เอกชน สังคม และวิชาการ จากภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง โดยประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ

สมัชชาแห่งชาติทำหน้าที่คัดเลือกสมาชิกด้วยตนเองเพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมควรได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญมีจำนวนสองร้อยคน ให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวัน นับแต่วันเปิดประชุมสมัชชาครั้งแรก จากนั้นให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติคัดเลือกบุคคลตามบัญชีรายชื่อดังกล่าวให้เหลือหนึ่งร้อยคน และนำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อได้คัดเลือกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ หรือเมื่อครบกำหนดเวลาเจ็ดวันแล้ว ยังจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมควรแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จให้สมาชิกสมัชชาแห่งชาติเป็นอันสิ้นสุด

๒. สภาารังรัฐธรรมนูญ

สภาารังรัฐธรรมนูญประกอบด้วยสมาชิกจำนวนไม่เกินหนึ่งร้อยคน สมาชิกแห่งชาติคัดเลือกสมาชิกผู้สมควรได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาารังรัฐธรรมนูญให้มีจำนวนสองร้อยคน จากนั้นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ จะคัดเลือกให้เหลือจำนวนหนึ่งร้อยคน และนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาารังรัฐธรรมนูญ โดยประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งสมาชิกสภาารังรัฐธรรมนูญ

การสิ้นสุดลงของสภาารังรัฐธรรมนูญ

๑. เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญและสภาารังรัฐธรรมนูญได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๐ เสร็จแล้ว หรือเมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๓๐ (๔๕ วัน) สุดแต่เวลาใดจะถึงก่อน หรือ

๒. จัดทำร่างรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันเปิดประชุมสภาารังรัฐธรรมนูญครั้งแรก หรือไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ หรือ

๓. ประชาชนโดยเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติไม่เห็นชอบให้ใช้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

บัดนี้ สภาารังรัฐธรรมนูญมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการการขุดต่าง ๆ เพื่อมาทำหน้าที่ตามภารกิจงานนั้น ๆ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของคณะกรรมการการวิสามัญบันทึกเจตนาารมณั จดหมายเหตุ และตรวจ

รายงานการประชุม สภาร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. พิจารณาวางกรอบ รูปแบบ และแนวทางในการจัดทำ บัญชีเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญ และรูปแบบในการนำเสนอเอกสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการเผยแพร่บัญชีเจตนารมณ์ให้กับประชาชน และหน่วยงานของรัฐได้รับทราบ และนำเสนอต่อคณะกรรมการการร่าง รัฐธรรมนูญและสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๒. พิจารณากำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในการ จัดทำจดหมายเหตุ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำจดหมายเหตุเกี่ยวกับ ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญ และขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดทำ รัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างถูกต้องครบถ้วนตามหลักวิชาการในการจัดทำ จดหมายเหตุ

๓. พิจารณารูปแบบและวิธีการในการนำเครื่องมือเทคโนโลยี สารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูล บัญชีเจตนารมณ์ของ ร่างรัฐธรรมนูญเพื่อนำเสนอให้ประชาชน

๔. พิจารณากำหนดกรอบและแนวทางในการตรวจรายงาน การประชุมให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทยและรูปแบบของกฎหมาย

๕. ดำเนินการอื่นตามที่สภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติ

จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นนี้ คณะกรรมการการวิสามัญ บัญชีเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาร่าง รัฐธรรมนูญ ได้แต่งตั้งและมอบหมายให้คณะอนุกรรมการตรวจรายงาน การประชุม ดำเนินการพิจารณากำหนดกรอบและแนวทางในการตรวจ

รายงานการประชุมให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย และรูปแบบของกฎหมาย พร้อมทั้งดำเนินการอื่นตามที่สภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติ

ดังนั้นฝ่ายเลขานุการ โดยนางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจน์วนิช ผู้อำนวยการกลุ่มงานการพัฒนาการเมืองปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการอิสลามอินทิกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้มอบหมายให้ ตติฉนนางสาว ฉัญญรัตน์ ม่วงศิริ วิทยากร ๔ และนางสาวปิติกานต์ สอนดี วิทยากร ๔ ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการจะต้องปฏิบัติงานตามคำสั่งของคณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุม ในคณะกรรมการอิสลามอินทิกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม สภาร่างรัฐธรรมนูญ โดยมีขั้นตอนจัดการประชุมของคณะอนุกรรมการ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การรับมติหรือคำสั่งจากที่ประชุมเพื่อจัดทำหนังสือนัด หนังสือเชิญเข้าร่วมประชุม ระเบียบวาระการประชุม ใบเซ็นชื่อของคณะอนุกรรมการพร้อมใบเซ็นชื่อรับเบี้ยประชุม ใบเซ็นชื่อของผู้เข้าร่วมประชุม การรับเบี้ยประชุมจะต้องเขียนใบสัญญาการยืมเงินแนบไปกับหนังสือนัดและใบประกาศแต่งตั้ง แล้วจึงนำไปเบิกที่สำนักการคลังและงบประมาณ เพื่อนำมาจ่ายให้กับคณะอนุกรรมการ (กรณีที่อนุกรรมการมาไม่ครบก็หนึ่งจาก ๑๐ คน ถือว่าไม่ครบองค์ประชุม ฉะนั้นไม่สามารถจ่ายเบี้ยประชุมได้) การทำบันทึกการประชุม ทำสรุปการประชุม และการเตรียมเอกสารต่าง ๆ เพื่อที่จะใช้ในการประชุม อาทิ แบบบันทึกการแก้ไขรายงานการประชุม สภาร่างรัฐธรรมนูญ และทุกครั้ง ที่มีเอกสารที่เป็นหนังสือนัด และสรุปการประชุม

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการจะต้องทำการอัปเดตขึ้นเว็บไซต์ (Web site) เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้คณะอนุกรรมการ ประชาชน หรือบุคคลทั่วไปได้รับทราบ

ส่วนเอกสารที่เป็นต้นฉบับและเอกสารประกอบทั้งหมดที่ใช้ในการประชุมทุกครั้ง จะต้องนำเข้าระบบ e - Document คือการคัดลอกเอกสารทั้งหมดให้เป็นไฟล์ข้อมูลแล้วนำเข้าระบบ พร้อมทั้งสามารถนำกลับมาใช้ได้อีก (เป็นสำเนา) เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการค้นหาข้อมูล การจัดเก็บเอกสารที่ไม่สิ้นเปลืองพื้นที่ และงบประมาณในการจัดเก็บ ทั้งนี้ จะต้องนำต้นฉบับของเอกสารทั้งหมดส่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อจัดเก็บต่อไป

ในอดีตการตรวจรายงานการประชุมนั้น ทางคณะกรรมการที่รับผิดชอบได้นำรายงานไปตรวจมาก่อน แล้วจึงนำกลับเข้ามาพิจารณาแก้ไขให้เป็นไปตามความประสงค์ของคณะกรรมการที่รับผิดชอบนั้น ๆ โดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ชัดเจน จึงเป็นการทำงานที่ยากมากของสำนักรายงานการประชุมและขวเลข

แต่ปัจจุบันการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ได้มีหนังสือการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว และประธานคณะอนุกรรมการมีคำสั่ง ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการนำรายงานไปตรวจและฟังเทปก่อนเข้าที่ประชุม ซึ่งจากการฟังเทปกดังกล่าว จะต้องใช้เวลามากในการตรวจประมาณ ๑ ชั่วโมงต่อ ๑๕-๒๐ หน้าของรายงาน ปกติจะตรวจ ๑-๒ เล่มต่อสัปดาห์ แต่ในช่วงการแปรญัตติ

ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเริ่มตั้งแต่ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐ - ๓๐/๒๕๕๐ เป็นช่วงที่จะต้องตรวจรายงานการประชุมเป็น ๓-๕ เล่มต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นช่วงที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการต้องทำงานหนักที่สุดเท่าที่ปรากฏมา แต่ติดันกับนางสาวปิติกานต์ สอนดี เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการก็พยายามทำให้ดีที่สุด และได้ปรึกษากันในเรื่องการปฏิบัติงานว่าจะทำอย่างไรให้ งานออกมาสมบูรณ์ ถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว ไม่ให้เกิดความสับสน และ จะต้องตรวจรายงานการประชุมให้สอดคล้องกับหนังสือการตรวจรายงาน การประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๐ พร้อมทั้งลงข้อมูลการตรวจ ลงในแบบบันทึกการแก้ไขรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยมี ๔ แบบ ดังนี้

แบบบันทึกที่ ๑ การแก้ไขเกี่ยวกับคำทั่วไป

แบบบันทึกที่ ๒ การแก้ไขเกี่ยวกับจำนวน

แบบบันทึกที่ ๓ การแก้ไขเกี่ยวกับการทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศ

แบบบันทึกที่ ๔ การแก้ไขเกี่ยวกับชื่อบุคคล

๑. การแก้ไขเกี่ยวกับคำทั่วไป

แบบบันทึกเกี่ยวกับคำทั่วไปใช้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับมติชน พจนานุกรมอักษรย่อและคำย่อ ประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรีต่าง ๆ พจนานุกรมอังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน และอื่น ๆ

ส่วนการทับศัพท์เฉพาะทาง ได้แก่ ศัพท์นิติศาสตร์ ศัพท์รัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยีสารสนเทศ และอื่น ๆ จะใช้ตาม การทับศัพท์เฉพาะทางด้านนั้น ๆ นั้นเอง

การใช้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ อาทิ ไปยาลน้อย ไม้ยมก วรรณตอน วงเล็บ และอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น จรรยาภิบาล แก้วไขเป็น จรรยาภิบาล, คณะกรรมาธิการฯ แก้วไขเป็น คณะกรรมาธิการ เป็นต้น

คำวิสามานยนามที่เขียนผิดให้แก้ไขโดยการใช้ตามข้อความที่ ผู้อภิปรายได้กล่าว และใส่วงเล็บข้อความที่ถูกต้อง พร้อมทั้งปรับตัวอักษร เลียงด้วย ตัวอย่างเช่น ทิวห้องเนชั่น (เนชั่น)

๒. การแก้ไขเกี่ยวกับจำนวน

แบบบันทึกเกี่ยวกับจำนวนจะใช้จำนวนที่เป็นตัวเลขไทยทั้งสิ้น การเขียนจำนวนเป็นลำดับที่ และมีลักษณะนามรองรับจะบันทึกเป็น ตัวเลขไทย ในกรณีที่ไม่มีลักษณะนามรองรับหรือสำนวนและข้อความทาง กฎหมาย อาทิ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง ให้บันทึกเป็นตัวอักษรทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น ประมาณสองสามคนหรือสิบกว่าคน (เป็นสำนวน), ตาม มาตรา ๑๙๙ วรรคสอง

๓. การแก้ไขเกี่ยวกับการทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศ

แบบบันทึกเกี่ยวกับการทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศ ใช้ทับศัพท์ เป็นอักษรไทย โดยใช้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หลักเกณฑ์

การทับศัพท์ภาษาอังกฤษของราชบัณฑิตยสถาน เว็บไซต์ของ
ราชบัณฑิตยสถาน (<http://www.royin.go.th>) เป็นต้น
ตัวอย่างเช่น ทีไอทีวี (TITV - Thailand Independent Television), คอน
เท็กซ์ (Context)

๔. การแก้ไขเกี่ยวกับชื่อบุคคล

แบบบันทึกเกี่ยวกับชื่อบุคคล โดยจะมีการแก้ไขให้ถูกต้องตาม
ตำแหน่งทางวิชาการให้ตามความประสงค์ของผู้อภิปราย หากผู้อภิปราย
เรียกชื่อไม่ถูกต้องตามยศ ฐานันดรศักดิ์ ราชทินนาม หรือตำแหน่งทาง
วิชาการที่เป็นจริง จะต้องแก้ไขรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ตามเกณฑ์ที่กำหนด ตัวอย่างเช่น องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แก้ไข
เป็น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, ศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง แก้ไข
เป็น รองศาสตราจารย์เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง

จากการบันทึกตามแบบบันทึกการแก้ไข ทั้ง ๔ แบบนั้น ก่อน
ที่จะเสร็จสิ้นนั้น เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการได้มีการถกกันในแต่ละแบบบันทึก
เพราะบางครั้งเกิดความไม่แน่ใจว่า ใช่หรือไม่ บางครั้งต้องนำ
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ดิกชันนารี และค้นหาข้อมูลทางเว็บไซต์
เพื่อที่จะบันทึกลงแบบบันทึกการแก้ไขรายงานการประชุมสภาร่าง
รัฐธรรมนูญทุกครั้ง เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้วจะนำข้อมูลดังกล่าวส่งให้
เลขานุการประจำคณะอนุกรรมการตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อความถูกต้อง
และนำเอกสารดังกล่าวเข้าที่ประชุมคณะอนุกรรมการและที่ประชุม
คณะกรรมการตามลำดับ ซึ่งประธานคณะอนุกรรมการได้มีคำสั่งให้

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอหรือพรีเซนต์ (Present) แบบบันทึกการ
แก้ไขต่าง ๆ ในที่ประชุมคณะอนุกรรมการ และคณะกรรมการตาม
ลำดับ เมื่อมีมติรับรองพร้อมทั้งลงนามรับรอง ก็เป็นอันเสร็จสิ้นขั้นตอน
การทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการตรวจรายงาน
การประชุม

จากการทำงานดังกล่าวข้างต้นนั้น ดิฉันได้รับประสบการณ์
เพิ่มมากขึ้น ในการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็น
บทความแรกของดิฉัน

สุดท้ายนี้ ถ้ามีข้อผิดพลาดประการใดขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

- ประวัติ** : นางสาวรัชฎ์รัตน์ ม่วงศิริ
- การศึกษา** : บริหารธุรกิจบัณฑิต (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ) วิทยาลัยเทคโนโลยีธนบุรี
: บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารบุคคล) มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
- การรับราชการ** : ตำแหน่ง วิทยากร ๔ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๘
กลุ่มงานคณะกรรมการการพลังงาน
สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การตรวจรายงานการประชุม : อีกหนึ่งบทบาทในการปฏิบัติงานของฝ่ายเลขานุการ

ปิติกันต์ สอนดี

กลุ่มงานคณะกรรมการพัฒนาการเมือง สำนักกรรมการ ๓
ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุม
ในคณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญถือเป็นหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ของชาติ ในการนำไปศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา การทำวิจัย การค้นหาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ อีกทั้งการตีความกฎหมายด้วย ดังนั้น การเผยแพร่รายงานการประชุมต่อสาธารณชนจึงมีความจำเป็นต้องตรวจสอบให้มีความถูกต้อง และตรงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในการประชุมสภาให้มากที่สุด สภาร่างรัฐธรรมนูญจึงได้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุมขึ้น โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงาน ดังนี้

๑. พิจารณาวางกรอบ รูปแบบ และแนวทางในการจัดทำบัณฑิตเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญ และรูปแบบในการนำเสนอเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเผยแพร่บัณฑิตเจตนารมณ์ให้กับประชาชน และหน่วยงานของรัฐได้รับทราบและนำเสนอ ต่อคณะกรรมการกร่างรัฐธรรมนูญและสภาร่างรัฐธรรมนูญ

๒. พิจารณากำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในการจัดทำจดหมายเหตุเพื่อให้การดำเนินการจัดทำจดหมายเหตุเกี่ยวกับความเป็นมาของรัฐธรรมนูญและขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดทำรัฐธรรมนูญเป็นไปอย่างถูกต้องครบถ้วนตามหลักวิชาการในการจัดทำจดหมายเหตุ

๓. พิจารณารูปแบบและวิธีการในการนำเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลบันทึกเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญเพื่อนำเสนอให้ประชาชน

๔. พิจารณากำหนดกรอบและแนวทางในการตรวจรายงานการประชุมให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทยและรูปแบบของกฎหมาย

๕. ดำเนินการอื่นตามที่สภาร่างรัฐธรรมนูญมีมติ

จากภารกิจของคณะกรรมการในข้อ ๔ คณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุมจึงมีมติตั้งคณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุมขึ้น เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๐ โดยมีหน้าที่ตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญตามหลักภาษาไทย และรูปแบบของกฎหมาย แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะอนุกรรมการได้เริ่มปฏิบัติการได้ตามที่ได้รับมอบหมายครั้งแรก โดยได้มีการประชุมคณะกรรมการเป็นครั้งแรกเมื่อวันจันทร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และได้ยึดนโยบายของนายเดโช สวานานนท์ ประธานคณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุและตรวจรายงานการประชุม ที่มีดำริให้จัดทำหลักเกณฑ์การตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้น เพื่อ

ใช้เป็นแนวทางในการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ในระยะแรกที่คณะอนุกรรมการได้เริ่มตรวจรายงานการประชุมนั้นพบว่ามีปัญหาได้แย้งในการตีความเกี่ยวกับคำต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในรายงานการประชุมเนื่องจากอนุกรรมการแต่ละท่านต่างก็เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา โดยแต่ละท่านจะมีมุมมองในประเด็นเดียวกันนั้นแตกต่างกันออกไป และมีเหตุผลสนับสนุนความคิดเห็นที่น่าเชื่อถือทั้งสิ้น แต่ในที่สุดก็สามารถหาข้อยุติร่วมกันได้ โดยประเด็นโต้แย้งและข้อยุติที่ได้จึงเป็นที่มาของหลักเกณฑ์ในการตรวจและเผยแพร่รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ นี้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ ในการตรวจและเผยแพร่รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ยังได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการประจำคณะที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรายงานการประชุม ซึ่งบทบาทหน้าที่ฝ่ายเลขานุการในการปฏิบัติงานที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานนั้น พอจะจำแนกให้เห็นในส่วนที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้

๑. การเตรียมข้อมูลและเอกสารประกอบการพิจารณา โดยการสืบค้นข้อมูล ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของคณะอนุกรรมการ ซึ่งในขั้นต้นก่อนที่จะมีการประชุมคณะอนุกรรมการ ครั้งแรกนั้น ฝ่ายเลขานุการต้องสืบค้น และเตรียมข้อมูลที่จะอำนวยความสะดวกแก่คณะอนุกรรมการให้สามารถปฏิบัติงานได้สะดวก รวดเร็ว มากยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการสอบถามการดำเนินงานที่ผ่านมาของคณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม สภาผู้แทนราษฎร งานเขียนเกี่ยว

กับการประชุมสภาและการทำรายงานการประชุมสภา รวมทั้งแบบฟอร์ม การพิมพ์รายงานการประชุมสภาจากสำนักรายงานการประชุมและหมายเลข เพื่อให้ทราบรูปแบบในการพิมพ์รายงานการประชุมสภา ซึ่งข้อมูลที่ได้มานั้นถือว่ามีความประโยชน์ต่อการดำเนินงานและสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการการได้ดีในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพียงแนวทางการปฏิบัติงานสืบทอดกันมา แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การตรวจรายงานการประชุมที่ชัดเจน จึงเป็นเหตุผลหนึ่งของการจัดทำยุทธศาสตร์การตรวจและเผยแพร่รายงานการประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญขึ้น

๒. การจัดหาหนังสือ และแหล่งอ้างอิงประกอบการตรวจรายงานการประชุม ในการตรวจรายงานการประชุม เครื่องมือในการปฏิบัติงานที่สำคัญที่ต้องจัดหาเพื่อให้การตรวจรายงานการประชุมมีประสิทธิภาพ ถูกต้องในเรื่องการสะกด การทับศัพท์และหลักภาษาไทย หนังสืออ้างอิงที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ตลอดระยะเวลาการตรวจรายงานการประชุม คือ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน และเว็บไซต์ของราชบัณฑิตยสถาน (www.royin.go.th) ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย เช่น หลักเกณฑ์การทับศัพท์ การเขียนคำย่อ ชื่อประเทศเมืองหลวง และอื่น ๆ และนอกจากนี้ฝ่ายเลขานุการต้องขอขอบพระคุณผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการตรวจรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้ให้การสนับสนุนภารกิจของคณะกรรมการการ โดยให้ความอนุเคราะห์พจนานุกรม และหนังสือ อื่น ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการตรวจรายงานการประชุม ทำให้การตรวจรายงานการประชุมเป็นไปโดยสะดวกและมีความถูกต้อง

๓. การจัดทำแผนปฏิบัติการและกรอบระยะเวลาในการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ ตามมติที่ประชุมและนโยบายของประธานคณะอนุกรรมการ ฝ่ายเลขานุการจะต้องจัดทำเป็นร่างแผนปฏิบัติการขึ้น เพื่อให้คณะอนุกรรมการพิจารณาและนำเสนอคณะอนุกรรมการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ จัดทำงบประมาณ โดยคณะอนุกรรมการมีโครงการที่จะดำเนินงานทั้งหมด ๒ โครงการ คือโครงการจัดทำคู่มือการตรวจรายงานการประชุมสภาว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ และโครงการเผยแพร่รายงานการประชุมสภา ว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ผ่านการรับรองจากสภาว่ารัฐธรรมนูญ

๔. การสรุปข้อโต้แย้งและความเห็นที่เกิดขึ้นจากการตรวจรายงานการประชุมแต่ละครั้ง จัดทำเป็นข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการลงบันทึกการประชุมเพื่อให้อนุกรรมการใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการรวบรวมเพื่อจัดทำเป็นหลักเกณฑ์การตรวจและเผยแพร่รายงานการประชุมสภาว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ และในส่วนที่เพิ่มเติม

๕. การตรวจรายงานการประชุมสภาว่ารัฐธรรมนูญ ถือเป็นบทบาทหน้าที่อันยิ่งใหญ่ของฝ่ายเลขานุการ การปฏิบัติงานดังกล่าวนี้มองผิวเผินแล้วจะเป็นงานสบาย ๆ ง่าย ๆ ไม่ยุ่งยาก แค่อ่านรายงานแล้วหาคำผิดคำถูก แต่เมื่อได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การตรวจรายงานการประชุมขึ้นนั้น ในช่วงแรกของการตรวจรายงานการประชุม จะพบกับความยุ่งยากในการตรวจ การวิเคราะห์ความถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ ซึ่งฝ่ายเลขานุการต้องปรึกษาหารือ ให้เหตุผลและหาข้อสรุปร่วมกัน เพื่อให้สามารถตอบคำถามได้ว่าเหตุใดจึงตรวจแก้ไขในลักษณะนั้น ๆ

ขั้นตอนการตรวจรายงานการประชุมในส่วนของผู้เลขานุการ มี
ขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

๕.๑ การรับรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญจาก
สำนักรายงานการประชุมและขอเลข

๕.๒ การตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ
ตั้งแต่หน้าแรกถึงหน้าสุดท้าย ก่อนการประชุมแต่ละครั้งให้ถูกต้องตาม
หลักเกณฑ์การตรวจและเผยแพร่รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
๒๕๕๐ โดยในแต่ละครั้งผู้เลขานุการจะอ่านรายงานการประชุมควบคู่
กับการฟังเทปบันทึกเสียงรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อ
ป้องกันปัญหาความสงสัยในประโยคบางประโยคที่อ่านแล้วไม่ชัดเจน เพื่อ
ให้ทราบว่ามีผู้อภิปรายกล่าวถึงประโยคนั้น ๆ จริงหรือไม่ ซึ่งเป็นการตรวจ
สอบความถูกต้องอีกขั้นหนึ่ง หลังจากนั้นจึงจัดรายละเอียดการตรวจแก้ไข
ลงในแบบบันทึกการขอแก้ไขรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญตาม
ที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบบันทึกการขอแก้ไขรายงานการประชุมสภาร่าง
รัฐธรรมนูญ มีด้วยกัน ๔ แบบ ได้แก่ แบบบันทึกการแก้ไขเกี่ยวกับคำทั่วไป
แบบบันทึกการแก้ไขเกี่ยวกับจำนวน แบบบันทึกการแก้ไขเกี่ยวกับการทับ
ศัพท์คำภาษาต่างประเทศ และแบบบันทึกการแก้ไขเกี่ยวกับชื่อบุคคล โดย
การตรวจแก้ไขรายงานการประชุมในแบบบันทึกทั้ง ๔ แบบนั้น มี
แนวทางการปฏิบัติดังนี้

แบบที่ ๑ การแก้ไขเกี่ยวกับคำทั่วไป การแก้ไขคำทั่วไปนี้ จะ
แก้ไขในส่วนของตัวเอง การันต์ การวรรคตอน การพิมพ์ผิด ตกหล่น
เครื่องหมายต่าง ๆ เช่น ไม่ยมก ไปยาล และกรณีที่เจ้าหน้าที่สำนัก

รายงานการประชุมและตัวเลขพิมพ์ผิดหรือเกินไปกว่าที่ผู้อภิปรายกล่าวไว้

แบบที่ ๒ การแก้ไขเกี่ยวกับจำนวน ในช่วงแรกของการตรวจจะเกิดข้อสงสัยในการแก้ไขมากที่สุด เนื่องจากต้องตีความรายงานการประชุมกับหลักเกณฑ์การตรวจรายงานการประชุมที่กำหนดไว้ให้ถูกต้องตรงกันมากที่สุด เช่น จำนวนที่มีลักษณะนามรองรับให้เขียนเป็นตัวเลข จำนวนที่ไม่มีลักษณะนามรองรับเขียนเป็นตัวหนังสือ จำนวนอยู่หลังลำดับที่ ก็ให้แก้ไขเป็นตัวเลขทั้งหมด รวมทั้งการเขียนเกี่ยวกับจำนวนในมาตราของกฎหมาย ซึ่งก็ใช้เป็นตัวเลข รวมทั้งอนุมาตราต่าง ๆ จะใช้วงเล็บตัวเลขอนุมาตรา นั้น ๆ ซึ่งกฎเกณฑ์เกี่ยวกับตัวเลขนี้ ในการตรวจแก้ไขในระยะแรก ๆ ค่อนข้างสับสน จึงต้องจดจำหลักเกณฑ์ให้แม่นยำ เพื่อให้สามารถแยกแยะได้ถูกต้อง ต่อมาระยะหลังได้มีหลักเกณฑ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการกล่าวถึงจำนวนในลักษณะที่มองว่าเป็นสำนวน อาทิ มีคำว่ากว่าสองพันคนจะใช้เป็นตัวหนังสือทั้งหมด แม้ว่าจะมีลักษณะนามรองรับ แต่ให้ใช้เป็นตัวหนังสือทั้งหมด นอกจากนี้ ยังต้องแยกแยะว่าหากมีคำว่าประมาณตามด้วยจำนวนและมีลักษณะนามรองรับ ก็ให้ใช้เป็นตัวเลข รวมทั้งจำนวนที่ไม่มีลักษณะนามรองรับแต่เป็นจำนวนที่ชัดเจนและพิจารณาแล้วว่าไม่ใช่สำนวนก็ให้ลงเป็นตัวเลข ซึ่งขณะตรวจรายงานการประชุมบางครั้งฝ่ายเลขานุการเองยังสับสนและประสบกับปัญหา ความยุ่งยากในการตรวจค่อนข้างมาก อีกทั้งต้องพยายามแยกแยะวิเคราะห์และตีความให้ออกว่าจำนวนนั้นเป็นสำนวนหรือไม่

แบบที่ ๓ การแก้ไขเกี่ยวกับการทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศ

การตรวจแก้ไขเกี่ยวกับการทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศ ถือได้ว่าเป็นการตรวจแก้ไขที่ค่อนข้างยุ่งยากมากที่สุด ในแบบที่กำหนดไว้ ทั้งหมด ๔ แบบด้วยกัน เนื่องจากศัพท์ภาษาต่างประเทศมิใช่มีเพียงภาษาอังกฤษเท่านั้น แต่ในการอธิบายมีการกล่าวถึงศัพท์ภาษาบาลี สันสกฤต ภาษาฝรั่งเศส ซึ่งการทับศัพท์ภาษาเหล่านี้จำเป็นต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์การทับศัพท์ต่าง ๆ และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอย่างแท้จริง ซึ่งบางครั้งฝ่ายเลขานุการก็ยังไม่มั่นใจว่า การทับศัพท์นั้นจะมีความถูกต้องเพียงใด แต่ก็พยายามให้ตรงกับหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานมากที่สุด ในบางครั้งเมื่อไม่มั่นใจว่าถูกหรือผิดจะใช้วิธีการเข้าไปในเว็บบอร์ดของราชบัณฑิตยสถาน และฝากคำที่ต้องการให้ทับศัพท์ไว้ ซึ่งในเว็บบอร์ดนี้จะมีผู้รู้ด้านภาษา เป็นผู้ตอบให้ ซึ่งจะเป็นการย้ำความถูกต้องอีกชั้นหนึ่ง

สิ่งที่ฝ่ายเลขานุการต้องค้นหาอีกประการหนึ่งคือคำภาษาอังกฤษที่เป็นคำย่อ อาทิ EIA, FBI, UBC, TITV เป็นต้น โดยฝ่ายเลขานุการต้องวงเล็บคำเต็มไว้ท้ายคำย่อเหล่านี้ ซึ่งศัพท์บางคำก็แทบไม่เคยได้ยินมาก่อน ศัพท์บางคำเคยได้ยินอยู่บ่อย ๆ แต่ก็ไม่มั่นใจว่าคำเต็มคืออะไร จึงต้องพยายามค้นหาคำเต็มให้พบ ซึ่งในการค้นหาส่วนนี้จะใช้วิธีสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต โดยเข้าไปที่ตัวสืบค้น (Search engine) โดยส่วนใหญ่แล้วจะเข้าไปค้นในเว็บไซด์ Google (www.google.co.th) พิมพ์คำที่ต้องการ ก็จะมีปรากฏข้อมูลของคำที่ต้องการค้น หลังจากนั้นจึงเลือกจากเว็บไซด์ที่มีความน่าเชื่อถือ ก็จะได้ข้อมูลที่ต้องการ นอกจากนี้ ยังมีการอธิบายถึงคำวิสามานยนาม ซึ่งเป็นคำเฉพาะ เช่น ชื่อจังหวัด ชื่อประเทศ หรือ

แม้แต่คำพูดของนักวิชาการที่ต่อมากลายเป็นทฤษฎีทางการเมือง เช่น Lord Acton ที่กล่าวว่า "Power tends to corrupt, and absolute power corrupt absolutely" ผู้อภิปรายได้กล่าวถึงประโยคนี้อีกหลายครั้ง บางท่านกล่าวผิดเพี้ยนหรือตกหล่นไป หรือหากสำนักรายงานการประชุม และตัวเลขถอดความไม่ถูกต้อง ก็ต้องตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องด้วย โดยจะเน้นตรวจสอบจากเว็บไซต์วิกิพีเดีย (Wikipedia- www.wikipedia.org) เป็นหลัก ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการสารานุกรมที่รวบรวมข้อมูลจากทั่วโลกในเรื่องต่าง ๆ ฟรี เมื่อค้นเจอคำที่ถูกต้องแล้วจะใส่วงเล็บคำที่ถูกเป็นตัวอย่างไว้ท้ายคำนั้น ๆ ด้วย

แบบที่ ๔ การแก้ไขเกี่ยวกับชื่อบุคคล ในการตรวจแก้ไขเกี่ยวกับชื่อบุคคลนี้ ฝ่ายเลขานุการต้องตรวจสอบความถูกต้องของชื่อในลำดับแรกคือชื่อของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทั้ง ๑๐๐ คน ให้ถูกต้อง โดยพิจารณาจากประกาศแต่งตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญในราชกิจจานุเบกษา และถัดมาคือชื่อบุคคลจากเนื้อหาในรายงานการประชุม ซึ่งประกอบไปด้วยชื่อบุคคลที่กล่าวถึงในการอภิปราย คือชื่อของกรรมการสิทธิฯ ชุดต่าง ๆ หรือแม้แต่ว่าชื่อคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นมาใหม่ เช่น คณะกรรมการวิสามัญประจำจังหวัด ๗๖ จังหวัด ในการตรวจสอบความถูกต้องนั้นต้องใช้เวลาในการค้นหาชื่อที่ถูกต้องจากแหล่งต่าง ๆ และจากเจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมาธิการนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ในการตรวจครั้งต่อ ๆ ไป ต้องสามารถจดจำรายชื่อของสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญทุกท่านให้ได้อย่างแม่นยำ เพื่อให้การตรวจรายงานการประชุมมีความรวดเร็วและต่อเนื่องโดยไม่ต้องกลับไปเปิดดูในประกาศอีกครั้ง

๕.๓ การนำเสนอการตรวจแก้ไขรายงานการประชุม สภาร่างรัฐธรรมนูญในคณะอนุกรรมการและคณะกรรมการเพื่อ พิจารณาให้ความเห็นชอบ

เมื่อตรวจแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้วทั้ง ๔ แบบแล้วฝ่ายเลขานุการจะ จัดพิมพ์แล้วส่งให้เลขานุการคณะอนุกรรมการตรวจอีกชั้นหนึ่ง ก่อนที่ จะนำเสนอประเด็นการแก้ไขต่อคณะอนุกรรมการในการประชุมแต่ละครั้ง โดยนำเสนอตั้งแต่หน้าแรกที่มีการแก้ไขจนถึงหน้าสุดท้ายตามแบบบันทึก การขอแก้ไขรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญทั้ง ๔ แบบ พร้อม เหตุผลในการแก้ไข เมื่อคณะอนุกรรมการได้พิจารณา และมีมติให้มีการแก้ไขเช่นใดแล้ว ฝ่ายเลขานุการก็จะดำเนินการนำกลับไปแก้ไขให้ถูก ต้องตามมติที่ประชุม จากนั้นจะนำเสนอต่อไปยังคณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จุดหมายเหตุและตรวจรายงานการประชุม พิจารณาให้ความเห็นชอบและลงนามรับรอง ในบางครั้งอาจมีการแก้ไข เพิ่มเติม ซึ่งฝ่ายเลขานุการต้องนำกลับมาแก้ไขตามมติของคณะกรรมการ และนำส่งให้กับสำนักรายงานการประชุมและชวเลข นำกลับไปแก้ไขและ นำบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อรับรอง รายงานการประชุมอีกครั้งก่อนจะนำเผยแพร่

๕.๔ การส่งรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้ สภาร่างรัฐธรรมนูญรับรองรายงานการประชุม มีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้ ลำดับแรกจะรวบรวมรายงานการประชุมทุกชุดที่นำมาตรวจ แก้ไขจากสำนักรายงานการประชุมและชวเลข พร้อมแทรกบันทึกการแก้ไข ทั้ง ๔ แบบที่คณะกรรมการให้การรับรองลงในรายงานการประชุมทุกชุด

และใบลงนามรับรองในการประชุมพิจารณาตรวจรายงานการประชุมแต่ละครั้ง ลำดับต่อมาทำหนังสือราชการถึงประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญโดยประธานคณะกรรมการเป็นผู้ลงนามส่งรายงานการประชุมให้สภาร่างรัฐธรรมนูญพิจารณารับรองอีกครั้ง และนำหนังสือไปส่งที่งานสารบรรณของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ส่วนตัวเล่มรายงานพร้อมบันทึกการขอแก้ไขและใบลงนามรับรองการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญในแต่ละครั้งนั้นจะส่งให้กับกลุ่มงานตรวจรายงานสำนักรายงานการประชุมและชวเลข เพื่อให้แก้ไขตามมติของคณะกรรมการต่อไป

การปฏิบัติงานของฝ่ายเลขานุการตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ทำให้รายงานการประชุมผ่านการรับรองจากสภาร่างรัฐธรรมนูญ และสามารถนำออกเผยแพร่แก่สาธารณชนได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นการลดภาระกิจของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุม ทำให้การตรวจรายงานแต่ละครั้งดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและต่อเนื่อง ไม่มีสะดุดหรือหยุดชะงัก เนื่องจากฝ่ายเลขานุการจะต้องตรวจแก้ไขมาล่วงหน้าก่อนการประชุมทุกครั้ง ซึ่งการประชุมบางครั้งฝ่ายเลขานุการต้องตรวจแก้ไขรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญถึงสี่ห้าครั้งด้วยกัน จากนั้นตอนในการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญนี้ เป็นที่เชื่อได้ว่ารายงานการประชุมสภาร่าง

รัฐธรรมนูญที่ผ่านการตรวจแก้ไขแล้ว เป็นรายงานที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ เนื่องจากผ่านลำดับขั้นตอนการตรวจแก้ไขหลายขั้นด้วยกัน ตั้งแต่ฝ่ายเลขานุการ เลขานุการคณะอนุกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะกรรมการ และขั้นสุดท้ายคือสภาร่างรัฐธรรมนูญ จึงมั่นใจได้ว่า รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญจะเป็นรายงานที่แสดงให้เห็นถึงความ เป็นจริงที่เกิดขึ้นในการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญตั้งแต่การประชุม ครั้งแรกจนถึงครั้งสุดท้าย มีความถูกต้อง ครบถ้วน สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการอ้างอิง การศึกษาค้นคว้าวิจัยตามวัตถุประสงค์ของผู้สนใจได้อย่างดียิ่ง

- ประวัติ : นางสาวปิติกานต์ สอนดี
- การศึกษา : ศิลปศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
: ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการ
ประเมินโครงการ สถาบันราชภัฏสุรินทร์
: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- การรับราชการ : ตำแหน่ง วิทยากร ๔ วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๘
กลุ่มงานคณะกรรมการพัฒนาการเมือง
สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการสภา
ผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด
ที่ ๑๙๙๕ / ๕๕๕๐

สภาร่างรัฐธรรมนูญ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต
กทม. ๑๐๑๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขออนุญาตนำหลักเกณฑ์การใช้ภาษาของราชบัณฑิตยสถานมาประกอบการจัดทำหนังสือ
การตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐

เรียน นายกราชบัณฑิตยสถาน

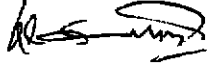
ด้วยคณะกรรมการวิสามัญวันทิกงคนารมภ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม
สภาร่างรัฐธรรมนูญ มีข่ามางหน้าทีในการพิจารณากำหนดกรอบและแนวทางในการตรวจรายงาน
การประชุมให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทยและรูปแบบของกฎหมาย คณะกรรมาธิการจึงมีมติจัดทำ
หนังสือการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเมื่อหาประกอบด้วยหลักเกณฑ์
การตรวจและเผยแพร่รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ หลักเกณฑ์การใช้ภาษาของ
ราชบัณฑิตยสถาน และบทความที่เกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าหลักเกณฑ์การใช้ภาษา
ของราชบัณฑิตยสถานมีความสำคัญและจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ คณะกรรมาธิการจึงประสงค์ขออนุญาต
นำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาประกอบเป็นเนื้อหาในหนังสือการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยขอเป็นไฟล์ข้อมูล ดังนี้

๑. หลักเกณฑ์การทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศ
๒. หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ
๓. หลักเกณฑ์การเว้นวรรค

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการมอบหมายให้นางสาวธัญญรัตน์ ม่วงศิริ วิทยากร ๔ และ
นางสาวปิติกานต์ สอนดี วิทยากร ๔ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๘๘๘ เป็นผู้ประสานงาน
ในครั้งนี

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา ผลเป็นประการใดโปรดแจ้งให้คณะกรรมการทราบด้วย
จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายเค โส สวานานนท์)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตกเจตนาฉบับ
จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๘๘

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๘๕

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
 สำนักกรรม เขตที่ ๓
 ชั้นที่ 1301 / 50
 วันที่ 5 / 5.ค. / 50
 ส่งกลุ่มงาน.....ดำเนินการ

ที่ รท ๐๐๐๔ / ๑๕๕๕

ราชบัณฑิตยสถาน
 สนามเสือป่า เขตดุสิต
 กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

สิงหาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การนำหลักเกณฑ์การใช้ภาษาของราชบัณฑิตยสถานมาประกอบกำรจัดทำหนังสือตรวจ
 รายงานการประชุมสภาว่่างรัฐธรรมนุญ พ.ศ. ๒๕๕๐

เรียน ประธานคณะกรรมการวิสามัญวุฒันที่กเจตนาารณ จตทนายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม
 อ่างถึง หนังสือสภาว่่างรัฐธรรมนุญ ที่ ๐๙๙๘/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ตามที่หนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการวิสามัญวุฒันที่กเจตนาารณ จตทนายเหตุ และตรวจ
 รายงานการประชุม สภาว่่างรัฐธรรมนุญ มีความประสงค์ขออนุญาตนำหลักเกณฑ์การใช้ภาษาของ
 ราชบัณฑิตยสถานมาประกอบเป็นเนื้อหาในหนังสือการตรวจรายงานการประชุมสภาว่่างรัฐธรรมนุญ
 พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยขอเป็นไฟล์ข้อมูล จำนวน ๓ ไฟล์ คือ หลักเกณฑ์การทับศัพท์คำภาษาต่างประเทศ
 หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ หลักเกณฑ์การเว้นวรรค ความทราบแล้วนี้

ราชบัณฑิตยสถานพิจารณาแล้วอนุญาตให้นำหลักเกณฑ์การใช้ภาษาของราชบัณฑิตยสถาน
 มาประกอบเป็นเนื้อหาในหนังสือดังกล่าวได้ ส่วนการข้อมูลที่เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถใช้ได้จาก
 ข้อมูลที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของราชบัณฑิตยสถาน ที่ www.royin.go.th ได้โดยไม่ต้องขอเป็นไฟล์ข้อมูล
 จึงเวียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถือ

(นางจันทนา พันสุพัก)

เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน

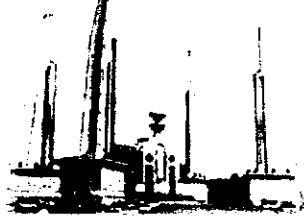
กองศิลปกรรม

โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ คือ ๑๐๐๕

โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๕

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ tpub@royin.go.th

ภาคผนวก ก

หลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน

ที่ใช้ในการตรวจรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๕๐

หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

๑. สระ ให้ถอดตามการออกเสียงในพจนานุกรมภาษาอังกฤษ โดยเทียบเสียงสระภาษาไทยตามตารางเทียบเสียงสระภาษาอังกฤษ

๒. พยัญชนะ ให้ถอดเป็นพยัญชนะภาษาไทยตามหลักเกณฑ์ ในตารางเทียบพยัญชนะภาษาอังกฤษ

๓. การใช้เครื่องหมายทัณฑฆาต

๓.๑ พยัญชนะตัวที่ไม่ออกเสียงในภาษาไทย ให้ใส่ เครื่องหมายทัณฑฆาตกำกับไว้ เช่น

horn = ฮอร์น

Windsor = วินด์เซอร์

๓.๒ คำหรือพยางค์ที่ตัวสะกดมีพยัญชนะตามมาหลายตัว ให้ใส่เครื่องหมายทัณฑฆาต ไว้บนพยัญชนะที่ไม่ออกเสียงตัวสุดท้ายแต่ เพียงแห่งเดียว เช่น

Okhotsk = โอค็อดสค์

Barents = แบเร็นดส์

๓.๓ คำหรือพยางค์ที่มีพยัญชนะไม่ออกเสียงอยู่หน้าตัวสะกด ที่ยังมีพยัญชนะตามหลังมาอีก ให้ตัดพยัญชนะที่อยู่หน้าตัวสะกดออก และใส่เครื่องหมายทัณฑฆาตไว้บนพยัญชนะตัวสุดท้าย เช่น

world = เวิลด์

quartz = ควอตซ์

Johns = จอนส์

first = เฟิสต์

๔. การใช้ไม่ได้คู่ ควรใช้ในกรณีต่อไปนี้

๔.๑ เพื่อให้เห็นแตกต่างจากคำไทย เช่น

log = ล็อก

๔.๒ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านแยกพยางค์ได้ถูกต้อง เช่น

Okhotsk = โอค็อตสค์

๕. การใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ การเขียนคำทับศัพท์ ไม่ต้องใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ ยกเว้นในกรณีที่คำนั้นมีเสียงซ้ำกับคำไทย จนทำให้เกิดความสับสน อาจใส่เครื่องหมายวรรณยุกต์ได้ เช่น

coke = โค้ก

coma = โคม่า

๖. พยัญชนะซ้อน (double letter) คำที่มีพยัญชนะซ้อนเป็นตัวสะกด ถ้าเป็นศัพท์ทั่วไปให้ตัดออกตัวหนึ่ง เช่น

football = ฟุตบอล

แต่ถ้าเป็นศัพท์ทางวิชาการหรือวิสามานยนามให้เก็บไว้ทั้ง ๒ ตัว โดยใส่เครื่องหมายทัณฑฆาตไว้ที่ตัวท้าย เช่น

cell = เซลล์

James Watt = เจมส์ วัตต์

ถ้าพยัญชนะซ้อนอยู่กลางศัพท์ให้ถือว่า พยัญชนะซ้อนตัวแรกเป็นตัวสะกดของพยางค์หน้า และพยัญชนะซ้อนตัวหลังเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ต่อไป ฉะนั้น การใช้พยัญชนะตัวสะกดและพยัญชนะต้น จะต่างกันตามหลักเกณฑ์การเทียบพยัญชนะในตารางข้างท้าย เช่น

pattern = แพตเทิร์น

Missouri = มิสซูรี

broccoli = บรอกโคลี

๗. คำที่ตัวสะกดของพยางค์หน้าออกเสียงเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ตัวต่อไปด้วย ให้ถือหลักเกณฑ์ดังนี้

๗.๑ ถ้าสระของพยางค์หน้าเป็นเสียงสระอะ ซึ่งเมื่อทับศัพท์ต้องใช้รูปไม้หันอากาศ ให้ซ้อนพยัญชนะตัวสะกดของพยางค์หน้าเข้าอีกตัวหนึ่งเพื่อเป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ต่อไป เช่น

couple = คัปเปิล

double = ดับเบิล

๗.๒ ถ้าสระของพยางค์หน้าเป็นสระอื่นที่ไม่ใช่สระอะ ให้ทับศัพท์ตามรูปพยัญชนะภาษาอังกฤษโดยไม่ต้องซ้อนพยัญชนะ เช่น

California = แคลิฟอร์เนีย

general = เจเนอรัล

๗.๓ ถ้าเป็นคำที่เกิดจากการเติมปัจจัย เช่น -er, -ing, -ic, -y และการทับศัพท์ตามรูปพยางค์ของภาษาอังกฤษดังข้อ ๗.๒ อาจทำให้ออกเสียงผิดไปจากภาษาเดิมมาก ให้ซ้อนพยางค์ตัวสะกดของพยางค์ต้นอีกหนึ่ง เพื่อให้เห็นเค้าคำเดิม เช่น

sweater = สเวตเตอร์

booking = บุกกิง

Snoopy = สนูปปี้

๘. คำประสมที่มีเครื่องหมายยัติภังค์ (hyphen) ให้ทับศัพท์โดยเขียนติดต่อกันไป เช่น

cross-stitch = ครอสสติตซ์

ยกเว้นในกรณีที่เป็นศัพท์ทางวิชาการหรือวิสามานยนาม เช่น

cobalt-60 = โคบอลต์-๖๐

McGraw-Hill = แมกกรอว์-ฮิลล์

๙. คำประสมซึ่งในภาษาอังกฤษเขียนแยกกัน เมื่อทับศัพท์ให้เขียนติดกันไป ไม่ต้องแยกคำตามภาษาเดิม เช่น

calcium carbonate = แคลเซียมคาร์บอเนต

night club = ไนท์คลับ

New Guinea = นิวกินี

๑๐. คำคุณศัพท์ที่มาจากคำนาม ซึ่งมีปัญหาว่าจะทับศัพท์ในรูปคำนามหรือคำคุณศัพท์นั้น ให้ถือหลักเกณฑ์ดังนี้

๑๐.๑ ถ้าคำคุณศัพท์นั้นมีความหมายเหมือนคำนาม หรือหมายความว่า “เป็นของ” หรือ “เป็นเรื่องของ” คำนามนั้น ให้ทับศัพท์

ในรูปค่านาม เช่น

hyperbolic curve = ส่วนโค้งไฮเพอร์โบลา

electronic charge = ประจุอิเล็กตรอน

focal length = ความยาวโฟกัส

๑๐.๒ ถ้าคำคุณศัพท์นั้นมีความหมายว่า “เกี่ยวข้องกับ” หรือ “เกี่ยวเนื่องจาก” คำนามนั้น ให้ทับศัพท์ในรูปค่านามโดยใช้คำประกอบ เิง แบบ อย่าง ทาง ชนิด ระบบ ฯลฯ แล้วแต่ความหมาย เช่น

atomic absorption = การดูดกลืนโดยอะตอม

electronic power conversion

= การแปลงผันกำลังเิง
อิเล็กทรอนิกส์

๑๐.๓ ในกรณีที่มีการทับศัพท์ในรูปค่านามตามข้อ ๑๐.๑ และข้อ ๑๐.๒ ทำให้เกิดความหมายกำกวมหรือคลาดเคลื่อน ให้ทับศัพท์ในรูปคำคุณศัพท์ เช่น

sulphuric acid = กรดซัลฟิวริก

feudal system = ระบบฟิวดัล

metric system = ระบบเมตริก

hyperbolic function = ฟังก์ชันไฮเพอร์โบลิก

๑๑. คำคุณศัพท์ที่มาจากชื่อบุคคล ให้ทับศัพท์ตามชื่อของบุคคลนั้น ๆ โดยใช้คำประกอบ ของ แบบ ระบบ ฯลฯ แล้วแต่ความหมาย เช่น

Euclidean geometry = เรขาคณิตระบบยูคลิด

Eulerian function = ฟังก์ชันแบบออยเลอร์

Napierian logarithm = ลอการิทึมแบบเนเปียร์

ยกเว้นในกรณีที่คำคุณศัพท์ที่มาจากชื่อบุคคล เป็นชื่อเฉพาะที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในแต่ละวงการ ซึ่งอาจสังเกตได้จากการที่ในภาษาอังกฤษไม่ได้ใช้อักษรตัวใหญ่ขึ้นต้น ให้ทับศัพท์ในรูปคำคุณศัพท์ เช่น

abelian group = กลุ่มอาบีเลียน

๑๒. คำคุณศัพท์เกี่ยวกับชนชาติต่าง ๆ ให้ทับศัพท์ในรูปคำนามที่เป็นชื่อประเทศ เช่น

Swedish people = คนสวีเดน

Hungarian dance = ระบำฮังการี

ยกเว้นชื่อที่เคยใช้มานานแล้ว ได้แก่

ประเทศเยอรมนีใช้ว่า ...เยอรมัน เช่น ภาษาเยอรมัน

ประเทศกรีซ ใช้ว่า ...กรีก เช่น เรือกรีก

ประเทศไอร์แลนด์ ใช้ว่า ...ไอริช เช่น ชาวไอริช

ประเทศเนเธอร์แลนด์ ใช้ว่า ...ฮอลันดา เช่น ชาวฮอลันดา หรือ ...ดัตช์ เช่น ภาษาดัตช์

ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ ใช้ว่า ...สวิส เช่น ผ้าสวิส

สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ

ใช้ว่า ...อังกฤษ เช่น คนอังกฤษ

สหรัฐอเมริกา ใช้ว่า ...อเมริกัน เช่น รถอเมริกัน

สำหรับสหภาพโซเวียต ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำคุณศัพท์
๒ คำ คือ Soviet ...และ Russian ...ใช้ว่า ...โซเวียต และ ...รัสเซีย เช่น

Soviet Style (of architecture)

= (สถาปัตยกรรม)

แบบโซเวียต

Russian food = อาหารรัสเซีย

๑๓. การวางตำแหน่งคำคุณศัพท์ในคำทับศัพท์ ให้ถือหลัก
เกณฑ์ดังนี้

๑๓.๑ คำคุณศัพท์ที่ประกอบคำนามที่เป็นภาษาไทย หรือ
เป็นคำทับศัพท์ แต่ได้ใช้ในภาษาไทยมาจนถือเป็นคำไทยแล้ว ให้วางคำ
คุณศัพท์ไว้หลังคำนาม เช่น

cosmic ray = รังสีคอสมิก

gross ton = ตันกรอส

๑๓.๒ ถ้าทั้งคำคุณศัพท์และคำนามเป็นคำทับศัพท์ที่ยัง
ไม่ถือเป็นคำไทย ให้ทับศัพท์ตรงตามศัพท์เดิม เช่น

Arctic Circle = อาร์กติกเซอร์เคิล

adrenal cortex = อะดรีนัลคอร์เทกซ์

๑๓.๓ ถ้าต้องการเน้นว่าคำนามนั้นเป็นสิ่งที่มีความหมาย
และคำคุณศัพท์ที่ประกอบเป็นชนิดหนึ่งของคำนามนั้น อาจทับศัพท์โดย
ใช้คำประกอบ แบบ ชนิด ระบบ ฯลฯ มาแทรกไว้ระหว่างคำนามกับคำ
คุณศัพท์ เช่น

normal matrix = เมทริกซ์แบบนอร์แมล

thermoseting plastic = พลาสติกชนิด

เทอร์โมเซตติง

๑๔. คำย่อ ให้เขียนชื่อตัวอักษรนั้น ๆ ลงเป็นภาษาไทย ดังนี้

A = เอ

B = บี

C = ซี

D = ดี

E = อี

F = เอฟ

G = จี

H = เอช

I = ไอ

J = เจ

K = เค

L = แอล

M = เอ็ม

N = เอ็น

O = โอ

P = พี

Q = คิว

R = อาร์

S = เอส

T = ที

U = ยู

V = วี

W = ดับเบิลยู

X = เอกซ์

Y = วาย

Z = แซด

และให้เขียนโดยไม่ต้องใส่จุดและไม่เว้นช่องไฟ เช่น

BBC

= บีบีซี

F.B.I

= เอฟบีไอ

DDT

= ดีดีที

๑๕. คำทับศัพท์ที่ผูกขึ้นจากตัวย่อ ซึ่งอ่านออกเสียงได้เสมือนคำคำหนึ่ง มิได้ออกเสียงเรียงตัวอักษร ให้เขียนตามเสียงที่ออกและไม่ต้องใส่จุด เช่น

USIS

= ยูซิส

UNESCO

= ยูเนสโก

ASEAN

= อาเซียน

๑๖. ตัวอย่างชื่อบุคคล ให้เขียนโดยใส่จุด และเว้นช่องไฟระหว่างชื่อกับนามสกุล เช่น

D.N. Smith = ดี.เอ็น. สมิท

G.H.D. Cold = จี.เอช.ดี. คอลด์

การเทียบเสียงสระภาษาอังกฤษ

A - E - I - O - U - Y

สระ ใช้ ตัวอย่าง

A

a	แอ	badminton	=	แบดมินตัน
	อะ	aluminium	=	อะลูมิเนียม
	อา	Chicago	=	ชิคาโก
	เอ	Asia	=	เอเซีย
	ออ	football	=	ฟุตบอล
ar	แอ	arrow	=	แอร์โร่
	อา	bar	=	บาร์
	ออ	ward	=	เวิร์ด
	เออ	Edward	=	เอดเวิร์ด
are	แอ	mare	=	แมร์

หมายเหตุ ยกเว้น are (verb to be) ใช้อาร์

aa	อา	bazaar	=	บาซาร์
	แอ	Aaron	=	แอรอน
ae	อี	Aegean	=	อีเจียน
	แอ	aerosphere	=	แอโรสเฟียร์
	เอ	sundae	=	ซันเด
aea	เอีย	Judaea	=	จูเดีย
aer	เออ	kaersutite	=	เคอร์ซุไทต์
al	เอ	Spain	=	สเปน
	ไอ	Cairo	=	ไคโร
air	แอ	Bel Air	=	เบลแอร์
ao	เอา	Mindanao	=	มินดาเนา
au	อา	laugh	=	ลาฟ
	ออ	Augusta	=	อวกัสตา
	เอา	Bissau	=	บิสเซา
	ไอ	Auger	=	โองเจอร์
	แอ	Laughlin	=	แลฟลิน
aw	อว	lawemce	=	ลอร์เรนซ์
ay	เอ	Malay	=	มาเลย์
ayr	แอ	Ayrshire	=	แอร์เชอร์

E

e	อี	Sweden	=	สวีเดน
	เอ	Lebanon	=	เลบานอน
	อี	electronics	=	อิเล็กทรอนิกส์

	เอะ	Mexico	=	เม็กซิโก
er	เออ	Canberra	=	แคนเบอร์รา
	อา	Clerk	=	คลาร์ก
ere	เอ็ย	Cashmere	=	แคชเมียร์
ea	อี	Guinea	=	กินี
	เอ	Dead Sea	=	เดดซี
	เอ็ย	Caribbean	=	แคริบเบียน
ear	แเอ	Bear	=	แบร์
	เอ็ย	gear	=	เกียร์
	อา	Heart	=	ฮาร์ท
	เออ	Pearl Harbour	=	เพิร์ลฮาร์เบอร์
eau	ไอ	Beaufort	=	โบฟอร์ต
	อีว	beauty	=	บิวตี
ee	อี	Greenwich	=	กรีนนิช
eer	เอ็ย	beer	=	เบียร์
ei	อี	Nelt	=	นีล
	ไอ	Einsteinium	=	ไอน์สไตเนียม
	เอ	Beirut	=	เบรุต
eir	แเอ	heir	=	แฮร์
	เอ็ย	Peirse	=	เพียร์ส
	เออ	Peirce	=	เพิร์ซ
eo	อี	people	=	พีเพิล
	เอ	Leominster	=	เลมินสเตอร์
	เอ็ย	Napoleon	=	นะโปเลียน
	เอ็ยว	Borneo	=	บอร์เนียว

eou	โอ	Seoul	=	โซล
eu	อีว	leukemia	=	ลิวคีเมีย
	ยุ	Europe	=	ยุโรป
	ยู	Euphrates	=	ยูเฟรทีส
	เอ็ย	oleum	=	โอเลียม
	อู	Reuben	=	รูเบน
eur	เออ	fleur-de-lis	=	เฟลอร์เดอลีส
ew	อีว	New York	=	นิวยอร์ก
	โอ	sew	=	โซว์
	อู	Andrew	=	แอนดรูว์
ey	เอ	Yardley	=	ยาร์ดเลย์
	อี	key	=	คีย์

I

i	อี	King	=	คิง
	อี	ski	=	สกี
	โอ	Liberia	=	ไลบีเรีย
ir	เออ	zircon	=	เซอร์คอน
	อี	Pamir	=	ปามียร์
ire	โอ	Ireland	=	ไอร์แลนด์
	เออ, เอ็ย	Hampshire	=	แฮมป์เชอร์, แฮมป์เชียร์
ia	เอ็ย	India	=	อินเดีย
ie	อี	riebeckite	=	รีเบกไกต์

	เอ็ย	Soviet	=	โซเว็ยต
	ถาย	pie	=	พาย
	โถ	necktie	=	เนกไท
ier	เอ็ย	glacier	=	เกลเช็ยร์
iew	อ็ว	view	=	วิว
ion	เอ็ย	Union	=	ยูเน็ย
	อ็ัน	lotion	=	โลชั่น
lu	เอ็ย	Aluminium	=	อะลูมิเน็ย

O

o	โ	Cairo	=	ไคโร
	อ	Tom	=	ทอม
	อะ	Washington	=	วอซังตัน
	อู	Today	=	ทูเด็ย
or	อ	Corruption	=	คอร์รัปชั่น
	เออ	Windsor	=	วินด์เซอร์
ore	อ	Thomas More	=	ทอมัส มอร์
	โ	Ben More	=	เบนเมอร์
oa	อ	Broadway	=	บรอดเวย์
	โ	Oakland	=	โอกแลนด์
	อ็ว	Samoa	=	ซามัว
oar	อ	board	=	บอร์ด
oe	โ	Joe	=	โจ
	อู	Shoemaker	=	ชูเมกเกอร์

	เออ	Goethite	= เกอไทต์
	อี	Phoenix	= ฟีนิกซ์
oer	เออ	Oerlikon	= เออร์ลิคอง
oi	ออย	Thyroid	= ไทรอยด์
	อัว	Chamois	= ชามัวส์
oo	อู	Foot	= ฟุต
	อู	wood	= วูด
	อะ	Bloodsworth	= บลัดส์เวิร์ท
oor	อัว	Moor	= มัวร์
	ออ	door	= ดอร์
	โอ	Doorn	= โดร์น
ou	เอา	counter	= เคาน์เตอร์
	อาว	ground	= กราวนด์
	โอ	Boulder	= โบลเดอร์
	อะ	thermocouple	= เทอร์โมคัปเปิล
	ออ	Gough	= กอฟ
	อู	soup	= ซุป
	อู	Vancouver	= แวนคูเวอร์
our	ออ	bourmonite	= บอร์โมนไนต์
	เออ	Melbourne	= เมลเบิร์น
	อัว	tour	= ทัวร์
	โอ	Mourne	= โมร์น
ow	โอ	bowling	= โบว์ลิง
	เอา	Cowpens	= เคอร์เพนส์
	อาว	townhouse	= ทาวน์เฮาส์

	อู	Cowper	=	คูว์เปอร์
oy	อลอย	Lloyd	=	ลอยด์

U

u	ฮะ	Hungary	=	ฮังการี
	อิว	Cuba	=	คิวบา
	อุ	Lilliput	=	ลิลลิพุต
	อู	Kuwait	=	คูเวต
	ยู	Uranium	=	ยูเรเนียม
	อึ	busy	=	บัสซี
ur	เออ	hurricane	=	เฮอริริเคน
ure	อัวร์	Sure	=	ซัวร์
	เออ	lecture	=	เลกเชอร์
	เอ็ยว	Pure	=	เพ็ยวัวร์
ua	อัวร์	Guadalupe	=	กัวดาลูป
ue	อิว	Tuesday	=	ทิวส์เดย์
	อู	wuestite	=	วูสไตต์
ui	อุ	fruit	=	ฟรุ้ต
	อู	juice	=	จูช
	อึ	circuit	=	เซอรัคิต
	ไอ	Ruislip Northwood	=	ไรสลิปนอร์ทวูด
uir	อิว	Muir	=	มิวัวร์
uy	ไอ	Schuyler	=	สไกลเลอร์
	ฮาย	Guy	=	กาย

Y

y	อี	Odyssey	=	โอดิสซีย์
	อี	Syria	=	ซีเรีย
	ไอ	Cyclone	=	ไซโคลน
ye	ไอ	Rye	=	ไรย์
yr	เออ	Myrna	=	เมอร์นา

หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอังกฤษ

ตารางเทียบพยัญชนะภาษาอังกฤษ

พยัญชนะ		พยัญชนะต้น		ตัวสะกดและตัวการันต์
ภาษาอังกฤษ	ใช้	ตัวอย่าง	ใช้	ตัวอย่าง
b	บ	base = เบส	บ	Gibb = กิบบ์
c+a	ค	cat = แคต	ก	cubic = คิวบิก
+o		cone = โคน		
+u		Cuba = คิวบา		
+r		crown = คราวน์		
+l		Cleo = คลีโอ		
c+e	ช	cell = เซลล์	ช	Greece = กรีซ
+i		cigar = ซิการ์		
+y		cyclone = ไซโคลน		
c (ออกเสียง ฃ)	ฃ	glacier = เกลเชียร์	-	-

หมายเหตุ คำที่พยางค์สุดท้ายเป็น ca, co และ cer (ที่ออกเสียงเกอร์) ซึ่งไทยเรานิยมใช้เสียง ก ให้ใช้ ก

ตัวอย่าง

America = อเมริกา

disco = ดิสโก

soccer = ซอกเกอร์

พยัญชนะ		พยัญชนะต้น		ตัวสะกดและตัวการันต์
ภาษาอังกฤษ	ใช้	ตัวอย่าง	ใช้	ตัวอย่าง
ch (ออกเสียง ช)	ช	Chicago = ชิคาโก	ช	Beach = บีช
ch (ออกเสียง ค)	ค	Chios = คิออส	ก	Angloch = แอนติออก
-ck			ก	Brunswick = บรันสวิก

หมายเหตุ ck เมื่อเป็นตัวสะกดและพยัญชนะต้นของพยางค์ต่อไปให้ใช้ กก เช่น

Rocky = รอกกี

locket = ล็อกเกต

พยัญชนะ		พยัญชนะต้น		ตัวสะกดและตัวการันต์
ภาษาอังกฤษ	ใช้	ตัวอย่าง	ใช้	ตัวอย่าง
d	ด	dextrin = เดกซ์ทรีน	ด	Dead Sea = เดดซี
f	ฟ	Fox = ฟอกซ์	ฟ	Cliffion = คลิฟตัน
g+e	จ	gestagen = เจสตาเจน	จ	rouge = รูจ
+i		engineer = เอนจิเนียร์		
+y		gyro = ไจโร		
g+a	ก	galaxy = กาแล็กซี	ก	magnesium = แมกนีเซียม
+e		forget-me-not = ฟอร์เกตมินอต		
+i		gift = กิฟต์		
+o		golf = กอล์ฟ		
+u		gulf = กัลฟ์		
+l		Gladstone = แกลดสโตน		
+r		grand = แกรนด์		
gh	ก	ghetto = เกตโต	ฟ ก	Gough = กอฟ Pittsburgh = พิตส์เบิร์ก
gh (ไม่ออกเสียง)	-		-	Hugh = ฮิว
gn (g ไม่ออกเสียง)	น	gneiss = ไนส์	น	design = ดีไซน์

หมายเหตุ gn ถ้าเป็นตัวสะกดและพยัญชนะต้นของพยางค์ถัดไป

แล้วออกเสียง /ก/ ให้ นญ เช่น

Bologna = โบโลนาญา

Cognac = คอนญัก

พยัญชนะ		พยัญชนะต้น		ตัวสะกดและตัวการันต์
ภาษาอังกฤษ	ใช้	ตัวอย่าง	ใช้	ตัวอย่าง
gu (ออกเสียง กว)	กว	penguin = เพนกวิน		
gu (ออกเสียง ก)	ก	Guildford = กิลด์ฟอร์ด	ก	league = ลีค
h	ฮ	Haematite = ฮีมาไทต์		
h (ไม่ออกเสียง)	-	honour = ออเนอร์	ห	John = จอห์น
j	จ	Jim = จิม		
k	ค	Kansas = แคนซัส	ก	York = ยอร์ก
k (เมื่อเป็น	ก	bunker = บังเกอร์		
พยัญชนะต้นของพยางค์สุดท้าย)		market = มาร์เกต Yankee = แยกกี		
kh	ค	khartoum = คาร์ทูม	ก	Sikh = ซิก
l	ล	locket = ล็อกเกต	ล	Shell = เชลล์
m	ม	micro = ไมโคร	ม	Tom = ทอม
n	น	nucleus = นิวเคลียส	น	cyclone = ไซโคลน

หมายเหตุ n เมื่อเป็นตัวสะกดและมีพยัญชนะ c ch g k qu ฯลฯ ตามแล้วทำให้เสียง n ที่เป็นตัวสะกดออกเสียงเป็น ง ให้ถอด n เป็น ง เช่น

Anglo-Saxon	= แองโกลแซกซัน
function	= ฟังก์ชัน
parenchyma	= พาเรงคิมา
Frank	= แฟรงก์

p	พ	parabola = พาราโบลา	ป	capsule = แคปซูล
---	---	---------------------	---	------------------

หมายเหตุ p เมื่อเป็นพยัญชนะต้นให้ใช้ พ โดยตลอด ยกเว้นกลุ่มพยัญชนะบางกลุ่มที่ไทย นิยมใช้เสียง ป ให้ใช้ ป ดังนี้ super-, -pa-, -pean, -per, -pia, -pic, -ping, -pion, -po, -pus และ -py ตัวอย่าง

superman	= ซูเปอร์แมน
Europa	= ยูโรปา
bumper	= บัมเปอร์
topic	= ทอปิก
shopping	= ชอปปีง
hippy	= ฮิปปี
hippo	= ฮิปโป
olympus	= โอลิมปัส

พยัญชนะ		พยัญชนะต้น		ตัวสะกดและตัวการันต์
ภาษาอังกฤษ	ใช้	ตัวอย่าง	ใช้	ตัวอย่าง
ph	ฟ	phosphorous = ฟอสฟอรัส	ฟ	graph = กราฟ
q	ก	Qatar = กาตาร์	ก	Iraq = อิรัก
qu (ออกเสียง คว)	คว	Quebec = คิวเบก	-	-
qu (ออกเสียง ค)	ค	Liquor = ลิเคอร์	ก	Mozambique = โมซัมบิก
r	ร	radium = เรเดียม	ร	barley = บาร์เลย์
rh	ร	rhodonite = โรโดไนต์ murrha = เมอร์ธา	ท	myrrh = เมอร์ธา
s (+ สระ)	ซ	silicon = ซิลิคอน	ส	Lagos = ลากอส
(+พยัญชนะ)	ส	Sweden = สวีเดน	-	-
(ออกเสียง ข)	ข	Asia = เอเชีย	-	-
son (อยู่ท้าย ชื่อ)	สัน	Johnson = จอห์นสัน		
's	-	-	ส์	King's Cup = คิงส์คัพ
sc (ออกเสียง ซ)	ซ	scene = ซีน		
(ออกเสียง สก)	สก	screw = สกรู	สก	disc = ดิสก์
sch (ออกเสียง ซ)	ซ	scheelite = ซีไลต์		

พยัญชนะ		พยัญชนะต้น		ตัวสะกดและตัวการันต์
ภาษาอังกฤษ	ใช้	ตัวอย่าง	ใช้	ตัวอย่าง
(ออกเสียง ช)	ช	schism = ชิซึ่ม		
(ออกเสียง สก)	สก	school = สกูล		
sh	ช	shamal = ชามาล	ช	harsh = ฮาร์ช
sk	สก	skyros = สกิรอส	สก	task = ทาสก์
sm	-	-	ซึ่ม	protoplasm = โพรโทพลาซึ่ม
sp	สป	spray = สเปรย์ spore = สปอร์		
st	สต	Stanford = สแตนฟอร์ด strip = สตริป		

หมายเหตุ sc sk sp และ st ที่ถอดเป็น สก, สก, สป, และ สต ตามลำดับ ถ้า s อยู่กลางศัพท์ และเป็นตัวสะกดของพยางค์หน้า ให้ถอด c k p และ t นั้น เป็น ค ค พ และ ท เช่น

Wisconsin = วิสคอนซิน

Muskegon = มัสคีกัน

asparagus = แอสพาราจัส

distemper = ดิสเทมเปอร์

พยัญชนะ		พยัญชนะต้น		ตัวสะกดและตัวก้ำกึ่ง
ภาษาอังกฤษ	ใช้	ตัวอย่าง	ใช้	ตัวอย่าง
t	ท	Tasmania = แทสเมเนีย	ต	Kuwait = คูเวต
		trombone = ทรอมโบน		

หมายเหตุ t เมื่อเป็นพยัญชนะต้น ใช้ ท โดยตลอด ยกเว้นกลุ่มพยัญชนะบางกลุ่มที่ไทยเรานิยมใช้เสียง ต ให้ใช้ ต ดังนี้ anti-, auto-, inter-, multi-, photo-; ta-, -ter-, -ti-, -tic-, -ting-, -tis-, -to-, -ton-, -tor-, -tre-, -tum-, -tus และ -ty เช่น

- antibody = แอนติบอดี
- intercom = อินเตอร์คอม
- computer = คอมพิวเตอร์
- quantum = ควอนตัม
- zygomata = ไชโกมาตา

พยัญชนะ		พยัญชนะต้น		ตัวสะกดและตัวการันต์
ภาษาอังกฤษ	ใช้	ตัวอย่าง	ใช้	ตัวอย่าง
th	ท	thorium = ทอเรียม	ท	zenith = เซนิต
thm	-	-	ทิม	biorhythm = ไบโอริทิม
				logarithm = ลอการิทิม
ti ออกเสียง ข)	ท	nation = เนชั่น strontium = สตรอนเซียม	-	
v (เมื่อเป็นตัว สะกดของ พยางค์ต้น และเป็นตัวนำ ของพยางค์ ต่อไปด้วย)	ว	volt = โวลต์	ฟ	love = เลิฟ
				perovskite = เพอโรฟสไกต์
	-	-	ฟว	Livingstone = ลิฟวิงสโตน
w	ว	Wales = เวลส์	ว	cowboy = คาวบอย
wh (ออกเสียง ว)	ว	White = ไวต์	-	-
wh (ออกเสียง ฮ)	ฮ	Whewell = ฮิวเวลล์		

พยัญชนะ		พยัญชนะต้น		ตัวสะกดและตัวการันต์
ภาษาอังกฤษ	ใช้	ตัวอย่าง	ใช้	ตัวอย่าง
x	ซ	Xenon = ซีนอน	กซ	boxer = บอกเซอร์ oxford = ออกซฟอร์ด onyx = โอนิกซ์
y	ย	Yale = เยล	ย	key = คีย์
z	ซ	zone = โซน	ซ	Vaduz = วาดูซ

หมายเหตุ

๑. คำหรือพยางค์ที่มีพยัญชนะต้นหลายตัว และตัวหน้าไม่ออกเสียง เมื่อเขียนทับศัพท์เป็นภาษาไทย ไม่ต้องใส่พยัญชนะตัวที่ไม่ออกเสียง เช่น

gnat = แนต

knight = ไนต์

psycho = ไชโค

nia = นีมอนเนีย

๒. วิสามานยนาม ที่ในภาษาอังกฤษออกเสียงเฉพาะพิเศษ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในตาราง ให้ถอดตามการออกเสียง เช่น

Worcester = วูสเตอร์

Marble Arch = มาร์บะลาซ

หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ

๑. ใช้พยัญชนะต้นของพยางค์แรกของคำเป็นตัวย่อ

๑.๑ ถ้าเป็นคำคำเดียวให้ใช้ตัวย่อตัวเดียว แม้ว่าคำนั้นจะมี

หลายพยางค์ก็ตาม

ตัวอย่าง

(๑) ๕ วา = ๕ ว.

(๒) จังหวัด = จ.

(๓) ๓.๐๐ นาฬิกา = ๓.๐๐ น.

(๔) ศาสตราจารย์ = ศ.

๑.๒ ถ้าใช้ตัวย่อเพียงตัวเดียวแล้วทำให้เกิดความสับสน อาจใช้

พยัญชนะต้นของคำถัดไปเป็นตัวย่อด้วยก็ได้

ตัวอย่าง

(๑) ทหารบก = ทบ.

(๒) ตำรวจ = ตร.

(๓) อัยการ = อก.

๒. ถ้าเป็นคำสมาสให้ถือเป็นคำคำเดียว และใช้พยัญชนะต้นของพยางค์แรกเพียงตัวเดียว

ตัวอย่าง

(๑) มหาวิทยาลัย = ม.

(๒) วิทยาลัย = ว.

๓. ถ้าเป็นคำประสม ใช้พยัญชนะต้นของแต่ละคำ

ตัวอย่าง

(๑) ข้าวโม่ง = ชม.

(๒) โรงเรียน = รร.

๔. ถ้าคำประสมประกอบด้วยคำหลายคำ มีความยาวมาก อาจเลือกเฉพาะพยัญชนะต้นของคำที่เป็นใจความสำคัญ ทั้งนี้ไม่ควรเกิน ๔ ตัว

ตัวอย่าง

(๑) คณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ = กปร.

(๒) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ = สปช.

๕. ถ้าใช้พยัญชนะต้นของแต่ละคำแล้วทำให้เกิดความสับสน ให้ใช้พยัญชนะต้นของพยางค์ถัดไปแทน

ตัวอย่าง

(๑) พระราชกำหนด = พ.ร.ก.

(๒) พระราชกฤษฎีกา = พ.ร.ฎ.

๖. ถ้าพยางค์ที่มี ห เป็นอักษรนำ เช่น หญ หญ หล ให้ใช้พยัญชนะตัวที่ออกเสียงเป็นตัวย่อ

ตัวอย่าง

(๑) สารวัตรใหญ่ = สวญ.

(๒) ทางหลวง = หล.

๗. คำที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรควบกล้ำหรืออักษรนำ ให้ใช้อักษรตัวหน้าตัวเดียว

ตัวอย่าง

(๑) ประกาศนียบัตร = ป.

(๒) ถนน = ถ.

(๓) เปรียญ = ป.

๘. ตัวย่อไม่ควรใช้สระ ยกเว้นคำที่เคยใช้มาก่อนแล้ว

ตัวอย่าง

(๑) เมษายน = เม.ย.

(๒) มิถุนายน = มิ.ย.

(๓) เสนาธิการ = เสธ.

(๔) โทรศัพท์ = โทร.

๙. ตัวย่อต้องมีจุดกำกับเสมอ ตัวย่อตั้งแต่ ๒ ตัวขึ้นไปให้จุดที่ตัวสุดท้ายเพียงจุดเดียว ยกเว้นตัวที่ใช้กันมาก่อนแล้ว

ตัวอย่าง

(๑) ตำบล = ต.

(๒) รองศาสตราจารย์ = รศ.

(๓) พุทธศักราช = พ.ศ.

๑๐. ให้เว้นวรรคเล็กหน้าตัวย่อทุกแบบ

ตัวอย่าง

(๑) ประวัติของ อ.พระนครศรีอยุธยา

(๒) มีข่าวจาก กทม.ว่า

๑๑. ให้เว้นวรรคระหว่างกลุ่มอักษรย่อ

ตัวอย่าง

(๑) ศ. นพ.

(๒) รศ. ดร.

๑๒. การอ่านคำย่อ ต้องอ่านเต็ม

ตัวอย่าง

(๑) ๐๕.๐๐ น. อ่านว่า ห้า-นา-ลิ-กา

(๒) อ.พระนครศรีอยุธยา อ่านว่า อ้า-เพอ-พระ-นะ-คอน-

สี-อะ-ยุต-ทะ-ยา

ยกเว้นกรณีที่คำเต็มนั้นยาวมากและคำย่อ นั้นเป็นยอมรับกันทั่วไปแล้ว อาจอ่านตัวย่อเรียงตัวไปก็ได้

ตัวอย่าง

ก.พ. อ่านว่า กอ-พอ

ที่มา : หนังสือหลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและเครื่องหมายอื่น ๆ หลักเกณฑ์การเว้นวรรค หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์ครั้งที่ ๖ หน้า ๖๗-๗๐

อักษรย่อคำนำหน้านาม

ดอกเตอร์	ดร.
เด็กชาย	ด.ช.
เด็กหญิง	ด.ญ.
ทันตแพทย์	ทพ.
ทันตแพทย์หญิง	ทพญ.
เทคนิคการแพทย์	ทนพ.
เทคนิคการแพทย์หญิง	ทนพญ.
นางสาว	น.ส.
นายแพทย์	นพ.
นายสัตวแพทย์	นสพ. (ผู้จบปริญญา)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ผศ.
แพทย์หญิง	พญ.
เภสัชกร	ภก.
เภสัชกรหญิง	ภกญ.
รองศาสตราจารย์	รศ.
ศาสตราจารย์	ศ.

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ	ศ.
ศาสตราจารย์พิเศษ	ศ.
สัตวแพทย์	สพ. (ผู้จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตร ทั้งชายและหญิง)
สัตวแพทย์หญิง	สพญ. (ผู้จบปริญญา)
สารวัตรใหญ่	สวญ.
เสนาธิการ	เสธ.
หม่อมเจ้า	ม.จ.
หม่อมราชวงศ์	ม.ร.ว.
หม่อมหลวง	ม.ล.

พระปรมาภิไธยย่อ

รัชกาล	คำย่อ	คำเต็ม
รัชกาลที่ ๑	จปร	มหาจักรีบรมนาถ ปรมราชาธิราช
รัชกาลที่ ๒	อปร	มหาอิศรสุนทร ปรมราชาธิราช
รัชกาลที่ ๓	จปร	มหาเจษฎาบดินทร ปรมราชาธิราช
รัชกาลที่ ๔	มปร	มหามงกุฎ ปรมราชาธิราช

รัชกาลที่ ๕	จปร	มหาจุฬาลงกรณ ปรมราชาธิราช
รัชกาลที่ ๖	วปร	มหาวชิราวุธ ปรมราชาธิราช
รัชกาลที่ ๗	ปปร	มหาประชาธิปก ปรมราชาธิราช
รัชกาลที่ ๘	อปร	มหาอนันทมหิตล ปรมราชาธิราช
รัชกาลที่ ๙	ภปร	มหาภูมิพลอดุลยเดช ปรมราชาธิราช

อักษรย่อชื่อเดือน

มกราคม	ม.ค.
กุมภาพันธ์	ก.พ.
มีนาคม	มี.ค.
เมษายน	เม.ย.
พฤษภาคม	พ.ค.
มิถุนายน	มิ.ย.
กรกฎาคม	ก.ค.
สิงหาคม	ส.ค.
กันยายน	ก.ย.
ตุลาคม	ต.ค.
พฤศจิกายน	พ.ย.
ธันวาคม	ธ.ค.

อักษรย่อหน่วยชั่งตวงวัด

กรัม	ก.
กิโลกรัม	กก.
กิโลเมตร	กม.
กิโลลิตร	กล.
เซนติกรัม	ซก.
เซนติเมตร	ซ.
เซนติเมตร	ซม.
เซนติลิตร	ซล.
เดคากรัม	ดกก.
เดคาเมตร	ดคม.
เดคาลิตร	ดคล.
เดซิกรัม	ดก.
เดซิเมตร	ดม.
เดซิลิตร	ดล.
ตาราง	ตร.
ตารางกิโลเมตร	ตร.กม.

ตารางเมตร	ตร.ม.
ตารางวา	ตร.ว.
มิลลิกรัม	มก.
มิลลิเมตร	มม.
มิลลิลิตร	มล.
เมตร	ม.
เมตรกตัน	ต.
ลิตร	ล.
ลูกบาศก์	ลบ.
ลูกบาศก์เมตร	ลบ.ม.
วา	ว.
เฮกโตกรัม	ฮก.
เฮกโตเมตร	ฮม.
เฮกโตลิตร	ฮล.

หลักเกณฑ์การเว้นวรรค

ในการเขียนหรือพิมพ์หนังสือไทย การเว้นช่องว่างระหว่างคำ ข้อความหรือประโยคให้ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะจะทำให้ข้อเขียนนั้นมีความถูกต้อง แจ่มแจ้ง ชัดเจน และอ่านได้ตรงตามความต้องการของผู้เขียน

วรรค คือ คำ ข้อความ หรือประโยคช่วงหนึ่ง ๆ

การเว้นวรรค หมายถึง การเว้นช่องว่างระหว่างวรรค

การเว้นวรรคแบ่งออกเป็น

- การเว้นวรรคเล็ก มีระยะห่างระหว่างวรรคประมาณเท่ากับ ความกว้างของพยัญชนะ ก
- การเว้นวรรคใหญ่ มีระยะห่างระหว่างวรรคประมาณ ๒ เท่าของการเว้นวรรคเล็ก

ในการเขียนหรือพิมพ์หนังสือไทย มีหลักเกณฑ์ในการเว้นวรรค ดังนี้

๑. กรณีที่ต้องเว้นวรรค

๑.๑ การเว้นวรรคใหญ่

เว้นวรรคใหญ่เมื่อจบข้อความแต่ละประโยค

ตัวอย่าง

(๑) นั่งให้เรียบร้อย อย่าไขว่ห้าง

(๒) วิทยาการเป็นต้นธารให้บังเกิดความรู้และความสามารถใน อันที่จะประกอบกิจตามหน้าที่ได้ดี ความเจริญงอกงามทั้งทางจิตใจและ ทางวัตถุย่อมเป็นผลสืบเนื่องมาจากวิทยาการ บ้านเมืองจะเจริญหรือเสื่อม ก็เนื่องด้วยวิทยาการ

๑.๒ การเว้นวรรคเล็ก

เว้นวรรคเล็ก ในกรณีต่อไปนี้

๑.๒.๑ ในประโยครวมให้เว้นวรรคเล็กระหว่างประโยคย่อยที่มีใจความสมบูรณ์และเชื่อมกับประโยคอื่น ๆ ที่ขึ้นต้นด้วยคำสันธาน “และ” “หรือ” “แต่” ฯลฯ

ตัวอย่าง

(๑) นายแดงอยู่ที่บ้านคุณพ่อของเขาที่ปากน้ำโพ แต่พี่ชายของเขาอยู่ที่บ้านชื่อใหม่ในกรุงเทพฯ

(๒) การเขียนหนังสือให้หน้าเย็บหลังไม่เป็นระเบียบ หรือการขาดความระมัดระวังในเรื่องช่องไฟอาจเป็นเครื่องหมายส่อนิสัยของผู้เขียนเองได้

(๓) พุทธรักษาไสย แม้ต่างกันเป็นคนละด้าน แต่ก็ไม่เป็นสิ่งขัดแย้งกันในความเชื่อถือของคนชั้นสามัญทั่วไป แต่ถ้าเป็นประโยคสั้นให้เขียนติดกัน

ตัวอย่าง

- (๑) ฉันและเธอไปโรงเรียน
- (๒) เขาอยากได้ดีแต่เขาก็ไม่ได้ดี
- (๓) น้ำขึ้นแต่ลมลง

๑.๒.๒ เว้นวรรคเล็กระหว่างชื่อกับนามสกุล

ตัวอย่าง

นายเสริม วินิจฉัยกุล

๑.๒.๓ เว้นวรรคเล็กหลังคำนำพระนามพระบรมวงศานุวงศ์

พระนาม และฐานันดรศักดิ์

ตัวอย่าง

- (๑) สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
- (๒) สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
- (๓) สมเด็จพระเจ้าฟ้าจุฑามณี กรมพระจักรพรรดิพงศ์

๑.๒.๔ เว้นวรรคเล็กระหว่างชื่อบริษัท ธนาคาร ฯลฯ กับ

คำ "จำกัด" ที่อยู่ท้ายชื่อ

ตัวอย่าง

- (๑) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มั่นคง จำกัด
- (๒) ธนาคารทหารไทย จำกัด

๑.๒.๕ เว้นวรรคเล็กระหว่างคำ "ห้างหุ้นส่วนจำกัด" และ

"ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล" กับชื่อ

ตัวอย่าง

(๑) ห้างหุ้นส่วนจำกัด วีวรสิน

(๒) ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามัญนิติบุคคล ปัญญากิจ

๑.๒.๖ เว้นวรรคเล็กระหว่างชื่อสถานที่ต่าง ๆ เช่น ถนน

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด

ตัวอย่าง

ราชบัณฑิตยสถาน ในพระบรมมหาราชวัง ถนนหน้าพระลาน

แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

๑๐๒๐๐

๑.๒.๗ เว้นวรรคเล็กระหว่างคำนำหน้านามแต่ละชนิด

ตัวอย่าง

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ หม่อมหลวงเกษตร สนิทวงศ์ หรือ

ศ. นพ. ม.ล.เกษตร สนิทวงศ์

๑.๒.๘ เว้นวรรคเล็กระหว่างยศกับชื่อ

ตัวอย่าง

(๑) จอมพล ป. พิบูลสงคราม

(๒) พลเรือเอก สวัสดิ์ ชลชอยู่ หรือ พล.ร.อ. สวัสดิ์ ชลชอยู่

(๓) ร้อยโทหญิง สุชาดา ทำความดี

๑.๒.๙ เว้นวรรคเล็กระหว่างกลุ่มอักษรย่อ

ตัวอย่าง

นายเสริม วินิจฉัยกุล ป.จ. ม.ป.ช. ม.ว.ม.

๑.๒.๑๐ เว้นวรรคเล็กระหว่างตัวหนังสือกับตัวเลข

ตัวอย่าง

เขาลี้งสุนัขไว้ที่บ้านตั้ง ๓๐ ตัว

๑.๒.๑๑ เว้นวรรคเล็กระหว่างวันกับเวลา

ตัวอย่าง

ราชบัณฑิตยสถานกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยทุกวันพฤหัสบดี เวลา ๑๐.๐๐ น.

๑.๒.๑๒ เว้นวรรคเล็กหลังข้อความที่เป็นหน่วยมาตราต่าง ๆ กับข้อความที่ตามมา

ตัวอย่าง

โต๊ะประชุมแต่ละตัวมีขนาดกว้าง ๐.๘๐ เมตร ยาว ๑.๖๐ เมตร สูง ๐.๖๐ เมตร

๑.๒.๑๓ เว้นวรรคเล็กระหว่างตัวหนังสือไทยกับตัวหนังสือภาษาอื่น

ตัวอย่าง

ข้าวเย็นเหนือเป็นชื่อไม้เถาชนิด *Smilax china* L. ในวงศ์ Smilacaceae เหง้าใช้ทำยาได้.

๑.๒.๑๔ เว้นวรรคเล็กระหว่างรายการต่าง ๆ เพื่อแยก รายการแต่ละรายการ ทั้งที่เป็นข้อความและกลุ่มตัวเลข

ตัวอย่าง

- (๑) คีล สมาริ บัญญา สามอย่างนี้เรียกว่า ไตรสิกขา
- (๒) เลือกข้อความที่ถูกต้องเพียงข้อเดียวจากข้อ ก ข ค ง
- (๓) ๑๕ ๑๓ ๑๑ ๙ ๗ ๕ ๓ ๑ ต่างก็เป็นจำนวนเลขคี่

๑.๒.๑๕ เว้นวรรคระหว่างเครื่องหมายต่าง ๆ

๑.๒.๑๕.๑ เว้นวรรคเล็กน้อยและหลังเครื่องหมาย

ไปยาลใหญ่ ไม้มัก เสมอภาคหรือเท่ากับ ทวิภาค วัชภาค และเครื่องหมาย + ที่ใช้ในทางภาษา (มิใช่เครื่องหมาย + ที่ใช้ในทางคณิตศาสตร์)

ตัวอย่าง

(๑) เขาเจริญพุทธคุณว่า อิติปิ โส ฯลฯ ภควาติ

(๒) วันหนึ่ง ๆ เขาทำอะไรบ้าง

(๓) อเปหิ = อป + เอหิ

(๔) กฤษณา : กฤษณาสนั่นอง แบบเรียนกวีนิพนธ์

(๕) ในการจัดสัมมนาครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการสัมมนา ได้แก่ : -

ราชบัณฑิต

ภาคีสมาชิก

ผู้แทนองค์กรที่เกี่ยวข้อง

นักวิชาการ

และประชาชนผู้สนใจ

๑.๒.๑๕.๒ เว้นวรรคเล็กน้อยเครื่องหมาย

ัญประกาศเปิดและวงเล็บเปิด

ตัวอย่าง

(๑) สถานภาพของสตรีในสังคมอินเดียในอดีตมีลักษณะคล้าย “เกอวัลย์” หรือบางทีก็ดูคล้าย “กาฝาก” เพราะสตรีไม่สามารถพึ่งตนเองได้

(๒) มนุษย์ได้สร้างโลกะ (ความโลก) โทสะ (ความโกรธ) และ โมหะ (ความหลง) ให้แก่ตัวเองทั้งสิ้น

๑.๒.๑๕.๓ เว้นวรรคเล็กหลังเครื่องหมาย จุลภาค อัฒภาค

ไปยาลน้อย อัญประกาศปิด และวงเล็บปิด

ตัวอย่าง

(๑) พระพุทธ, พระธรรม, พระสงฆ์ เป็นรัตน ๓ ของพุทธ
ศาสนิกชน

(๒) ชีวิตของตนเป็นที่รักยิ่งฉันใด ชีวิตของผู้อื่นก็ปานนั้น; สัตบุรุษ
เอาตนเข้าไปเทียบดังนี้ จึงกระทำความเมตตากรุณาในสัตว์มีชีวิตทั่วไป

(๓) ไฉย ! มาไม่ทันรถอีกแล้ว

(๔) สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

(๕) สถานภาพของสตรีในสังคมอินเดียในอดีตมีลักษณะคล้าย
“เกอวัลย์” หรือบางทีก็ดูคล้ายเป็น “กาฝาก” เพราะสตรีไม่สามารถพึ่งตนเอง
ได้

(๖) มนุษย์ได้สร้างโลกะ (ความโลภ) โทสะ (ความโกรธ) และ
โมหะ (ความหลง) ให้แก่ตนเองทั้งสิ้น

๑.๒.๑๖ เว้นวรรคเล็กหลังข้อความที่เป็นหัวข้อ

ตัวอย่าง

(๑) อุทานวลี อุทานวลีหมายถึงคำอุทานที่มีคำอื่นประกอบท้าย
ให้เป็นวลียึดยาวออกไป เช่น คุณพระช่วย

(๒) วิเคราะห์กลวิธีดำเนินเรื่อง ในการวิเคราะห์กลวิธีดำเนิน
เรื่องจำเป็นต้องเข้าใจศิลปะการอ่าน หรือกติกาของนักอ่าน นักอ่านต้อง
พยายามทำความเข้าใจเกี่ยวกับสัจนิยมของการแต่งหนังสือ

๑.๒.๑๗ เว้นวรรคเล็กทั้งข้างหน้าและข้างหลังคำ ณ ๕

ตัวอย่าง

(๑) การนำสัตว์ขึ้นหรือลง ณ สถานีใด ให้เป็นดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำท้องที่

(๒) ผลพระคุณ ๓ รักษา ปวงประชาเป็นสุขสานต์

๑.๒.๑๘ เว้นวรรคเล็กน้อยและหลังคำว่า “ได้แก่” ที่ตามด้วยรายการ มากกว่า ๑ รายการ

ตัวอย่าง

(๑) เครื่องล่อใจให้ติดอยู่ในโลก ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส

(๒) อาหารที่ช่วยป้องกันและต้านทานโรค ได้แก่ โปรตีน เกลือแร่ และวิตามิน

๑.๒.๑๙ เว้นวรรคเล็กน้อยและหลังคำ “เช่น” (ในความหมายว่า ยกตัวอย่าง)

ตัวอย่าง

ส่วนหนึ่งแห่งสากลจักรวาล เช่น มนุษย์โลก เทวโลก พรหมโลก ยกเว้น “เช่น” ที่มีความหมายว่า “อย่าง, เหมือน” ไม่ต้องเว้นวรรคทั้งหน้าและหลังคำ

ตัวอย่าง

(๑) ตำ ว. มีสีเช่นสีเขม่า, มีด.

(๒) ใจดำเช่นกา

๑.๒.๒๐ เว้นวรรคเล็กน้อยคำสันธาน “และ”, “หรือ” ในรายการ

ตัวอย่าง

(๑) ระเบียบคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายว่าด้วยการผลิต การบรรจุ การเก็บรักษา การสำรวจ การขนย้าย การจำหน่าย และการส่งมอบน้ำตาลทราย

(๒) แล้วกัน (ปาก) ว. ออกเสียงแสดงความไม่พอใจ ตกใจ เสียใจ หรือประหลาดใจ เป็นต้น.

ยกเว้น ถ้ามีเพียง ๒ รายการ ไม่ต้องเว้นวรรค

ตัวอย่าง

(๑) ส่งเสริมสวัสดิการของครูและนักเรียนของโรงเรียน

(๒) เสียงสระทุกเสียงเป็นเสียงก้องหรือเสียงโห่หะ

๑.๒.๒๑ เว้นวรรคเล็กน้อยหน้าคำ “เป็นต้น” ที่อยู่หลังรายการ

ตัวอย่าง

(๑) ประเภท น. ส่วนที่แบ่งย่อยออกไปเป็นพวก จำพวก ชนิด หมู่ เหล่า อย่าง แผนก เป็นต้น.

(๒) บ้านเป็นคำไทย เดิมหมายความว่าหมู่บ้าน ปัจจุบันยังมีคำให้เห็นอยู่ในชื่อตำบลต่าง ๆ มี บ้านหม้อ บ้านหมี่ บ้านไร่ บ้านนา บ้านป่อ เป็นต้น

๑.๒.๒๒ เว้นวรรคเล็กน้อยหลังคำว่า “ว่า” ในกรณีที่ต้องขอความต่อมาเป็นประโยค

ตัวอย่าง

จะสังเกตได้ว่า คนถนัดมือซ้ายมีน้อยกว่าคนที่ถนัดมือขวา

๒. กรณีที่ไม่เว้นวรรค

๒.๑ ไม่เว้นวรรคระหว่างคำนำหน้าชื่อกับชื่อ

ตัวอย่าง

- (๑) พระมหาสุทธิ สุทธิญาโณ
- (๒) นายเสริม วินิจฉัยกุล
- (๓) นางอินทิดา ดานธี
- (๔) นางสาววารุณี วงศ์คนไทย
- (๕) เด็กชายวรา สิทธิรัตน์
- (๖) เด็กหญิงสิรินท์ ทองดี
- (๗) คุณนิลวรรณ ปิ่นทอง
- (๘) คุณหญิงป๊ว มหาโยธา
- (๙) ท่านผู้หญิงพั้ว อนุรักษ์ราชมนเฑียร

๒.๒ ไม่เว้นวรรคระหว่างบรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ ฐานันดรศักดิ์

กับนาม หรือราชทินนาม

ตัวอย่าง

- (๑) หลวงวิศาลศิลปกรรม
- (๒) หม่อมราโชทัย
- (๓) สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
- (๔) หม่อมเจ้าไฉยมยากร วรวรรณ
- (๕) เจ้าจอมมารดาชุม (ในรัชกาลที่ ๔)

๒.๓ ไม่เว้นวรรคระหว่างคำนำหน้าชื่อที่เป็นตำแหน่งหรืออาชีพ

กับชื่อ

ตัวอย่าง

(๑) ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์

(๒) นายแพทย์ดำรง เพ็ชรพลาย

๒.๔ ไม่เว้นวรรคระหว่างคำนำชื่อบุคคลที่แสดงฐานะของนิติบุคคล
หน่วยงาน หรือกลุ่มบุคคลกับชื่อ

ตัวอย่าง

(๑) สมาคมข้าราชการพลเรือนแห่งประเทศไทย

(๒) มูลนิธิสายใจไทย

(๓) สำนักพิมพ์เมืองโบราณ

(๔) โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๕) โรงเรียนสตรีวิทยา

(๖) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มหาสมุทร จำกัด

(๗) กรมปศุสัตว์

(๘) กระทรวงศึกษาธิการ

(๙) คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย

๒.๕ ไม่เว้นวรรคหลังเครื่องหมายไปยาลน้อย ในกรณีที่มี
เครื่องหมายอื่นตามมา

ตัวอย่าง

รถไฟเที่ยวจากกรุงเทพฯ-เชียงใหม่

๒.๖ ไม่เว้นวรรคทั้งหน้าและหลังเครื่องหมายยัติภังค์ ยัติภาค

ตัวอย่าง

(๑) -กระแจะ ไข่เข้าคู่กับคำกระฉับ เป็น กระฉับกระแจะ.

(๒) ภาษาตระกูลไทย - จีน

หลักเกณฑ์นี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ แต่บางครั้งอาจเว้นวรรคหรือไม่
เว้นวรรคก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้เขียน

ตัวอย่าง

นอกจากเงิน ยังมีโล่ทุกรางวัล

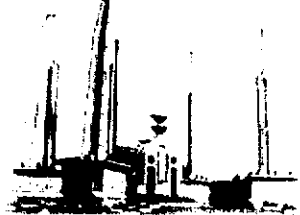
หรือ

นอกจากเงินยังมีโล่ทุกรางวัล

ที่มา : หนังสือหลักเกณฑ์การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและเครื่องหมาย
อื่น ๆ หลักเกณฑ์การเว้นวรรค หลักเกณฑ์การเขียนคำย่อ ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พิมพ์ครั้งที่ ๖ หน้า ๕๖-๖๖

ภาคผนวก ข

คณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ

และตรวจรายงานการประชุม

ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ เลขานุการ

และคณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการวิสามัญ

บันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม

๑. นายเดโช สวานานนท์ ประธานคณะกรรมการ
๒. นายคมสัน โพธิ์คง รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง
๓. นายวีระ ใจจันพจนรัตน์ รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง
๔. พลตำรวจเอก มีชัย นุกูลกิจ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์
เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายเจษฎา อนุจारी กรรมการ
๘. รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี กรรมการ
๙. นางเรืองรวิ เกตุผล กรรมการ
๑๐. นายคณิต วัลยะเพ็ชร กรรมการ
๑๑. นายจำเริญ วราภรณ์ กรรมการ
๑๒. นางถวิลวดี บุรีกุล กรรมการ
๑๓. นายทวิชา หวังโกคา กรรมการ
๑๔. นายประโภชน์ สภาวสุ กรรมการ
๑๕. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท กรรมการ

๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วชิรญา บัวศรี กรรมการธิการ
๑๗. นางศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล กรรมการธิการ
๑๘. นางสาวศศิธารา พิชัยชาญณรงค์ กรรมการธิการ
๑๙. นายศาสตรา ไตอ่อน กรรมการธิการ
๒๐. นายสุวิษณุ รัศมิภุติ กรรมการธิการ
๒๑. นายอภิรักษ์ ตรังคินีนาถ กรรมการธิการ
๒๒. นายอาร์กซ์ สังหิตกุล กรรมการธิการ
๒๓. นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร กรรมการธิการ
๒๔. รองศาสตราจารย์เจริญผล สุวรรณโชติ
กรรมการธิการ
๒๕. รองศาสตราจารย์มนตรี รูปสุวรรณ กรรมการธิการ

คณะอนุกรรมการตรวจรายงานการประชุม

๑. นายคมสัน โพธิ์คง ประธานคณะอนุกรรมการธิการ
๒. นายอภิรักษ์ ตรังคินีนาถ รองประธานคณะอนุกรรมการธิการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วชิรญา บัวศรี ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการธิการ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์
อนุกรรมการธิการ
๕. รองศาสตราจารย์วัชรวิ ตระกูลงาม อนุกรรมการธิการ
๖. นายวันไชย เขี่ยมสมณะ อนุกรรมการธิการ
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมล มานัสถิติ อนุกรรมการธิการ

๘. นางสาวปิยานี กังวาฬกุล อนุกรรมการ
๙. นางปทุมวดี ศรีสว่าง อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวนิสา เหลืองทองคำ อนุกรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการบัณฑิตเจตนารมณ์

๑. นางศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วรรณญาอนันต์
รองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายคณิต วัลยะเพ็ชร อนุกรรมการ
๔. นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล อนุกรรมการ
๕. นายประโภชน์ สภาวสุ อนุกรรมการ
๖. รองศาสตราจารย์อำไพ อินทรประเสริฐ อนุกรรมการ
๗. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท อนุกรรมการ
๘. นางนลินี ทวีสิน อนุกรรมการ
๙. นางสาวปัทมา สุปกำปัง อนุกรรมการ
๑๐. นางโสมสุดา ลียะวณิช อนุกรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการจัดทำจดหมายเหตุ

๑. นายอารักษ์ สังหิตกุล ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นางสาวศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ รองประธานคณะอนุกรรมการ

๓. นายสุวิทย์ รัตมิภูติ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๔. นางวีรนุช พลนิกร	อนุกรรมการ
๕. นางจิราวรรณ ชัยพานิช	อนุกรรมการ
๖. นางฉัตรบงกช ศรีวิวัฒน์สาร	อนุกรรมการ
๗. นางสาวอรพรรณ สิ้นธ์ศิริมานะ	อนุกรรมการ
๘. นางชวนพิศ เต็งอำนาจ	อนุกรรมการ
๙. นางสาวกรพินธุ์ ทวีตา	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวชนิษฐา วงศ์พานิช	อนุกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการจัดทำฐานข้อมูลและเผยแพร่

๑. นางถวิสวดี บุรีกุล	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายศาสตรา โตอ่อน	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นางสุรางคณา วายุภาพ	อนุกรรมการ
๔. นายเชียรชัย ณ นคร	อนุกรรมการ
๕. นางธนุช ดรีทิพยบุตร	อนุกรรมการ
๖. นางสาวทวิติยา สิ้นธุ์พงศ์	อนุกรรมการ

๗. นายศักดิ์ณรงค์ มงคล	อนุกรรมการ
๘. นายผาสุก เทพมณี	อนุกรรมการ
๙. นายวันวิชาติ บุญโปร่ง	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวเยาวเรศ จุนวีระนงค์	อนุกรรมการ

ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการ
ประจำคณะกรรมาธิการ

๑. นายทวีศักดิ์ เสนานรงค์	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการ
๒. คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการ
๓. นายบุญเรือง บุรภัคดี	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการ
๔. นางสาววิตรี สุวรรณสถิตย์	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการ
๕. นางโสมสุดา ลียะวณิช	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ
๖. รองศาสตราจารย์อำไพ อินทรประเสริฐ	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ
๗. รองศาสตราจารย์จิตรา วิเชียรขม	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัณฑิต หมอยาดี	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ
๙. นางสาวชนิษฐา วงศ์พานิช	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๐. นางสุพิศภา รัตนิษา	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๑. นายภูมิ มูลศิลป์	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๒. นายปัญญา ประเสริฐศรี	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๓. นางสาวโสมภา เนตรมณีสุข	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๔. นางสาวสุกัญญา แก้วศรี	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๕. นายประยูร โพธิ์ไชยรัตน์	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ

๑๖. นางสาวอริศรา คำตัน เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ
๑๗. นางสาวเววตา สุขวานิชวิชัย เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๖
(เลขานุการ นายคมสัน โพธิ์คง)

รายชื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการวิสามัญบันทึก
เจตนาารมณั จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม

๑. นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
คณะกรรมาธิการ
การพัฒนาการเมือง
๒. นางภิรมย์ เจริญรุ่ง นิตินกร ๗ ว.
๓. นางสาวปรัชญาภรณ์ อมรเวช นิตินกร ๖
๔. นายสุคนธ์ พลบุบผา นิตินกร ๔
๕. นางสาวกมลทิพย์ สุกเพียร นิตินกร ๔
๖. นายรุ่งโรจน์ บุญกั้งवाल นิตินกร ๓
๗. นางสาวสุภาวดี สุทธิ วิทยาการ ๗ ว.
๘. นางสาวอรกนก สังข์ทอง วิทยาการ ๗ ว.
๙. นางสาวปิติกานต์ สอนดี วิทยาการ ๔
๑๐. นางสาวธัญญรัตน์ ม่วงศิริ วิทยาการ ๔
๑๑. นางสาวสมควร สิงห์ตุ้ย เจ้าหน้าที่งานธุรการ ๕
๑๒. นางพิศเพลิน สุขสถาน เจ้าหน้าที่ธุรการ ๕
๑๓. นางสาวสิริพร ใจอ่อน เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๔

จัดทำโดย

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพินัยกรรมของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และตรวจรายงานการประชุม

สำนักกรรมการธิการ ๓

ชั้นปีที่ ๓ สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th>